

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEL FOGLALKOZÓK ÉS
ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA.

SZERKESZTŐ:

BEDŐ ALBERT

ORSZÁGOS FŐERDŐMESTER.

FŐMUNKATÁRSÁK:

DIVALD ADOLF ÉS HORVÁTH SANDOR.

HUSZONÖTÖDIK ÉVFOLYAM.

I—XII. FÜZET.

1886.

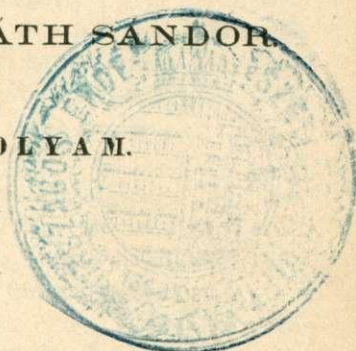
MEGJELENIK MINDEN HÓNAPBAN.

Könyvárosoknak százalék nem adatik, valamint egyes füzetek sem adatnak el.

A lapnak legkésőbb minden hónap végéig a t. egyleti tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio“ teendő.

BUDAPEST, 1886.

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMNYOMDÁBÓL.

Az „Erd. Lapok“ 1886. évfolyamának tartalma.

Czikkék.

	Füz. Old.
Bedő Albert Magyarország erdőségei	I. 1.; II. 113
„ „ Az erdőhasználat fejlődése és jelenlegi állapota	IV. 273
„ „ Az erdőmivelés jelentősége hazánkban	V. 354.; VI. 433
„ „ A fapiaczról I. 69; II. 166; III. 242; IV. 334; V. 416; VI. 494; VII. 574; VIII. 656; IX., X. 740; XI. 852; XII. 986	
Belházy Jenő. Az erdők befolyása a levegő átlagos hőfokára, és a levegő hőfokának határait	III. 193; IV. 287
Borbás Vincze. <i>Quercus malacophylla</i> Schur. (Vékonylevelű tölgyfa.)	I. 30
„ „ <i>A Quercus hiemalis</i> Stev. (télilombos tölgy) hazánkban, az erdők téli sempervirentiája, meg a suska	VII. 530
„ „ <i>A magyar tölgy (Quercus Hungarica Hubeny) gubacsai</i>	VIII. 625
„ „ <i>A Quercus conferta</i> Kit. (<i>Quercus Farnetto</i> Tenore), <i>Quercus Haynaldiana</i> Simk., <i>Quercus Hungarica</i> Hubeny., meg a <i>Qu. spectabilis</i> Kit. ismeretéről	IX., X. 723
Borsos István. Mezőgazdaság az erdőben	VIII. 613
Dietz Sándor. A német tűlevelű erdők fája	V. 385
Fekete Lajos. <i>A Quercus conferta</i> Kit., a <i>Quercus Hungarica</i> Hubeny és a <i>Quercus Farnetto</i> Ten. ugyanaz	VI. 456
Flatt Károly. <i>A Syringa Josikaea</i> Biharban	II. 141
„ „ Melyik a <i>Syringa-cserje</i> leghelyesebb magyar neve? IX., X. 690	
Horváth Sándor. Adatok az „Országos Erdészeti Egyesület“ keletkezésének és 20 éves fennállásának történetéhez	XII. 883
Illés Nándor. Összehasonlító adatok a lúcz- és erdei fenyőmagjóságáról	II. 126
„ „ <i>A platán-, nyír- és égermag vetéséről</i>	V. 382
„ „ <i>A fővárosi körutak fainak öntözéséről</i>	VII. 526

Illés Nándor.	Könyvismertetés (Termési táblák)	VIII.	648
" "	A tölgyek makkjának megkülönböztetése	IX., X.	677
" "	Az Országos Erdészeti Egyesület jubilaris közgyűlése 1886-ban	XII.	974
Keleti Lajos.	Tolvajok és gyilkosok a növényvilágban	VI.	475
Kondor Vilmos.	Néhány szó az erdei kártételek megakadályozásáról	IX., X.	683
" "	A harmadik erdőőri szakiskola megnyitása	XI.	790
Kozarac József.	A Száva-menti tölgyerdők újraerdősítésének kérdéséhez	V.	370
" "	A gyérités kérdéséhez, vonatkozással a szlavoniai tölgyerdőkre	VIII.	597
Lehmann János.	A tölgy-, bükk- és szelid-gesztenyefa geológiája	IX. X.	703
Lonkay Antal.	Hány makk fér el egy hektoliterben?	XII.	971
Marosi Ferencz.	A külföldi fák meghonosításánál követendő eljárásról	I.	16
" "	A kosárfonásra alkalmas füz tenyésztéséről. III. 214.	IV.	299
" "	Kétféle csertölgy a lippai uradalomban	XI.	780
Péché Dezső.	A testületi erdők kezeléséről, különös tekintettel a marostordamegyei viszonyokra	VII.	513
" "	A hasznos legyekről	VIII.	628
" "	A Nectria ditissima gombáról	IX. X.	700
" "	Egy új famagasságmérő	XI.	786
Piso Cornél.	A Máramarosmegyében 1885. évben előfordult káros rovarokról	XI.	795
Pirkner Ernő.	Sziget-Monostor erdészeti és vadászati viszonyai	VII.	541
Porubszky Gyula.	A magyar tölgy ismeretéhez	VIII.	605
Ifj. Schilberszky Károly.	A szomorúfűz hazája s bevándorlásának ideje	V.	407
" "	Néhány szó homokpusztáink befásításáról	VIII.	631
T. Szabó Sándor.	Az erdélyi fakereskedelem	VI.	451
Székely Mihály.	A növények szinompájáról	VI.	462
" "	A lavinák és véderdők	XI.	821
Székely Mózes.	Az 1885-ik évi szélvihar által okozott károk Máramaros megyében	II.	162
Tavi Gusztáv.	A luczfenyvesek szélviharok által előidézett károsítása	XI.	765
Téglás Gábor.	A történelemelőtti kor növényéletéből	IX. X.	690
Gróf Tisza Lajos beszéde	az állami erdőtisztek anyagi helyzetének javítása érdekében	II.	107
Tomcsányi Gusztáv.	Olaszország erdészeti viszonyairól	II.	133
" "	Tölgymakk telelő kunyhó	V.	394
Vadászffy Jenő.	Budapest környékén talált káros erdei rovarok	III.	224
— —	Az erdészet 1886. évi költségvetése	VIII.	617

Egyesületi közlemények.

	Füz. Old.
Gróf Tisza Lajos elnöki beszéde az „Országos Erdészeti Egyesület“ 1886. évi december hó 12-én megtartott rendes közgyűlésén	XII. 879
Titkári jelentés az „Országos Erdészeti Egyesület“ 1886. évi december 12-én megtartott rendes közgyűlésén	XII. 902
Jegyzőkönyv az „Országos Erdészeti Egyesület“ 1886. december 12-én megtartott rendes közgyűléséről	XII. 932
Jegyzőkönyv az „Országos Erdészeti Egyesület“ 1885. évi de- cemberhó 20-án megtartott rendes választmányi üléséről	I. 36
Jegyzőkönyv az „Országos Erdészeti Egyesület“ 1886. évi április hó 19-én megtartott rendes választmányi üléséről	IV. 309
Jegyzőkönyv az „Országos Erdészeti Egyesület“ 1886. évi októ- ber hó 8-án tartott rendes választmányi üléséről	XI. 798
Jegyzőkönyv az „Országos Erdészeti Egyesület“ 1886. évi de- cember hó 10-én megtartott rendes választmányi üléséről	XII. 914
Figyelmeztetés. Az „Erdészeti Lapok“ régibb teljes évfolyamai, valamint egyes havi füzetek áruba bocsáttatnak	V. 420
Felhívás. Az „Országos Erdészeti Egyesület“ két jótékony alapít- ványából 1886. évben kiosztandó segélyekre benyújtandó folya- modványok ügyében	IX, X. 741
Befizetések. Az „Országos Erdészeti Egyesület“ pénztáránál tel- jesített befizetések I. 80; II. 177; III. 260; IV. 343; V. 427; VI. 510; VII. 585; VIII. 668; IX., X. 756; XI. 865; XII. 1007	
Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai 1886-ban	XII. 1011
Az Országos Erdészeti Egyesület igazgató választmánya	XII. 1061

Erdészeti államvizsgák, erdőőri szakiskolák és szakvizsgák.

Felhívás az 1886-ik évi erdészeti államvizsgaengedélyért benyuj- tandó folyamodványok ügyében	V. 417
Hirdetés az erdőőri szakiskolák tanulóinak felvétele tárgyában (34122/1886. szám)	VI. 498
Hirdetmény az 1886. évben megtartandó erdészeti államvizsgák tárgyában	VII. 575
Hirdetmény. Az 1886. évben megtartandó erdőőri szakvizsgák ügyében	IX. X. 754
Körrendelet. Az erdőőri szakoktatásban részesezők tényleges ka- tonai szolgálatának elhalasztása ügyében	IX. X. 754
Az 1886. évi erdészeti államvizsgák	XI. 829
Az 1886. évi erdőőri szakvizsgákról:	
I. Budapesten (Tomcsányi Gusztáv)	XI. 833
II. Besztercebányán (Tavy Gusztáv)	XI. 835

	Füz. Old.
III. Máramaros-Szigeten (Belházy Jenő)	XI. 836
IV. Kassán (Lende Ede)	XI. 838
V. Kolozsvárt (Somkereký Gusztáv)	XI. 839
VI. Debreczenben (Krajcsovics Béla)	XI. 843
VII. Brassóban (Simon Gyula)	XI. 845
VIII. Temesvárt (Krivácsy Elek)	XI. 846
IX. Zomborban (Rozinszky Béla)	XI. 848
X. Szombathelyen (Remann József)	XI. 849
XI. Pozsonyban (Jenőfi Jenő)	XII. 982
XII. Pécssett (Gírtl Vincze)	XII. 983
XIII. Miskolczon (Y.)	XII. 984
Az 1886. évi erdőőri szakvizsgák eredménye (To.)	XII. 986

Lapszemle.

Kisebb méretű lucz-, jegenyé- és erdei fenyőtörzsek alakszáma (H.)	I. 58
A különböző fanemek jövedelmező-képességéről (F. A.)	I. 60
Eucalyptussal tett kísérletek Roma mellett (To.)	I. 62
A bükkfa felhasználása dongák és falemezek (Tavoletti) készítésére	I. 65
Cserzőkéreg eladását közvetítő szövetkezet (H.)	II. 150
Az áterdölések kérdéséhez (I.)	II. 152
Kísérletek cserebogár-pajodok irtására fogóhéj- és fogógalakkal (L-n-k.)	II. 155
A geszt vízvezető képessége (D.)	II. 156
A harkály mint magevő (D.)	II. 157
A Polyporus borealis nevű gombáról (P. D.)	II. 157
Új eljárási mód a paratólgy kérgének kihasználásánál (J. L. a.)	II. 159
A slavoniai Quercus conferta, meg az alduna-melléki Quercus Hungarica nem egészen ugyanegy (Borbás V.)	III. 228
Zsindely fedeleeknek tűz ellen való biztosítása (Em.)	III. 231
Adatok a szelid gesztenyések ismeretéhez (To.)	III. 232
Hasznos fagombák (—s—s.)	III. 236
Óriási tölgy (D.)	III. 237
Libanoni híres Cedrusok (D.)	III. 237
Kanada erdei (D.)	III. 237
Hickory tenyésztés (—s—s.)	IV. 327
A németországi tölgyek pelyhessége (Borbás V.)	IV. 328
A Coronilla Emerus és emeroides cserjék hazánkban (Borbás V.)	IV. 329
Kétszázhetven éves bükképületesfa (H—s.)	IV. 332
A Lupinus mint erdei talajjavító (To.)	IV. 333
A Malcher-féle zsindelykészítő gép (Em.)	V. 402
Kaucsukgyártás belföldi növényekből (—s—s.)	V. 405

	Füz. Old.
A hézag-töltő fáról (—á—é.)	VI. 466
A Sacher-féle makkültető (L—n—k.)	VI. 471
Quercus hybrida és Qu. decipiens Bechstein (Borbás V.)	VI. 472
A Limnoria terebrans (L—n—k.)	VI. 474
Quercus coriacea Bechst. (bőrlevelű tölgy). Sylvan. (Borbás V.)	VII. 547
A Quercus Hungarica Hubeny legelső forrása (Borbás V.)	VII. 549
Fenyőcsemeték nevelése kötött agyagtalajon (—á—é—)	VII. 552
A bükk mint épületfa (L—n—k.)	VII. 557
Indiána állam erdőségei (P.)	VIII. 637
Érdekes cziprus és borostyánpéldányok (—s—s.)	VIII. 639
A selyemhernyók egy új faja (J. L—a.)	VIII. 640
A bükkfa telítése calciumbisulfittal (Kon.)	VIII. 641
Fás növényeink erinosisa (Kon.)	VIII. 643
Keréktalpak egy darabból (L—n—k.)	VIII. 645
Számozó készülékkel ellátott átlaló (L—n—k.)	VIII. 646
A luczfenyőnek növekvési viszonyai a különböző tengersiz feletti magasságokban (—s—s.)	IX. X. 712
A vörösfenyő tenyészet, nevezetesen luczfenyővel elegyítve (—á—é.)	IX. X. 713
Schweiz erdőgazdasága köréből (To.)	IX. X. 717
Az erdei fenyveseket a bükk alfa veszélyeztetési (L—n—k.)	IX. X. 717
A réteggő képződése és erdősítése (F. A.)	IX. X. 718
A francia erdészetről és erdészeti tanúgyről (To.)	XI. 824
A tiszafa egy lakisága (Borbás V.)	XI. 827
A gyalogfenyő boróka fajtái (Borbás V.)	XI. 827
Franciaország erdőségei (P.)	XII. 960
A francia dongák termeléséről (Kon.)	XII. 961
Néhány szó Szerbia erdészeti viszonyairól (Lnk.)	XII. 965
Az Egyesült Államok déli részeinek erdei (J. L—a.)	XII. 965

Erdészeti műszótár.

Hajdu János. Adatok az „Erdészeti műszótár“-hoz. Tiszán túlról	VI. 481
Várnai Sándor. Adatok az „Erdészeti műszótár“-hoz. Háromszék- megyéből	VI. 484
Erdődy György. Adatok az „Erdészeti műszótár“-hoz. Elisée Reclus „A föld és jelenlétségei“ című művéből	VII. 558

Vidéki levelek.

Illés Nándortól. Pusztavacsról	V. 410
Várnai Sándortól. Kézdi-Vásárhelyről	V. 413
Vadas Jenőtől. Vadászerdőből (Temesvár)	VI. 486
Verbovszky Józseftől. Viskről (Máramaros)	VII. 560
Divald Bélától Bálinczről. (Krassó-Szörény megye)	VIII. 650

Vadászati tárcza.

Füz. Old.

Kallina Károly. Az 1885-ik év vadászati eredménye a gödöllői udvari vadászterületen	III.	239
Szalóky Húgó. Vadászati élmények	VI.	489

Különfélék.

A homokiszömörice (szömörce) (Borbás V.)	I.	70
Szőlőkarók impregnálása (L—n—k.)	I.	73
Uj biztosító készülék gőzkazánrobbanások megakadályozására (To.)	I.	74
A tengerszin felett való magasság befolyásásáról (P.)	I.	75
Némely madár ovatossága költés idején (T.)	I.	76
Melyik hónapokban leggyakoribb az erdőégés s mi idézi azt elő? (To.)	I.	76
A gébicsről (Lanius collurio) (T.)	I.	77
Sűrű vagy ritka zárlatban tenyésztendők-e a kosárfonó-füzek (L—n—k.)	II.	167
Uj csiráztató készülék (Em.)	II.	167
Földbe ázott karók és czölöpök tartósságának növelése (T.)	II.	168
Faedények tartósságának fokozásáról (To.)	II.	169
Csemeték és magvak adományozása Csehországban (T.)	II.	170
Cserebogár pajdok irtása (To.)	II.	170
A makk a szarvasmarhákra nézve kártékony (Pr.)	II.	171
Olcso és czélszerű útgyalu (L—n—k.)	II.	171
Az állatok mint időjóslok (To.)	II.	172
Pályázat erdősitési jutalmakra	III.	244
Hazánk tölgyei Szerbországban (Borbás V.)	III.	246
A svéd erdei fenyőmag (I.)	III.	248
A fa-conversálásnak két újabb módja (Kon.)	III.	248
A tavaszi fagyok egyik oka (To.)	III.	249
Füstemesztő készülék (Em.)	III.	250
Az 1884. évi svájczsi erdősitésekről (To.)	III.	253
A százlábuak erdészeti fontossága (To.)	III.	253
Falevél-ipar (—s—s.)	III.	254
Szétszedhető faházak (—s—s.)	III.	255
Külföldi szárnyasvad meghonosításával tett kísérletek (To.)	III.	255
A golyólövés hatásáról (Pr.)	III.	256
Nyirfakéreg ipar Finországban (Em.)	III.	256
Vadászati tilalom Salzburgban (T.)	III.	257
Vadászati eredmény 1885-ben (—)	III.	257
A svéd erdei magvak csirázó képessége (R.)	IV.	335
A Quercus malacophylla bodor levele és gombája (Borbás V.)	IV.	336
Negyven bogyós bokor Alföldünk homokpusztáin (Borbás V.)	IV.	337
Pinus nigra Arn. és var. Banatica Endl. (Borbás V.)	IV.	338

	Füz.	Old.
A falevelek sőt választanak ki (To.)	IV.	341
Sárga festőanyag nyárfából (H—s.)	IV.	342
Uj műszótár (középiskolai)	IV.	343
A diófa Franciaországban (Kon.)	V.	418
A földbe helyezendő fának korhadástól való megóvása (Kon.)	V.	419
A halfafü mint homokkötő növény (Kon.)	V.	419
Figyelmeztetés, az „Erdészeti Lapok“ régibb évfolyamainak s egyes füzeteknek az „Erdészeti Egyesület“ által való áruba bocsátása tárgyában	V.	420
Egy osztrák szaklap a magyar erdőtörvényről (To.)	VI.	500
Cytisus Heuffelii és Cytisus Noëanus homokkötő zanót bokrok (Borbás V.)	VI.	500
Spanyolország erdőstatisztikájából (Em.)	VI.	504
A zanótfá mérges (To.)	VI.	504
Az osztrák vasutak kosárfonó fűz telepei (To.)	VI.	505
A világ legnagyobb szőlőtőkéje (—s—s.)	VI.	506
Megkövesült óriási fenyő (—s—s.)	VI.	506
Uj puszkapor (—)	VI.	506
Kérelem hazánk erdészeihez I. II. (A Quercusok és Tiliák meghatározása érdekében. Simonkai Lajos és Borbás V.)	VII.	565
Coronilla Emerus (Borbás V.)	VII.	575
Ajánlat rovarattanl foglalkozóknak (Piso Kornél)	VII.	576
Kelet-India erdőségeinek felméréséről (P.)	VII.	577
Csalétek a vakond irtására (L—n—k.)	VII.	578
Pusztuló százados hársfa (—s—s.)	VII.	578
Ikerrózsa (Borbás V.)	VII.	579
Ikergyümölcs (Schilberszky K.)	VII.	579
Carbolsav az erdész szolgálatában (L—n—k.)	VII.	579
A hópenész-gomba (—s—s.)	VII.	581
Erdészeti segédtablák (H.)	VII.	582
Időjárás tan című könyv (H.)	VII.	582
Hogy ragozzuk a fáknek latin elnevezéseit? (Borbás V.)	VIII.	659
A havasi rózsák (Rhododendronok) helyettesítője az Al- föld homokján (Borbás V.)	VIII.	661
Havasvölgyi bokor a magyar haza legalacsonyabb pontján (Borbás V.)	VIII.	662
Az egyesült államok erdészeti térképe (P.)	VIII.	664
A tőzegtalajnak fűzzel való befásításáról (P.)	VIII.	664
Fenyőfának barna színre való festése (Dvihaly)	VIII.	665
Egy özönvizelőtti óriás tölgy (—s—s.)	VIII.	666
Kikészített bőrök, gépszijak minőségének megvizsgálása (To.)	VIII.	667
Erdészeti zsebnaptár 1887. évre	VIII.	667
Felhívás. Az 1886. évben kiosztandó csemeték ügyében	IX. X.	743

	Füz. Old.
Fiatal fenyőcsemeték lehangerezése (—á—é.)	IX. X. 744
Rügygubacs a tölgyön, gyümölcsgubacs képében (Borbás V.)	IX. X. 744
Sajátságos gyökérképződés (To.)	IX. X. 748
A luczfenyőnek dugványok által való tenyésztése (—á—é.)	IX. X. 749
A kendermag bogárjáról (Peritellus familiaris) (I.)	IX. X. 752
A gépszijaknak meglágyítása (To.)	IX. X. 753
A bükkfának újabb alkalmazása (Kon.)	IX. X. 753
Az erdők elosztása Európában (J. L—a.)	XI. 853
A favilla (J. L—a.)	XI. 855
A döntött fa egészségi állapotának megismeréséről (Kon.)	XI. 857
A fa konzerválásának egy újabb módja (Kon.)	XI. 857
Pondrórágta makk csirázása (Borbás V.)	XI. 858
Nyirfakéregipar Finnországban (J. L—a.)	XI. 858
A Karimara vagy sziporkafa (—s—s.)	XI. 859
A jeneszter alkalmazása (Kon.)	XI. 860
Gyümölcs-csomagolásra használt fagyapot (J. L—a.)	XI. 861
A gombák tápláló ereje (—á—é.)	XI. 861
Fakárpitok alkalmazása (Kon.)	XI. 862
Házfedőanyag burkoló lemezekből (fournier) (Lnk.)	XI. 862
Erdészeti zsebnaptár 1887. évre	XI. 863
A „Pesti Napló“ egyik bírálata a magyar állam erdőse- geinek leírásáról (B.)	XII. 990
Az „Erdészeti Lapok“ első előfizetési felhívása	XII. 990
A Quercus Széchenyiana (Borbás V.)	XII. 993
A württembergi állami erdők 1884. évi gazdasági ered- ménye (To.)	XII. 994
A vadkereskedés érdekében	XII. 996
Nyilatkozat (Vadas J.)	XII. 998
Nyilvános köszönet (Vadas J.)	XII. 999
Kitüntetések	XII. 999
Magyarosodunk	V. 424; VII. 582; VIII. 667
Változások az erdészeti szolgálat körében I. 77; V. 422; IX. X. 753; XII. 1000	
Halálozás	VIII. 667

Erdészeti rendeletek tára.

Körrendelet. 69.840/85. szám. Az erdővásárlási alap javára ed- digelő előirt összegek kimutatása tárgyában	I. 78
Utasítás. 69.840/85. szám. Az urbéri rendezés következtében, avagy törvényhozási engedély alapján eladott állami erdők faállomá- nyáért befolyó pénz felhasználásáról szóló 1884. évi XXVI. tör- vényezikk végrehajtása iránt	I. 78

	Füz. Old.
Körrendelet. 47.739/85. szám. Az államerdészet kegyurasága alá tartozó népiskolák épületeinek helyreállítása és átalakításánál követendő eljárásról	I. 79
Körrendelet. 5.515/86. szám. A kincstári erdőrendezőségek ügyköre tárgyában	II. 175
Körrendelet. 5.639/86. szám. Az első fokú erdőrendészeti hatóságok határozatai ellen tett fellebezések ügyében	II. 175
Körrendelet. 4.504/86. szám. Az államerdészet kezelése alatt álló s általa javadalmazott népiskolák tanító állomosáinak betöltésénél követendő eljárás ügyében	II. 176
Körrendelet. 7.400/86. sz. Az új nyugdíj törvény magyarázatáról	III. 258
Pályázat. Erdősítési jutalmakra	III. 214
Körrendelet. 14.546/86. szám. Az erdőhasználatok fogyanatosításánál követendő eljárás iránt	V. 425
Körrendelet. 25.554/86. szám. Az erdőrendészeti áthágások után befizetett pénzbüntetések névszerinti kimutatása ügyében	V. 426
Szabályrendelet. 34.056/86. szám. A királyi erdőfelügyelőségek személyzete által felszámítható utiköltségek tárgyában	VI. 507
Körrendelet. 32.454/86. szám. Az erdőtörvény életbeléptetése óta letarolt erdők felujtása tárgyában	VI. 508
Körrendelet. 14.618/86. szám. A kincstári erdőkben tilos legeltetés által elkövetett erdei kihágások iránt hozott első foku kedvezőtlen ítéletek fellebezése tárgyában	VI. 508
Körrendelet. 30.142/86. szám. A lótartási átalányok kiszolgáltatása iránt	VI. 509
Körrendelet. 35.760/86. szám. Az erdészeti tisztek és altisztek egyenruhájához szükséges szövetek beszerzése tárgyában	VII. 583
Körrendelet. 36.310/86. sz. A gazdasági térképek miként leendő kiállítása tárgyában	VII. 583
Felhívás. 48.878/86. szám. Az 1886. évben kiosztandó csemeték ügyében	IX. X. 743
Utasítás. 53.275/86. szám. Az erdőőrök szakvizsgája ügyében	IX. X. 754
Körrendelet. 55.026/83. szám. Az erdőőri szakosztatásban részesülők tényleges katonai szolgálatának elhalasztása ügyében teendő jelentések beadási határideje iránt	IX. X. 754
Körrendelet. 56.200/86. szám. A vízjogról szóló törvényvel összefüggő intézkedések és teendők ügyében	IX. X. 755
Körrendelet. 51.646/86. szám. A métermérték rövidített jelzései tárgyában	XI. 864
Körrendelet. 62.465/86. szám. Az erdőtisztí és altisztí állomásokra kiírt pályázatok közlése tárgyában	XI. 864

Utasítás. 40.043/86. sz. A bustyaházai kincstári gőzfűrészes anyagkezelése és számvitele tárgyában	XII. 1003
Körrendelet. 71.261/86. szám. A kincstári erdőőrök és erdőlegények szakoktatása ügyében	XII. 1006

Kérdések és feleletek.

1. Kérdés. Fiatal tölgyserdény célszerű ritkításáról (H. B.) . . .	II. 184
2. Kérdés. Az önálló vadász terület nagyságának megállapításánál beszámítható-e a Balaton tavának a birtokhoz tartozó része? (Ódor Ignác)	II. 184
1. Felelet az első kérdésre (To.)	II. 184

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó:
Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő:
Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Huszonötödik évfolyam. I. füzet. 1886. Januárhó.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti-Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak 3 frt kedvezményi árért járathatják.

 Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, Lipótváros, Hold-utca, 21. szám, II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.

Magyarország erdőségei.

Bedő Albert akadémiai székfoglalója.

(Előadatott az 1885. évi június 15-én tartott osztályülésen).

Azt, a mit Magyarország erdőségeiről szakszempontról lehet eddig tudunk, kivéve az állam közvetlen tulajdonában lévő 2 millió holdnyi kincstári erdőt, inkább az ország egyes vidékein levő s aránylag kisebb erdőtések általános, de ezeket is kellően ki nem merítő leírásai után birtuk, s az főleg abból állott, hogy megyénként mennyi erdővel rendelkezünk, hogy némely vidék vagy birtokos ez vagy amaz erdeje jól vagy ki nem elégitően kezeltetik, hogy pusztul vagy szép és erős fákat nevel, hogy sok adót fizet vagy jelentékeny fakereskedést folytat; de hogy az ország összes erdőségei talaj minőség, fanemek, üzem módok és fa-termés tekintetében a gazdasági helyzet mily viszonyaival birtanak, erről már a legjártasabb szakemberek is csak feltételes következtetések alapján beszélhettek, vagy irhattak.

Midőn eddigelé, akár szakbeli, akár közgazdasági iróinknál az ország erdőségeiről szó volt, legtöbbször és csaknem kivétel nélkül úgy lett állítva, mintha Magyarország nagy erdőbőséggel és majdnem kimerithetlen fakészletekkel birna; a helyzet azonban mást igazol; mert elég nagy terjedelmű erdőbirtokunk ugyan van, de a kimerithetlen erdőbőség nem található.

Az általam jelzett irányban való alaposabb ismertetés egyébiránt hazánk erdőségeiről eddigelé nem is volt birható, mert azt még a legönfeláldozóbb magán munkásság sem lehet képes a megbizhatóság azon mértékével szolgáltatni, mely elegendő lehet arra, hogy országos szempontból elfogadtassék; mert ily munkának létre jöhetésére hosszabb idő szükséges, s az ekkor is csak úgy lehetséges, ha a magán munkásság igyekezetéhez a hivatalos hatáskör támogatása csatlakozhatik; nekem pedig szerencsém lévén ez utóbbit is birhatni, az erdőgazdaság terén két évtizedet meghaladó munkásságom ideje, ügybuzgó szaktársaim s azon törvényes eszközök segélye, melyet az ország erdészeti ügyeinek kezelésében a fennálló erdő-törvény s a közreműködésemmel most bevégzett kataszteri munkálatok szolgáltatnak, lehetővé tették erdeink gazdasági viszonyait s azok mai állapotát megismernem, s ezért kötelességemben állónak is tartám, hogy adataimat, általam jól érzett hiányaik mellett is, a tek. akadémia előtt ismertessem.

Talán felesleges is megemlitenem, hogy oly nagy kiterjedésű országnál, mint Magyarország, melynek területéből az erdők 13.284 millió kat. holdnyi térfogattal 27⁰/₀-ot foglalnak el, a szerző közvetlen személyes tapasztalatán az összes számadatok nem alapulhatnak s hogy azok, miként ez minden hasonló természetű és terjedelmű munkára nézve áll, — az idők sorában megszerezhető részletesebb ismeretek, bekövetkező újabb felmérések, kiterjedtebb vizsgálatok, a gazdálkodás

és maga a természet által is végrehajtott erdőtenyészeti vagy állabátalakulások alapján új meg új kiegészítéseket nyernek; sőt egyes kisebb erdőttesteket illetőleg még most is folyamatban levő tárgyalások következtében, a részéről most közölt számadatok is néhány ezer holddal vagy köbméterrel, a területben vagy a fatermésre, fel- vagy lefelé a még folyamatban lévő hivatalos munkák lezárása után már a legközelebbi időben is változást szenvedhetnek. Egészen vévé azonban, a mindent változtató élet és fejlődés által csak idők sorában fognak országos szempontból figyelmet érdemlő változást mutatni, addig pedig azon helyzetet tárják előnkbe melynél kimerítőbbet máig, hivatalos eszközök útján sem lehetséges megtudni, de a mely eléggé megbízható és jó arra, hogy erdészetünk megismertetésére és ezt illető földmivelési és közgazdasági kérdéseink megbírálására alapul szolgáljon.

Az erdőgazdaság, terményeinek hosszú időn át való előállíthatóságánál, tömegi kiterjedtségénél és az azok termelésére szükséges nagy földterületnél fogva, már természetében gyökerezőleg is conservatív iránynyal és extensiv sajátsággal bír s ebből következőleg előnyösebb kezelését és fejlődését is általában vévé a nagyobb birtoktestekben való összetartás és együttes kezelés biztosíthatja legmegfelelőbben. Hogy megosztóságának határa területi szempontból vévé mily alsó mértékig terjedhet, erre más kulcsot adni, nézetem szerint sohasem fog lehetségessé válni, mint egyedül azt, hogy területileg és a fatenyésztés szempontjából elmehet a felosztás addig a határig, míg az egy gazdasági testet képező erdő vagy erdő-rész, önmagára külön vévé, erdőmivelési és ezzel együttesen gazdasági pénzügyi szempontból vagy jobban, vagy legalább is oly előnyösen kezelhető, miként az a vele szomszédos vagy korábban egy egészet képező erdőtesttel együtt kezelhető volt. Ezen határnak vagy területi megosztásnak megítélése azonban

már mindenkor a helyi gazdasági tényezők alapos megbirálása után mondható ki.

Azok tehát, kik a hazánkban levő erdőbirtokok megosztását kívánták, azt szorgalmazták vagy arra segédkezet nyújtottak, ha a részemről most jelzett határt csupán az egyéni tulajdon felett való korlátlanabb rendelkezés vagy az ugynevezett egyéni szabadság kedvéért lépték át, sem az erdőbirtoknak magának, sem a birtokosnak, sem az országnak nem tettek hasznos szolgálatot. Felettből sajnálatra méltónak és károsítónak tartom pedig azt, a mit földmvelési viszonyainknak az 1848. évre következő lényeges átalakulása idejében, az ország földmvelési kormányzatának intézői a legfőbb hatóságtól kezdve a közigazgatás legutolsó fórumáig, csekély kivétellel elkövettek azáltal, hogy az urbéri viszonyok rendezéséből kifolyólag, meg nem emlékezve az 1848-ki X. törvényczikknek, épen a birtokjogi viszonyok változása alkalmából, az erdők fenntartásának érdekére való tekintettel kimondott azon intézkedésére, hogy azokról törvény útján kell gondoskodni, az erdőket addig is, míg a törvényes gondoskodás megtörténhetett, tekintet nélkül talajuk természetére s gazdasági kezelhetőségekre, minden fenntartás nélkül egyszerűen a volt urbéresnek szabad rendelkezésére bocsátották s a közösen kiadott erdőnek azok között még további egyéni felosztását is megengedték. E tényöket egyedül azon feltevással lehet menteni, hogy épen nem ismerték az erdőgazdaság természetét s nem is sejtették, hogy intézkedéseik vagy mulasztásuk szomorú következményeit már pár évtized múlva is igazolni fogják, az új tulajdonosok által korlátlan vágygyal felhasznált erdők helyén keletkező kopár hegyoldalok; s hogy a szabad tulajdon csábító ingerével országszerte lábra kelő erdőmegosztásnak szomorú következménye számos magyar család anyagi romlása lesz, mely családok addig, míg erdejök osztatlan volt, jöve-

delemmel birtak, míg ma már az erdők helyét mutató és esőről esőre soványabbá levő hegyoldalak után, csupán azon nyomorult krajezárokra várnak, melyeket a kifejérlő mészsziklák közt még kizsarolható legeltetés, a termőtalaj fokozatos megsemmisülésének árán, a korábbi forintok helyett ideig óráig nyújt.

Az erdőknek földmivelési érdekből való tenyésztésénél a használat alatt álló talaj természetét illetőleg két külön minőségét kell megkülönböztetnünk: egyik az, hogy oly talajon állanak e, vagy nevelendők-e az illető erdők, mely talajon annak állandó termőképességben való megtartása mellett legelőnyösebben csak fa tenyészthető, vagyis, hogy az illető talaj feltétlen erdőtalajt képez-e; a másik pedig, hogy nem feltétlen erdőtalajt képez-e, vagy olyant, mely másnemű gazdasági mivélésre is állandóan alkalmas.

Az erdőgazdaság szempontjából alárendelt jelentőséggel bír az, hogy a nem feltétlen erdőtalajon álló erdők, ha azok esetleg véderdőt nem képeznek, megszűnnek e lenni, vagy nem; az ország s az illető vidék helyi érdeke azonban e tekintetben is azon korlátot szabja, hogy elegendő más erdő hiányában még az ily erdőket is a jelzett két érdekre való tekintettel az emberi élet elsőrendű szükségletét képező fa birhatása végett, valamint árvízvédelmi, éghajlati, közegészségi és honvédelmi érdekből szükséges fenntartani.

Minthogy az erdőknek az országos és helyi közérdek szempontjából való jelentőségét említém, ezzel azon kérdéshez juték, melyet korunk általában az erdők éghajlati kérdésének nevez.

E kérdést önmagában véve s illetve az absolut igazság tényezőinek kimutatásával ma még megoldottnak nem tekintetjük. Azok, kik az ügy megoldásához munkájokkal járulnak, két részre oszlnak, s míg akadnak olyanok, kik az erdők

égalji jelentőségét esőzés és hőmérsék szempontjából méltatni nem akarják, addig mások e részben is kiváló tényezőknek ismerik. Nézetem szerint úgy a tagadó, mint az állító felek bizonyításai hiányosak azért, mert a megfigyelések, melyek alapján az erdőknek az esőzés és hőmérsékre való befolyását oly adatokkal kimutatni lehetne, hogy azután ezeknek megfelelően, úgy a mint az élet gyakorlati oldala megkívánja, az erdős és erdőtlen földterületnek éghajlati tekintetéből egymáshoz való arányára jogosult következtetés lenne vonható, még sokkal korlátozottabbak és hiányosabbak, hogy sem azok ellenében alapos kifogások ne lennének állithatók, és nézetem szerint, tekintve a teljesíthető vizsgálatok idő és térbeli mértékét s az ezek helye szerint egymástól eltérő legkülönbélebb viszonyokat, melyek a helyes összehasonlításra alkalmas adatokat rendkívül kis mértékben szolgáltatathatják, úgy hiszem, hogy még sok idő telik el addig, míg a tudományos megfigyelések azon mérféke és a biztos összehasonlítás azon tényezői jöhetnek számításba, melyek a kérdés jogosult eldöntésére adhatnak alkalmat.

Részemről azonban arról is meg vagyok győződve, hogy nagy tévedést követ el az, ki az erdőknek a természet körében való fontos szerepét illetőleg, a helyi vagy általános jelentőséget csak a még ezután felállítandó kísérleti hálózatok állomásain teljesítendő figyelések eredményétől feltételezi, mert e részben is ismer már a tudomány teljes határozottsággal annyit, hogy az erdőknek hőmérséki, esőzési, növénytenyészeti, közegészségi és közérdekből való feltétlen jelentőségét tudományos jogosultsággal senki sem tagadhatja. Ezek bebizonyítására pedig már az is elegendő, ha valaki nyári napon vagy télen az erdőtlen földterületről az erdőbe megy s ha esőzések alkalmával megfigyeli az erdőt nélkülöző hegyoldalak vizereinek lefolyását. És nem bizonyítanak-e hazánkban is eleget a

nagy-buni, miskolci, budai és egri árvizcsapások. Ez átélt események pedig jó tanítómesterek lehetnének. De vajjon mi mást igazolhatnának, az árvizekről hírlapjainkban az ország minden részéből közölt gyakori és sokszor meglepő tudósítások is?

Az erdők égalji jelentőségét illető kérdés tisztázására az erdészeti kísérlet ügy gondos rendezése van hivatva, ez azonban még nálunk ugyszólván csiráját éli s teendőink egyikéhez tartozik ennek szervezése is; még pedig annál inkább, mert épen a Duna és Tisza folyamközének jelentékeny területe képezi azon legkiválóbb földrészt Európában, melyen e kísérleti munkálatok megindítása nem csak az általános tudományos kérdés kedvéért és hasznára, de saját földmivelési érdekükből is sürgősnek ismerendő. Kielégítőbb haladás azonban csak akkor várható e téren is, ha a keresett adatok nemzetközi megállapodás útján elérhető egyetértő és egyenlő eljárással gyűjtetnek és derítettnek ki.

Az előbbieken csak röviden kívántam jelezni az erdők általánosabb természetét s most már áttérek hazánk erdőségeinek anyagi ismertetésére.

Magyarország 13,284.103 hold*) erdejéből feltétlen erdőtalajon áll 11,644.841 hold és ebből ismét 773.009 k. hold véderdő, vagyis oly minőségű erdő, melyet vagy talajának és illetve az általa elfoglalt közetnek különös sajátsága miatt, vagy általában azért, mert az emberi munkásság és kultúra más műveinek szolgál védelmül, teljes egészében levágni, vagy kiirtani az erdőtörvény rendeletei szerint sohasem szabad s melynek gazdasága mikénti vezetését a magyar erdőtörvény az ország közérdekéből kifolyólag tekintet nélkül arra, hogy ki bírja azt, az állam közvetlen felügyelete alá helyezi;

*) Ez összegben nem foglaltatnak Horvát-Szlavonország erdőségei, melyek összes területe 2,663.000 k. hold.

1,639.262 kat. holdat foglalnak el pedig az oly erdők, melyek másnemű miveltésre is használható, nem feltétlen talajon állanak.

A véderdőkéhez hasonló rendeltetéssel bírnak a futóhomokon levő azon erdők, melyek talajának természete azoknak állandóan erdőképén való kezelését azért követeli, mert különben az általuk elfoglalt erdőterület termést nem adó silány futóhomokká válnék, s ha az erdő fennállása idejében vagy az annak eltávolítására következő idő első éveiben nem is veszélyeztetni a szomszédos területek termőképességét, de a későbbi időkben a futóvá leendő homok azokat előntéssel fenyegeti.

A hazánkban futóhomokon levő erdők miveltését a törvény kellőképen biztosítja, melyhez még azon szerencsénk is járul, hogy bármily silánynak és terméketlennek látszassék is alföldünk futóhomokja, még is bírja az elégtelenebb növénytenyésztés első táplálására szükséges humosus alkatrészeket, melyek segítségével, habár nehéz küzdelmek árán is, de lassanként meghódítható az első fűtermelésre s aztán fokozatosan a fák nevelésére, a mint ezt az európai hírvédelmi homokpusztán fogatosított erdőmiveltési munkálatok s Kecskemét és Szabadka városok erdősítései bizonyítják.

A véderdők is, úgy mint egyáltalában hazánk összes erdőségei, a magyar mezőgazdaság szolgálatában állanak s habár nálunk és a művelt külföldön is akadnak emberek, kik megtámadják azt, hogy nem csak mi, hanem más államok is a kormányzat szoros ellenőrzése alá helyezik a véderdőket, s vitatják azt, hogy tulajdonosuk szabad rendelkezésének korlátozását az ország más birtokosainak érdekében alkalmazni nem igazságos; mégis azon véleményben vagyok, hogy kétségtelenül el kell ismerni annak helyességét, miután ez erdőknek általában véve talajuk olyan, mely legokszzerűbben erdőgazdaságilag miveltendő,

s hogy ez magának a birtokosnak is érdekében áll; mert elvégre is, ha ez erdők elpusztulnak, nem csak maga a birtokos van az általa birt talaj elvesztésével sújtva, de szomszédjai és végre maga az állam is a termékeny földterület elvesztése által, — s ezért semmi jogtalan nincs abban, ha a birtokos saját maga és utódai megrövidítésének s az állam közvetett károsodásának eszközlésében az ország közérdeke által igényelt okokból kifolyólag megakadályoztatik, mert hisz e vagyon nem más, mint egy, maga a természet által alkotott oly hitbizomány, melynek tőkéje fenntartandó s melynek két külön természetű alkotórészből álló tőkéje, a fából álló résznek helytelen, vagy gondatlan kezelése következtében egészben megsemmisülhet.

A véderdők és a futóhomokon álló erdők mellett az erdőfenntartás érdekében közvetlenebb állami ellenőrzés alá vette az állam, tekintet nélkül talajuk minőségére azon erdőket, melyek oly tulajdonosok birtokában vannak, kik csak az évi jövedelem hasznát élvezhetik. Ezek az állam közvetlen tulajdonában levő kincstári erdők, melyek jövedelme az ország közszükségleteinek fedezésére fordítandó, melyek szükséges fatőkéje ennélfogva egyik vagy másik kormányrendszer tettségére szerint az évi termésen túl nem használható fel; továbbá a törvényhatósági, községi, egyházi, hitbizományi, köz- és magánalapítványi, közbirtokossági és részvénytársulati erdők; míg a magán tulajdonban levő erdőbirtokok csak akkor, ha azok a véderdökhöz vannak sorolva, vagy erdei futóhomokon avagy feltétlen erdőtalajon állanak, mely legutóbbi esetben a birtokos tetszése szerinti gazdasági használatot alkalmazhat ugyan, de azon kötelezettséggel, hogy a levágott erdőt 6 év alatt ismét felujítani tartozik; holott ezzel ellenkezőleg a jövedelem használatára jogosítottaknak már magát a gazdasági kezelés tervét, az ugynevezett üzemtervet is felülvizsgálja az állam

s azt a használati tartamosság alapelvéből kifolyó műszaki követelmények igényeinek megfelelően állapítja meg.

Magyarország erdőségeiből összesen $67\frac{0}{100}$, vagyis 8,897.958 hold oly erdő van, melyet az erdőtörvény az állam közvetlenebb felügyelete alá helyezett s ezekből 2,033.951 holdat, vagyis $15\cdot31\frac{0}{100}$ -ot az állam, mint közvetlen tulajdonos bír; 3,110.392 holdra vagy $23\cdot42\frac{0}{100}$ -ra terjednek a törvényhatóságok és községek által birt erdők, melyekből a vármegyék és a törvényhatósági joggal bíró városok aránylag igen keveset bírnak, s mely legnagyobb részben a községnek kezén áll, még pedig fájdalom, sok kis részletre feloszolva; az egyházi testületek és személyek, mint olyanok $6\cdot36\frac{0}{100}$ -ot, vagy 845.092 kat. holdat bírnak; a közalapítványi erdők, melyekben a cultusminister ur által közvetlenül kezelt és 94.000 kat. holdra terjedő katolikus vallásalapítványi erdők is bennfoglaltatnak, $1\cdot08\frac{0}{100}$ -ra, vagy 143.432 kat. holdra terjednek; míg a magánalapítványi erdők csak $0\cdot02\frac{0}{100}$ -ot, vagy 3.406 kat. holdat foglalnak el; a hitbizományi erdők területe összesen 894.920 holdat, vagy $6\cdot74\frac{0}{100}$ -ot foglal el; ezek legnagyobbika egy terjedtebb tömegben a Bereg megyében levő és a Schönborn grófi család tulajdonában álló munkács-szent-miklósi uradalom erdőterülete 185.000 kat. holddal; a közbirtokossági erdők, melyek a közbirtokosság feloszlása esetén a birtok jogcziménél fogva gyakorolt közvetlen állami felügyelet alól kijöhetnek, 1,572.705 kat. holdra menő tekintélyes területtel bírnak, s összes erdeink $11\cdot84\frac{0}{100}$ -át képezik; ezek egyik legértékesebbike az Árva megyében levő ugynevezett „Árvai közbirtokossági uradalom“ 60.000 kat. hold erdőterülettel, melynek uralkodó fája az értékes luczfenyő, mely létesítője által örökre feloszthatlanul szerveztetett, és a melynek a kincstár is Gróf Thurzó Katalin ágán $\frac{1}{5}$ részig szállományi uton részessé lett birtokosa; végül a részvénytársulati erdők, összesen 294.060

kat. holdra, vagy $2\cdot21\frac{0}{10}$ -ra terjedő területtel, melynek legértékesebb része az osztrák-magyar vasuttársaság és ríma-murányvölgyi vasműtársulat birtokában van, és pedig előbbinél Krassó-Szörény megyében az 50-es években a kincstártól megvásárolt 152.000 kat. holddal, utóbbinál Gömör és Nógrád megyében 25.000 kat. holddal.

A nem közvetlen állami felügyelet alatt álló erdők térfogata az összes erdőterületnek kerekszámában $\frac{1}{3}$ -ára, vagyis $33\frac{0}{10}$ -ára, 4.386.145 holdra terjed, mely erdőterületnek azon része, mely feltétlen talajon áll, a törvény általános rendelkezései alá esik, s mint ilyen állandóan erdőképen kezelendő; ez erdők azonban azokhoz tartoznak, melyek egy részének jövője kétséges s csekély kivétellel ezután is az ország gyengébb minőségű erdeihöz fognak tartozni.

Erdeinknek fanemek szerinti megoszlása eltérőleg azon véleményről, melynek alapján eddig igen sokan hittük, hogy fenyveseink a tölgyeseket meghaladják, meglepő, mert míg összes erdőségeinkből 3,749.758 hold, vagyis $28\cdot23\frac{0}{10}$ tölgy erdőt alkot, addig az összes fenyőféle fákba álló erdők területe $21\cdot77\frac{0}{10}$ -ra, vagyis 2,892.921 holdra terjed; a bükk és az ez alá sorozandó más lombnemű fáké pedig kerekszámában $50\frac{0}{10}$, vagyis 6,641.424 hold. Talán felesleges említenem, hogy ezen megosztást nem szabad úgy venni, mintha a tölgyesek között nem lennének bükkösök, vagy esetleg még fenyők, és ismét a bükk között fenyő vagy tölgyfa figyelmet érdemlő mértékben elterjedve; mert ez különösen az egyes fanemek tenyésztési határain, illetve a tölgyvidékről a bükkbe, vagy ebből a fenyves vidékébe való átmeneti határon igen is bő mértékben fordul elő, hanem csak erdészeti szempontból kell tekinteni, t. i. úgy, hogy az illető erdők a szerint soroztattak az egyes főfanemek alá, amint azokban a tölgy, bükk és az ez alá sorolt más lombfanemek, vagy a fenyő-

féle fák képezik az uralkodó főfanemet vagy a gazdálkodás fő célját.

A megjelölt három főfanem között ugye tenyészet, mint erdőmivelési szempontból még további megkülönböztetéseket kell figyelembe venni azok gazdasági értékének alapján és azon elterjedésre való tekintettel, amint azok erdőket alkotólag fellépnek.

A tölgyek ugyanis további két osztályra oszlanak, melyek elsője az értékesebb műszer- és épületfát szolgáltató kocsányos és kocsánytalan tölgyből (*Quercus pedunculata*, *Quercus robur*) áll, ezekhez sorozván még az ország déli részében Arad, Krassó-Szörény és Temes megyékben kisebb mértékben előforduló magyar tölgyet (*Quercus hungarica* vagy *conferta*) és a molyhos tölgyet (*Quercus pubescens*). E két utóbbi azonban csekély elterjedtségénél fogva ez időszerint még a fanemek arányszámai közt nem jelezhetők, miért is tölgyeseink első osztályát ugyszólva csak a kocsányos tölgy és kocsánytalan tölgy képezik, kerekszámokat véve, 2,850.000 kat. hold területtel; míg második osztályát egyedül a tűzifát szolgáltató és szintén kerekszámban 900.000 holdra terjedő csertölgy (*Quercus cerris*) alkotja.

A bükk és ez alá sorolt többi lombfanemek által képezett 6,641.424 holdnyi erdőterületbe számítva legnagyobb mértékben fordulnak elő a gyertyán, kerekszámban 1,000.000 holdon, továbbá az alföld erdeiben igen elterjedt nyárfák és a folyómenti erdőkben honos fűzfák, melyek együttvéve kerekszámban 360.000 holdra terjedő erdőket alkotnak, azután a nyír, mely 320.000 holdat; a kőris, szil, juhar, melyek együttvéve 60.000 holdat; az égerfák együttesen 75.000 holdat, a magyar alföld igen becses fája, az ákác, mely kerekszámban szintén 60.000 hold erdészetiileg mivel területet foglal el, melyek összesen véve 1,875.000 holdra terjednek, s így a

tömeges tűzifa anyagot szolgáltató bükkerdők területe 4,766.424 hold; a többi itt meg nem nevezett lombfanemek, habár kisebb csoportokban, igen becses és értékes fákat is szolgáltatnak, erdeinkben csak úgy tekinthetők, mint szórványosan tenyészők s kivéve a hársfát, mely mintegy 4.000 holdra terjedhet, kisebb területeket foglalnak el, hogy sem az egyes erdős-tekben külön területi számmal megjelenhetnének.

A 2,892.421 holdnyi fenyőerdők állabjait képezik hazánkban a lúczfenyő 2,200.000 hold területtel; a jegenyefenyő 380.000; továbbá az erdei és fekete fenyő 300.000 hold területtel, melyből azonban a fekete fenyőre alig pár ezer hold jut; és a fenyvesek közt szórványosan előforduló, de ezek legértékesebb faneme, a nevezetesebben Árva, Liptó, Turócz és Szepes megyében honos veresfenyő mintegy 10.000 hold területtel.

Az erdők minőségének megítélhetésében fontos jelentőséggel bír azon gazdasági rendszer, melynek követelményei szerint azok kezelése történik. Ez a szál-, közép- és sarjerdők szerénti üzemrendszer.

Az erdőnek azon már jelzett természete, hogy általában véve a nagyobb gazdasági testekben való együttartást igényli, valamint a gazdasági kezelésre és ápolásra a főhasználat igénybevehetéséig szükséges hosszú idő, egyiránt állandó természetüvé alakítják az erdőgazdaságot s nézetem szerint szükséges, hogy az erdők mivélése körül maguk a kezelők is általában a konservatív iránynyal birjanak; mert a megfontolatlan vagy kellő alapossággal ki nem próbált ujitások vagy kísérletezések sehol több kárral és nagyobb pénzáldozatokkal nem járnak, mint az erdészethnél, hol úgy a munka gyümölcse, mint a hiba következménye csak évek nagy száma után, vagy következő nemzedékek idejében válik láthatóvá. Minthogy pedig az erdőgazdaságnál általában a jövő számára történik a mivélés

s maga az erdőnevelés általában véve a termőtalaj aránylag legsoványabb részére van utalva, s ez a részéről szolgáltatott termények gyakori elvételeit kevésbé türi, igen természetes az is, hogy az erdők fentartásának érdekét tekintve legkívánatosabbnak ismerendő azon rendszer, mely általában a nagyobb fatömeg fennállását teszi szükségessé; eme kívánatnak pedig a három főgazdasági rendszer között, melyek szabályai szerint az erdők kezelendők, a szálerdőüzem legmegfelelőbb; a más két üzemmód egyike az elterjedtebb sarjerdőüzem, mely sokkal kisebb fatőkét igényel és gyakori levágásokkal jár; míg másika, a magról kelt csemetékből nevelt szálerdő és általában véve a tuskók sarjadzása útján nevelt sarjerdő együttes alkalmazásából képezett középerdő.

A hazánkban levő erdők közül a legnagyobb rész 9,224.690 kat. hold, vagyis 69·44⁰/₀ mint szálerdő; 4,032.116 kat. hold, vagyis 30·35⁰/₀ mint sarjerdő kezeltek; míg a középerdőüzem, noha az természeténél fogva olyan kisebb erdőbirtokosoknak, kiknek a tűzifa mellett vastagabb méretű fákra is szükségök van, ajánlatos, felette kis területre és csupán 27.297 holdra, vagy 0·21⁰/₀-ra szorítkozik. Az üzemmódoknak most megjelölt megoszlását illetőleg azonban meg kell még jegyeznem, hogy a szálerdőkre eső magasabb százalékban jelentékeny és kerekszámban háromtized részt képeznek a természetöknél fogva ezen üzemmódra utalt fenyvesek, s hogy a becsesebb tölgyfajoknak is kerekszámban csak felerésze kezeltek mint szálerdő.

Magát a gazdasági rendszert tekintve tehát a magyarországi erdőknél az értékesebb fát szolgáltató s a talaj termőképességének és az erdőállománynak fentartását is jobban biztosító szálerdőüzem van túlsúlyban s ez eléggé megnyugtató is lehet az esetre, ha a kezelés a szakszerű igényeknek megfelelő gondossággal hajtatik végre. Az erdőgazdaság természe-

tében gyökerező ezen helyes rendszernek s ezzel karöltve egyszersemind az erdőállomány biztosabb fentartásának azonban nevezetes és sokszor tévutra vezető ellensége a korunkban uralkodó kamatos kamat számítás, vagy a minél magasabb talaj jaradékot kívánó erdészeti kezelés, mely pénz kedvéért fejsze alá vetteti, vagy sokszor kopárrá alakítja az oly erdőket is, melyek habár mérsékeltebb, de a föld minőségének megfelelőbb állandó jövedelem szolgáltatására mindég képesek maradhattak volna. Szomorú lesz azonban mindazon erdőbirtokosok utódainak sorsa, a kik erdeik kezelésénél a mindig bizonytalan tényezőkön nyugvó tiszta pénzügyi számítást veszik alapul s elfelejtik, hogy az erdőknél nem egyedül a pénzügyi jövedelem lehet a cél, hanem az is, hogy a válságos esélyektől kevésbé függő s mindenkor biztos jövedelmet adó oly állandó tőkét képezzenek, mely a birtokos érdekeinek biztosítása mellett magasabb földmívelési és nemzetgazdasági igényeknek is szolgálatot tesznek.

Az erdőmivelés, mely kivételes helyi eseteket nem számítva, rendesen a gyengébb minőségű s más mívelésre már nem alkalmas talajon honos, nálunk is általában véve a legsoványabb földrészeket foglalja el, a mint ezt a szántóföldekül használt területek igen jelentékeny részének csekélyebb termőképessége s azon körülmény is igazolja, hogy erdeinknek 38⁰/₀ áll a jó és 42⁰/₀ a közepes erdőtalajon, míg 0·5⁰/₀ a legjobb; 6·5⁰/₀ a jobb; 11⁰/₀ a gyengébb és 2⁰/₀ a rossz talajon tenyészik.

(Vége köv.)

A külföldi fák meghonosításánál követendő eljárásról.

Irta : M a r o s i Ferencz, m. kir. erdőrendező.

E lapok mult évi utolsó füzetében*) rámutatni igyekeztem azon fontos körülményekre, melyek hazánkban a kiválóbb külföldi fanemek meghonosítását kívánatosnak tüntetik fel. Talán nem lesz felesleges, ha ezen sorokban most elmondom szerény nézeteimet arra nézve is, hogy mily eljárást vélnék részemről célra vezetőnek azon munkálatoknál, melyek a meghonosítás céljából, kísérletképen foganatosítandók.

Miként megelőző cikkemben is emlitém, részemről a meghonosítandó fajokat két csoportba kívánom, osztani és pedig :

1. Olyanokra, melyek főleg műfatermelésre alkalmasak és

2. olyanokra, melyek honi fajaink fölött más különleges tulajdonság által válnak ki.

Ezek szerint tehát legelső sorban az első csoportba tartozó fajokkal lennének megteendők a nagyobbyszerű kísérletek. Ezek kell, hogy a tulajdonképeni honosítást megelőzzék már csak azért is, mert be kell vallanunk, hogy a kérdéses idegen fajoknak kimerítő szakszerű leírása előttünk ismeretlen s ennél fogva lehetetlen azokat megfelelő helyen telepíteni. Egyes utazók leírásaiból ismeretesek lettek pl. Északamerikának óriásai és kitünő fafajai, anélkül azonban, hogy szakavatott toll azok igényeit a termőhely és klimatikus viszonyok iránt stb. teljesen felderítette volna. Nem szakember a külső után itél és következtet, anélkül, hogy figyelembe vehetné mind ama tényezőket, melyek az illető faj tenyészeti viszonyait és tulajdonságait befolyásolni képesek. Nem ismerjük

*) Lásd „Erdészeti Lapok“ 1885. évi XII. füzetében: „A külföldi fák meghonosításának kérdéséhez“ című cikket.

tehát a meghonosítandó faj: termőhelyi igényeit, állabban való viselkedését, az elemekkel szemben tanusított ellentállási képességét stb. Ennélfogva hiányzik az alap, melyből a szabatosabb munka kiindulhatna. Miért is igénytelen nézetem szerint a honosítás eszméje egyelőre csak szélesebb alapon nyugvó kísérletekben nyerhet kifejezést, úgy mégis, hogy a kísérlet helye maga az erdő legyen mindazon tényezők kipuhatólása végett, melyek a szakszerű erdőtenyésztésben zsinormértékül kell, hogy szolgáljanak. Épen ezért mondhatni, hogy ezen kísérletek nagy szakavatottságot, szigorú következetességet és lelkiismeretes végrehajtást igényelnek. Mielőtt azonban szerény nézetemet arra nézve elmondanám, hogy mily módon és minő eljárás mellett remélek legrövidebb idő alatt, legkisebb pénz-áldozattal eredményhez jutni, legyen szabad egy rövid pillantást vetnem a külföldnek e téren eddig már megtett kísérleteire s ezek eredményére.

Mindnyájunk előtt ismeretes, hogy a külföld, jelesen Német- és Angolország már a század elején, Franciaország pedig még a múlt század második felében tettek kisebb-nagyobb kísérleteket, leginkább északamerikai fajok meghonosításával, de amint egyáltalán önmaguk is bevallják, nem épen kielégítő eredménnyel. Ennek okát kutatva, azt bizonyára az egységes, rendszeres vezetés hiányában és azon körülményben kell keresnünk, hogy a szakférfiak, kik legelső sorban hivatva voltak az eszme megvalósításában közreműködni, nem fejtettek ki az ügyhöz méltó tevékenységet. Pedig melegen nyilvánult annak idején az érdeklődés az eszme életrevalósága iránt, sok szépet és jót lehetett hallani és olvasni az idegen fajok kitünő tulajdonságairól, iparcélokra alkalmas voltáról stb. Maguk a kormányok e célra ezeket áldoztak. Oly meleg érdeklődés nyilvánult mindenfelé a honosítás iránt, hogy méltán volt várható erélyes és szakszerű munka s ennek alapján ered-

mény, vagy sikertelenség esetén az oknak kellő felderítése. S mégis, ha ezen előzmények után a honosítási ügyet eredményének összeségében tekintjük, azt kell mondanunk, hogy a tulajdonképeni honosítással, mint fontos erdőgazdasági kérdéssel alig foglalkozott valaki az ügyhöz méltó komolysággal. S ha netalán olvashatni is egyesekről, hogy tettek nagyobb kísérleteket is, ezek az illetők halálával rendesen megszakítottak s ugyszólván nyom nélkül maradtak.

A mi történt, az is inkább egyesek magánszenvédelmének kifolyása volt, kikben megvolt a jóakarát, de hiányzott a kellő szakismeret s így a kísérlet alá vetett faj elpusztult, mert részben a klimatikus és talajviszonyok meg nem feleltek neki, úgy hogy az első hidegebb tél, korai, vagy késői fagy már vesztöket idézte elő; vagy ha azok állab szerinti nevelésben részesültek is, a honi fajok által túlszárnyalva elnyomattak, emberi kéz pedig nem jött idejében segítségükre. Számptalan más ok lehetett még, mely a kísérlet eredményét többé kevésbé meghiúsítva, remény helyett csüggedést szült az érdeklődőben. Hogy pedig a szakférfiak inkább csak szóval mint tettel igyekeztek hasznára lenni az ügynök, ez az akkori erdőgazdasági és iparviszonyokból könnyen megmagyarázható. Az ipar fejletlen állapotban levén, kielégítést talált a honi termelésben s egyáltalán nem forgott fenn annak szükségessége, hogy idegen anyag után nézzen. Nem vétetett azonban számításba az ipar rohamos fejlődése, mely egyszersmind az igények emelkedésével is kapcsolatos, nemcsak az egyes fajok, de különösen az anyag minemüése és technikai tulajdonságai iránt s így az erdészek, ha érdeklődni is látszottak az idegen fafajok iránt, ezeknek erdei fákként való kezelésével, állab szerinti nevelésével édes keveset foglalkoztak; megelégedtek, ha azokból növény-, vagy diszkertekben itt-ott egy-egy példányt látni lehetett. S valóban ma, midőn már az eredmény lenne

hivatva az annak idején felvetett kérdésre az egyedül megdönthetlen választ adni, csekély kivétellel alig találunk egyebet az idegen fákból, mint kertészek által féltékenyen őrzött és elkényesztette nevelt egyedeket, melyek az illető fajnak állab szerinti nevelése tekintetében csak keveset, vagy épen semmit sem bizonyíthatnak.

Mindez azonban legkevésbé sem lehet befolyással hasonló irányu kísérleti ügyünkre. A külföldnek e téren tapasztalható eredménytelensége csak intésül szolgálhat arra nézve, hogy munkálkodásunkat bizonyos rendszer mellett foganatosítva, azt szigoru következetességgel és kitartással folytassuk.

Hogy a honosítás eszméje a magyar erdészek körében már eleve érdeklődés tárgyát képezte ismeretes. Tudjuk ugyanis hogy az erdész csemetekertjében közel egy évtized óta, habár mégcsak alárendelt mértékben, az idegen famagvak is szerepelnek. De hogy általában minő eredménynyel, azt e helyt nem jelezhetem, mert becses szaklapunk az „Erdészeti Lapokban“ ezen kísérletek s ezek eredménye az illetők részéről kimerítően közölve nem lett. Tény azonban, hogy az idegen fajok némelyike már nálunk is feltalálható, részint egyedekben, részint pedig csoportokban. Ezek már most is igen hasznos szolgálatot tehetnek, mert általuk már is tanultunk annyit, hogy további kísérleteinket szabatosabban indíthatjuk meg. Részemről azonban azon aggálynak merek kifejezést adni, hogy az eddigi eljárás mellett nem leszünk képesek a honosítás kérdését egyhamar kellő világításba helyezve megoldani. Még hosszú ideig fog eltartani a kísérletezés, anélkül hogy biztos tudatára jutnánk annak, hogy vajjon a kísérlet alá vett faj minő igényeket táplál a talaj, termőhelyjóság és fekvés iránt, minő tulajdonságok jellemzik általában, minő viselkedése stb.

Hogy tehát lehetőleg rövid idő alatt tisztába jöjjünk

avval, hogy tulajdonképen viszonyaink között mely fajok mutatkoznak legalkalmasabbaknak a honosításra s hogy ettől általában minő eredményt várhatunk, a következőket tartom szükségesnek :

1. állami vezetést és felügyeletet, mert a honosítás kérdése nemcsak erdőgazdasági, de nemzetgazdasági fontosságú s mint ilyen megérdemli az állam jóakaratu támogatását. Az erre vonatkozó kísérletek igen hosszú időt vesznek igénybe, melyek mindenesetre egy ember életén túl terjednek, már pedig okvetlenül szükséges, hogy azok folytonosan és megszakítás nélkül eszközöltessenek, erre pedig kizárólag az állam képes, mely mindenkor megfelelő szakembert állithat az ügy élére.

2. Megfelelő kísérleti állomások felállítása. Ezeknek úgyszólván a legfontosabb szerepkör jut. Szerveztetnék pedig egy fő- és a körülményekhez képest több másodrendű állomás. A főállomás feladata lenne a másodrendű állomások adatait összegyűjteni, összegezni, egymással összehasonlítani s az eredményt szaktudományunk javára feldolgozni, a kísérletezésben egyöntetűséget meghonosítani, az érdeklődőket utasítással ellátni stb. E mellett azonban ugyancsak a főállomás feladata volna a különböző termőhelyeken nőtt honi fajokat is technikai tulajdonságaikra nézve megvizsgálni, az eredményhez képest az egyes fajok termőhelyi igényeit megállapítani, s ebből kifolyólag a tenyészanyag jóságát, megfelelő voltát kimutatni.

A másodrendű állomások, melyek honnuk különböző vidékein szerveztetnének, leginkább a csemeték nevelésére szoritkoznának, mert hogy a kísérletezés kellő eredményre vezessen

szükségesnek tartom, miszerint a magelvetése, illetőleg a csemeték nevelése több, tisztán e célra berendezett csemetekertekben történjék, honnan azután a kiültethető csemeték állab szerinti nevelésük és abban való viselkedésük kipuhatolása végett honunk különböző részeibe elküldetnének. Ezt azért tartom szükségesnek, mert az ügy iránti érdeklődés nem levén minden emberben egyforma, nem tételezhető fel, hogy mindenki oly elbánásban és gondozásban részesítse a bizonyára drága magot, hogy csak félig meddig is kielégítő eredmény éressék el. Egyedül a magnak kiosztásától sikert nem várok. Az előbb említett módon leghamarább lehetne tisztába jönni, hogy minő tulajdonságok jellemzik általában a kérdéses magot, milyen csirázóképessége, minő talajművelést igényel, hogyan viselkedik a csemete a szárazság, nedvesség, hűvösebb időjárás iránt stb. Ezen csemetekertek mindegyike egy bizonyos kerületet lenne hivatva csemetékkal elátni, berendezésük legczélszerűbbnek mutatkozik az erdőhatóságok kerületében.

A kiültetés végett kiosztott csemeték a főállomás utasításához képest megfelelő helyen és csoportban lennének megtelepitendők, tenyészviszonyaikról és állapotukról pedig évenként a főállomásnak jelentés tétetnék, mely az ekként nyert adatokból viszonyainkra érvényes szabályokat törekednék felállítani, és az eredményt az érdeklődés ébrentartása céljából nyilvánosságra hozná. Ezenkívül az évi működés megismertetnék az érdeklődő közönséggel — talán leghelyesebben az országos erdészeti egyesület közgyűlésén — hol mindannyiszor alkalom nyílik a szükséges eszmecserére, s így a szakférfiak nagy része mintegy ráutalva volna az idegen fajok tenyészviszonyainak tüzetesebb tanulmányozására, mi ismét nagyobb reményt nyujtana arra nézve, hogy a figyelem az illető fajnak legcsekélyebb igényeire és sajátosságaira is kiterjesztetik s ennélfogva a kérdés gyorsabb, helyesebb megoldást nyerhet,

mintha azzal kizárólag egy ember foglalkozik, ki bizonyára könnyen tévedhet is.

A másodrendű állomások fentartását azonban csak egy bizonyos ideig tartom szükségesnek, addig t. i. míg az érdeklődés eléggé megszilárdul, a munka megszokottá válik s a gyűjtött tapasztalatok alapján szabatosabban eszközöltetik. Ezentúl elégséges lesz egyszerűen a magnak kiosztása és a főállomás fentartása.

3. Szükséges még, hogy a kísérletezés lehetőleg az egész országban s ennek különböző pontjain eszközöltessék.

Hogy azonban némi tájékoztató eredményhez való kilátással biztosabb alapon és szabatosabb eljárás mellett lehessen a munkát megkezdeni, szükséges hogy:

1. a nálunk létező kísérleti helyek felkeressenek, az elért eredmény pedig figyelembe vétessék és az idegen fajoknak már eddig nálunk is növény-, vagy diszkeretekben feltalálható fajai tanulmány tárgyává tétessenek;

2. a külföldön létező és többé-kevésbé már meghonosodottaknak mondható idegen fajok különös megfigyelés alá vétessenek mindenemű sajátosságaira nézve. Ez annyival inkább szükséges, mert a külföldön leginkább azon fajok látszanak megtelepítve lenni, melyek kísérleteinknél részünkről is első sorban veendő figyelembe s melyeknek tüzetes megismerése első teendőink közé tartozik.

Ezen tanulmány kapcsán mindenesetre sikerülni fog oly fajokat találni, illetőleg kiválasztani, melyek kísérleteinkben legtöbb eredménnyel kecsegtetnek; s ha sikerült ilyeneket megtalálni, akkor legelső feladatunk jó magról gondoskodni.

A kísérlet eredményének biztosítására feltétlenül kívánatos, hogy egészséges és csirázóképes, de emellett olcsó mag álljon rendelkezésre, mert tény az, hogy az eddigi magvak rosszasága, csekély csirázóképessége az oka annak, hogy rövid kísérleti időszakunk alatt az idegen fajok tenyésztése terén nem voltunk képesek oly eredményt elérni, mely várakozásunkat teljesen kielégitené. Ismeretes levén pedig az, hogy pl. Németországban több idegen faj már meghonosodva található, tehát csirázóképes magot is terem, arra kellene törekedni, hogy a magszükségletet részben innen fedezzük, egyrészt azért, mert itt a maggyűjtését szakférfiak ellenőrizvén, inkább lehet reményünk jó maghoz juthatni, mint az eredeti termőhelyen hol inkább csak egyes üzerek foglalkoznak a magszedéssel, édes keveset törödvén annak jóságával s inkább csak a mennyiséget tekintvén. Másrészt pedig azért is, mert ezen fajok már közelebb vándorolván hozzánk, talán új otthonuk természeti viszonyait könnyebben megszokják.

Sokan vannak, kik nagy befolyást tulajdonítanak a mag származási helyének. Németországban tett kísérletek pl. azt látszanak bizonyítani, hogy még az otthonos erdei fák is e tekintetben lényeges eltérést mutatnak s hogy egy bizonyos vidéken szedett mag más, azzal kevésbé egyező viszonyokkal bíró helyen már nem képes ugyanazon produktumokat létrehozni. Ez, habár egészben tagadni nem is lehet, de mindenestre oly állítás, mely leginkább elméleten alapszik, és még kellőleg felderítve és bebizonyítva nincs. Tény az, hogy beteges fákról szedett mag beteges ivadékot ad, vagy legalább olyant, mely betegség iránt hajlammal bír, vagy hogy bizonyos sajátságok pl. a növekvésben mintegy átörököltetnek, de hogy a mag származási helye az illető faj érzékenységre és produktumai létrehozására minő befolyással bír az mind- eddig eléggé bebizonyítva nincs. Ezen befolyás jellemzésére

emliti fel Bosh, hogy pl. a Douglanfenyő néhol 26° R. hideget is ki állott, míg másutt már 12° R-nél fagykárt szenvedett. Ez lehetséges, de hogy ezen érzékenység épen magában a magban rejlik-e s hogy azt annak származási helye idézte-e elő, az nagyon kérdéses, mert jól tudjuk, hogy a termőhelynek és kitétettségnek is van e tekintetben lényeges befolyása s azt is tudjuk, hogy a klimatologiai befolyások sem hatnak egyenlően a szabadon álló, vagy tömegesen, csoportban álló fajra. Tavasszal a korai, vagy késő hajtás és a tenyészetnek korai vagy késői bezáródása és eszerint a nagyobb, vagy kisebb érzékenység első esetben a késői, második esetben pedig a korai fagy iránt stb. mind oly tényezők, melyek az egyes produktumokban észlelhető eltérések létrehozására lényegesen befolyhatnak.

A kereskedésben előforduló idegen famagvak többnyire Californiából valók. Ezek az amerikai szakértők szerint nemcsak az Európában való elvetésre nem alkalmasak, de még Dél-Amerikában sem felelnek meg. Sargent, Engelmann és mások határozottan állítják, hogy pl. a californiai tűlevelűek sokkal érzékenyebbek mint Éjszakamerikának ugyanazon fajai. Európai exportra leginkább az Oregon-, Wassington-, Britisch Columbiában és Boncouver szigeteken szedett mag ajánltatik.

Lássuk tehát most, hogy kísérleteinket különösen mily irányban kell vezetnünk s általuk a czél mennyire lesz elérhető? A meghonosítandó fajoktól meg kell követelnünk, hogy:

1. általában véve jobb anyagot szolgáltatásnak mint ugyanazon honi fajaink, hogy tehát technikai tulajdonságaiknál fogva iparczélokra jobb, használhatóbb és értékesebb anyagot adjanak azoknál. Vagy hogy:

2. gyors növésük folytán rövidebb idő alatt nagyobb fatömeget hozzanak létre mint ugyan-

azon honi fajaink, ha mindjárt ez az anyag csekélyebb értékű is;

3. hogy egyenlő, vagy csekélyebb fatermés mellett a talaj iránti igénytelenség, az elemekkel szemben való nagyobb ellentállási képesség, vagy egyáltalán más kitünő tulajdonságok által mulják felül honos fajainkat.

Midőn azonban ezen követelmények felállítatnak, szükséges hogy előre megismerjük mindazon tényezőket, melyek közreműködése mellett eredeti hazájában az illető faj az őt jellemző előnyös tulajdonságokat felvenni és megtartani képes volt. Épen ezen tényezőket ismerjük azonban legkevésbé. Szakemberek mindeddig nem tették vizgálat tárgyává azon fajokat eredeti termőhelyeiken, csak egyes utazók leírásaiból ismerjük a fajt, de bizonyára egyik sem vette figyelembe azt, hogy az évezredek át felhalmozódott humusréteg nevelhetett pl. óriásokat, de hogy vajjon azok rendes fordában kezelve s így többé-kevésbé szegényebb talajon is óriás ivadékot fognak-e eredményezni, erre a feleletet csak a késő jövő adhatja meg. Épen azért, mert az elemi kérdésekre sem lehet még helyes és biztos feleletet adni, kísérleteink nagy gondot, mély tanulmányt és bizonyos óvatosságot követelnek. Enélkül könnyen csalódás érhet bennünket akkor, midőn az illető fajt épen vágható korában technikai tulajdonságai iránt vizsgálónk meg s kiderülne talán, hogy fája nemcsak nem jobb a mienknél, de határozottan alatta áll ennek. Ez esetben az ok bizonyára a klimatikus viszonyokban fog kerestetni, pedig tulajdonképen a termőhely volt rosszul megválasztva s bár az illető faj szépen növekedett — s talán épen ezen erőteljes növekvés vezetett bennünket tévuttra, — nem találta meg mind azon tényezőket, melyek technikailag értékes anyag létrehozására szükségesek lettek volna. Épen oly csalódás érné pl. az amerikaiat,

ki luczfenyőnk kitünő fáját megismervén, azt ott meghonosítani akarná, de megfelelő termőhely helyett az alsóbb részekben s mély talajban telepitené meg. Ott a lúcz nagyszerűen nőne, sokkal jobban mint nálunk, de fája bizonyára össze sem volna hasonlítható a mi luczfenyőnkkel. A termőhely befolyását különben itthon is eléggé észlelhetjük vörös fenyőnknél.

Miután tehát mindezen tényezőket kísérletek által kell kipuhatólnunk s megállapítanunk, szükséges, hogy a kísérlet minél kiterjedtebb legyen s minél különbözőbb termőhelyeken eszközöltessék, mindamellettt úgy, hogy az esetleges csalódás az erdőgazdaságra zavarólag ne hasson és az erdőbirtokos kárával ne járjon.

Baden-Badenben 1880-ban a honosítás érdekében megtartott gyűlésen összeállítván a honosításra alkalmas fajok lajstroma, minden egyes fajnak termőhely iránti igényei is meglettek határozva, de ezen adatok nem az eredeti termőhelyről gyűjtetvén, kétségkívül többé-kevésbé csak azt tünethetik ki, hogy mily talajon látszik legjobban tenyészni a kérdéses faj Európában, de nem egyszersmind azt is, hogy azon talajon a legjobb és legértékesebb anyagot is képes-e szolgáltatni.

Ezen kísérletek természetüknél fogva két részre oszthatók és pedig:

1. olyanokra, melyek az illető fajnak tenyész-igényeire és állabban való viselkedésére vonatkoznak.

2. olyanokra, melyek a fa minőségét és technikai tulajdonságait vizsgálva, az illető fajnak a honosítás utáni értékét állapítják meg.

Ezek szerint mi csak az első osztályba sorozott kísérletekkel foglalkozhatunk annyiból, hogy az idegen fajokból er-

deinkben szórványosan, sorokban, vagy csoportokban annyit telepítünk meg, hogy vágható korokban honosításra alkalmas, vagy alkalmatlan voltuk kellőleg megbirálható legyen.

Végre még azon kérdés merül fel, hogy tulajdonképen mely fajok mutatkoznak alkalmasaknak a honosítás érdekében teendő kísérletezésre? A feleletet erre csak maga a kísérlet fogja megadhatni. Ezért czélszerűnek mutatkozik a kicsiben való letezés mindazon fajokkal, melyek pl. a külföld által már eddig is részben honosításra, részben pedig nagyobb kísérletezésre alkalmasaknak jeleztetnek s aszerint a mint már a csemetekertekben többé-kevésbé alkalmasaknak nyilvánulnak, választandók ki a nagybani kísérletezésre, avagy a további kísérleteknél teljesen mellőzendők. A nagybani kísérletezésre mindenesetre csak oly fajok lehetnek alkalmasak, melyek többé-kevésbé honi fajainkkal egyező sajátosságokat képesek felmutatni az általános követelményekben. Kell tehát:

1. hogy a kísérlet alá vetett faj éghajlatunknak megfelelően, ne legyen érzékeny rendes teleink iránt, korai, vagy késői fagytól ne szenvedjen, legalább nem többet mint a megnyit honi fajaink szoktak időnként szenvedni, anélkül azonban, hogy a szenvedett veszteség az egyed növekvésére, gyarapodására és technikai tulajdonságaira hátrányos befolyással volna. Minden faj, mely különben más tekintetben talán kitünő tulajdonságokkal bírna is, de a hideg iránt nagy érzékenységet tanusít, úgy hogy egy hidegebb tél azt jelentékenyen megkárosíthatja s esetleg halálát okozhatja, nem lehet soha sem erdei fa s ezért nem méltó arra, hogy az erdész vele behatóbban foglalkozzék.

2. Ne legyen a talaj iránt kényes és válogatós, de tanusítson elégülékenységet különösen a rosszabb termőhely iránt, mert minden oly faj, mely a talaj iránt túlkényesnek bizonyul be, rendszerint nem való az erdőbe, melynek talaja

sokszorososan s gyakran váltakozva, helyenként szegény, elsoványodott területet képez.

3. Legyen alkalmas állabok képzésére és elegyítésre. Nem felel meg a honosítás követelményének oly faj, mely a zárt állást nem szereti. Az ujkor erdőgazdasága határozottan műfatermelésre fektetendő, ez pedig feltételezi a zárt állabokat. Kivételt képezhetnek egyedül azok, melyek mint pl. a a diófajok oly kitünő és értékes anyagot szolgáltatnak s melyek világosságot szerető voltuknál fogva csakis vigályosabb állásban tenyészthetők.

Tiszta állabok nevelésétől a szakközönség mindinkább eltér és elegyes állabok létrehozására törekszik, mert ez képes megvédeni leginkább az erdőállományt rovarfalás, tűz, szél stb. ellen. De az elegyítés előnyös volta ezen is túl megy, mert tapasztalás szerint elegyítés által az egyedek növekvése, a fa technikai tulajdonságai s a talajjóságnak fentartása előnyösen előmozdittatik.

4. Hogy betegségektől, rovarkárosításoktól lehetőleg ment legyen.

Végül még arról kívánok szólni, hogy a nálunk eddig kísérlet alá vetett fajok közül, melyek mutatkoznak kiválóan alkalmasoknak a további és nagyobb mérvű kísérletezésre? Miként fennebb érintettem honunk enemü kísérleti eredményeit teljesen nem ismerem s így csakis az ungvári uradalomban tett tapasztalatokra szoritkozom. Ezek szerint a douglasz-, (*Abies Douglasii*) sima- (*Pinus Strobus*) és óriási fenyő (*Pinus Lambertiana*) azok, melyek már eddig is érdemeseknek mutatkoznak a nagybani kísérletezésre. Különösen a douglasz-fenyő az, mely a legnagyobb eredményt látszik ígérni. Hogy azonban vágható korában milyen lesz a fája, az a szükséges metszetek hiányában ma még csak megközelítőleg sem állapítható meg. Miután azonban otthonában a legjobb tulajdonsá-

gokkal dicsekszik s a talaj iránt nagyon elégülékeny, alapos reményünk lehet, hogy egykoron legelső rangu erdei fáink köré sorozhatjuk. Hogy különben is mennyire kívánatos lenne meghonosítása nálunk, kitűnik nagy használhatóságából és a legújabb vizsgálatokból; ugyanis héja a legkitűnőbb cserzőanyagot adja, fája pedig versenyzik a vörösfenyő fájával s a legrosszabb termőhelyen is jobb fát képes adni mint a lucz a legjobb termőhelyen.

A kiállítás területén a douglaszfenyő szép példányokban volt bemutatva, melyek között mindenesetre legtanulságosabbak az egyesületünk igen tisztelt elnöke, gróf Tisza Lajos ő nagyméltósága által bemutatottak, mert azok sovány homoktalajon növekedtek, szabadba ültetve s mégis oly szép növekvést mutatnak, hogy valóban titkos vágy ébred bennünk azokból erdeinkben minél többet birhatni.

Az óriás- és sima fenyő szintén nem látszanak sem a termőhely, sem pedig a klimatikus viszonyok iránt különös érzékenységet tanúsítani; rendkívül gyors növésűek az, a mi őket különösen ajánlja.

Az *Abies Nordmanniana* két tulajdonságánál fogva egyáltalán nem érdemli meg, hogy az erdész vele behatóbban foglalkozzék.

Először is amit eddig fájauak minőségéről tudunk, az legkevésbé sem ajánlja meghonosításra, fája ugyanis semmivel sem jobb jegenyefenyőnk fajánál, növekvése pedig lassu.

Másodszor a késői fagy iránt rendkívül érzékeny; nagyobb mérvben mint jegenyefenyőnk, s mig ez pl. még a fagykár évében is képes a veszteségét kipótolni, addig a nordmannfenyő csúcsajtásának elvesztését éveken át megsinli. Ezen tulajdonságainál fogva valóban nem érdemli meg azon munka- és pénzáldozatot, mit tenyésztése igényelne.

Quercus malacophylla Schur (Vékonylevelű tölgyfa).

Irta: dr. Borbás Vincze.

Az „Erdészeti Lapok“ nagyérdemű szerkesztősege néhány erdélyi tölgyágot sziveskedett tanulmány kedvéért nekem átengedni, melyeket Nagy Gyula ur, brassói erdőfelügyelő küldött a szerkesztőségnek.

Ezek közt a tölgyfajok között van *Quercus australis* (Heuff.) = *Qu. Robur* L. a) = *Qu. pedunculata* b) *australis* Heuff. (*Qu. filipendula* Vukot., *Qu. fructipendula* Kit.) Ugráról Nagy-Küküllő megyéből, de legjobban érdekelt egy kurta csomás¹⁾ tölgy, melynek csészikéje (cupula) sárgás, vagy zöldes barna és kopasz.

A tölgyeknek *Lepidobalanos* (apró pikkelyű csészikés) csoportjában, a hova ez a szóban forgó tölgy is tartozik, a cupula pikkelyei közönségesen apró szőrűek és a csészike az apró szőröktől szürkés színű. A ki már sok tölgyet vizsgált, a szeme megszokta ezt a szürke színt s egy tölgynek meztelen és sárgás vagy zöldes csészikéi lehetetlen, hogy első pillanatra fel ne tűnjenek.

Én e kurta csomás tölgyben legelőször a *Quercus brevipes*-t (Heuff.) = *Qu. pedunculata* a) *brevipes*-t Heuff. kerestem, mert a *brevipes* (kurta száru) mindjárt ezt hozza eszünkbe. Azonban régi „Bánság“ *Quercus brevipes*-einek csészikéje pelyhes és szürke, Heuffel a cupula meztelenségét nem említi, pedig ha az ő *Qu. brevipes*-ének kitüntető sajátása lenne, nem hiszem, hogy a tölgyeknek oly alapos ismerője, mint Heuffel ezt elhallgatta volna.

¹⁾ Csuma Békésmegyében a szöllőszemek csutkája, ezért ezt a szót más gyümölcsnyél jelölésére is használhatjuk. Lehet rokon a káposzta csimájával (torzsa), ez is tartója a káposzta leveleinek (haraszt).

A *Qu. brevipes*-t tehát egészen kizárom innen, már azért is, mert csomája elég kurta ugyan, de a *brevipes*-hez képest mégis hosszacska, az alsó íze 12—30 *mm* hosszú, sőt egy darabon úgy látom, hogy a csoma a második cupulán túl is megnyulott, még egy elsatnyult cupulát viselt, tehát hogy ennek a csomája (*pedunculus*) a mocsár tölgy-énél (*Qu. Robur L. = Qu. pedunculata Ehrh.*) nem rövidebb. Több példái rövid.

A *Qu. brevipes*-t kizárván, a legszembeszökőbb bélyeg, a csészike színe és kopaszsága után indultam, s már-már egy *Quercus leiolepis* vagy *chlorolepis* (kopasz vagy zöld pikkelyű tölgy) lebegett előttem.

Erdélynek volt egy floristája, Schur Ferdinand, a ki sok erdélyi növényt helyesen distinguált és nevezett meg, de a kelleténél is tovább ment, és sok Schur-féle erdélyi növényfaj kétes vagy ismert növény synonymja, leírása gyakran ellenmondó, tulajdon növényére se illik rá.²⁾ Erdélyben végzett munkájának eredménye az *Enumeratio plantarum Transsilvaniae* (Bécs, 1866.) vaskos kötet. Természetes, a fákra is kiterjeszkedik, ezekből is irt le új fajokat.

Schur növényeit, melyeket ebben és későbbi munkájában leirt, mind kész pénznek nem vehetjük, hanem általában nagyon óvatosoknak és kritikusoknak kell lenni az ő fajainak megítélésekor; de munkáját erdélyi kétes növények kutatásakor nem mellőzhetjük.

Most is, a zöld és kopasz pikkelyű tölgy nevének keresése alkalmával az „*Enumeratio*“ 608—609. lapján, abban a csoportban, a hová tölgyünknek tartoznia kell, találunk egy *Quercus malacophyllá*-t, s ennek a leírása tölgyünkre csaknem a legapróbb részekig találó.

²⁾ V. ö. „Természetrাজi füzetek“ 1885. p. 272., 309.

Ebben az esetben, Schur más fajainak kétsége daczára is, ezt a tölgyet figyelemre és tanulmányozásra méltónak tartom. Ez a leírás szerint az a tölgy, a melyet Nagy ur küldött. Schur-nak e faját, faji értékét és bélyegét meg kell határoznunk.

Tekintsük Schur latin leírását itt magyar nyelven, a nevezetesebb bélyegeket ritkítottan kitüntetve.

A fiatal levél színe és visszája zöld, puha, később papírnemű („chartaceis“), a visszája sáppadt színű, a töve nem egészen egyforma (subaequalibus“), szíves metszetű, nagyon rövid nyelű (tehát olyan, mint a Qu. Robur-é L. a), kerülete fordított tojásalakú, vagy hosszás fordított tojásdad, különben a levél majdnem szárnyas hasábú („subpinnatifidis“³⁾); az „Oesterr. Botan. Wochenblatt“-ban „fere pinnatifidis“), 6—12 (első leírásában 6—8“) hüvelyk hosszú; (az első leírás szerint a közepén 4“, a tövén 1—2“ széles), karéjai tojásdadok vagy hosszukásak, tompák csorbitottak, egészen épek, vagy az elejük bodros; a legfelső és középső karéj igen rövid, csorbitott, az oldalsó karéjoknál majdnem rövidebb („subbreviore“). Himbarkája számos, csoportos, a virágok tengelye kopasz, a hímek a lepelből kinyulnak. A termővirág 2—3, egymástól eltávolodik, nyeletlen; közös és magános, igen hosszú csomán nyugszik, ez a levél tövéből ered, a kurta levélnyelénél sokkal hosszabb, de a levél lemezének majdnem a felénél rövidebb (folio sub-dimidio brevioré“). Makkja 9—12 vonal hosszú, hosszás tojásdad, a csészikénél kétszer hosszabb. A makk csészikéje barna, kopasz, a szélén tökéletlenül pelyhes, pikkelyei majdnem

³⁾ Sub (al) szócska az értelmet kevesbbíti, = alig, kevésbbé, majd nem stb. Melyiket kell itt érteni, boldogult Schur tudná megmondani, azért az ily sub-os neveket záró-jel közé is iktattam.

egészen össze vannak növe (sub-concretis), kopaszak, a hátok domboru.

Középszerű fa, néha cserje alaku. Terem Nagy-Szeben körül, a Bilakon Borbánd mellett, Kolozsvárott, általában a dombvidéken elszórva. Máj. jun., Bilakon jul. első napjain alig volt elvirágozva. Nagy-Szeben körül május végén virágzik.

A *Quercus malacophylla* megismerése tekintetéből Schur leírásához a következő magyarázatot kell adnunk.

Malacophylla annyi mint puha levelü (*μαλακός* 3 = puha, *φύλλον* = levél) és Schur azt állítja, hogy a *Qu. malacophylla* fejlettebb levelei papírneműek. Lehet, hogy azon a példán, a melyet Schur látott, a levelek történetesen nagyon vékonyak voltak, de bizonyos, hogy a papírvékony-ságot itt nem lehet szó szerint való értelemben venni, hanem csak annyiban, hogy a *Qu. malacophylla*-nak a levele vékonyabb mint a többié, nem bőrnemű. Schur az „Oesterr. Botan. Wochenbl.“ 1857. 420. lapján az ide tartozó var. *glaberrimá*-ról azt állítja már maga is „*foliis sub-coriaceo-rigidis*“ (kissé bőrnemű merevségü). A Nagy ur beküldött tölgyei csakugyan jóval vékonyabb levelűek, mint más tölgyfajok, de nem papírvékonyaságuk.

Levelének alsó színe deres-zöld, s a deres bevonat egy makk alsó részén is igen szembetűnő.

Hogy levele 6—12 hüvelyk, tehát egész egy láb hosszú lenne, itt Schur-t vagy nagyon megcsalta a szemmértéke, vagy más hibának kell lenni. Igaz, hogy vannak nagylevelű tölgyeink, ilyen főleg a magyar tölgy, de egy lábnyi hosszúság rendes tölgylevelnél sok, legfeljebb mint a hajtások levelének gigantismusa gondolható, nem rendes eset. Nagy ur példájának levele közepeszerű nagy, de van közte nagyobb fajta is. A levélnek több karéja a tetején a mi tölgyünkön is csorbitott, de ezt jellemzőnek nem tekinthetjük. Hogy a

felső és középső karéj rövidebb lenne az oldalsóknál, természetesnek szintén nem vehetjük, legfeljebb Schur kezében vagy phantasiájában lehetett ilyen fajta levél. Ha Schur-nak e szavait szó szerint értenők, akkor a levél tetejének szives metszetűnek kell lenni, a minő a tölgyeken csak korcs lehet. Lehet, Schur csak azt akarta mondani, hogy a levél tetejének a karéja nem nyulik meg nagyon.

A makkcsészike csomájáról Schur először azt mondja „longissimo“, de hogy itt nem nagyon nagy hosszóság keresendő, Schur következő méréséből tetszik ki, mondván, hogy „folio subdimidio brevior“, tehát rövidebb a levél felének hosszúságánál.

Csumája sárgás, ilyen a cupula is, vagy emez barnás vagy zöldes barna. Az összeforradt pikkelyeknek csak a rövid csúcsa szabad és barnább, mintegy apró töviskék bújnak ki az ananászszinű s egyszerű cupulából. Más *Lepidobalanos* csoportbeli tölgy csészikéjének pikkelyei nem folynak is egyneműen össze, hogy csak a csucsuk láthatók külön, hanem a pikkelyek szélének határai világosabban felismerhetők.

Makkja ellipsoid vagy hosszukás, nagyobb fajta, kétszer-nél többször is hosszabb mint a csészike, mert ez laposabb és tágasabb is lehet.

Hogy itt csakugyan a Schur-féle *Qu. malacophylla*-lával van dolgunk, látni való, hogy a legtöbb és nevezetesebb bélyeg egyező. A hol eltérés van, az vagy relativ és csekély, vagy pedig Schur leírásában sem természetes és helyes.

A *Qu. malacophylla*, Nagy ur küldeménye szerint, Ugrán Nagy-Küküllő megyében, Homoród „Eichwald“ erdejében és Szász-Hermányon Brassó megyében, tehát a Schur-féle helyektől nem nagyon távol nő, így a geográfiai

elterjedés is tanusága, hogy a Schur faja van előttünk. Szász-Hermányon a síkon 510 m magasságban terem.

A *Qu. malacophyllát*, ezek után úgy, hiszem, az erdész urak felismerik. Eddig magyar fajta tölgy, mint több más. Hogy erdészetileg mi haszna lehet, ezt az erdész uraknak feladata felderíteni, s az ő szives figyelmökbe ajánljuk.

A *Qu. malacophylla* tulajdonképen a mocsártölgy vagy mocsárfa⁴⁾ (*Qu. Robur L. a*) = *Qu. pedunculata* Ehrh.) alfaja, tőle főképen rövidebb csumájára, továbbá a csészike kopasz és összeolvadó, sárga vagy zöldes pikkelyeire nézve különbözik. Schur eleinte maga is a *Qu. pedunculata* alfajának tartotta.⁵⁾ A mocsártölgygyel azonban, mint nem teljesen identicus, össze nem vonható. A ki erre hajlandó, az a *Qu. malacophyllá*-nak nevezetes, s talán a klímától örökölt bélyegét takarja el.

Általános tapasztalás ugyanis az, hogy egy vidéken, melynek nyara száraz és forró, a fák és más füvek gyakran sűrű moholyruházatot öltenek magukra. Legvilágosabb példái ennek épen a tölgyek. A németországi nagy síkságon, a tengeri klíma alatt, pl. nincs pelyhes tölgy (*Quercus lanuginosa* Thuill. = *Qu. pubescens* Willd.) s Kerner⁶⁾

⁴⁾ Nógrád és Heves megyében (talán még több helyen is) a *Qu. pedunculatát* mocsárfának nevezik. Vajjon a mocsárfa a mocsár szóval van-e benső rokonságban, nem kutatom. Bizonyos az, hogy a szavak értelme idővel és helyenként változik; lehet, hogy mint más árnyéklát kifejezője került a mocsár a mocsárfa szóba, vagy lehet, hogy ez a két szó oly véletlen hasonlóság, mint a sir-(ni) meg a temetői sír, mint a kemény és köménymag (tájiasan keménymag), mint az alma (gyümölcs) meg az alma (mater), mint köröm és K ö r m ö c z (Cremnitz). A *Qu. pedunculatát* tehát mocsártölgynek kell nevezni tudományosan is.

⁵⁾ „Oesterr. Botan. Wochenblatt“ 1857 p. 420.

⁶⁾ „Abhängigkeit der Pflanzengestalt von Klima und Boden.“ Innsbruck 1869 p. 21.

Európa természetes flóráját havasi-ra, balti-ra, déli-re és mediterrán-ra osztván, a balti és déli flóra természetes vidéket többek közt a kopasz és pelyhes levelű tölgyek szerint választja el.

A déli vagyis australis flórában, a hová hazánk is tartozik, a pelyhes tölgyek válnak ki, mint erről a *Quercus conferta*, meg a *Qu. lanuginosa* számos tagja a meggyőző bizonyosságunk. A fodor juhar (*Acer campestre*) is molyhosabb minálunk (*A. molle* Op.), de ezeken kívül is elegendő példát találhatunk hazánk dendrologiájában és flórájában (*Rhus Cotinus* var. *arenaria* Wierzb.)

Azonban épen ellenkezőleg az is gyakori hazánk flórájában, hogy egy másutt pelyhes külsejű növénynek nálunk egészen meztelen, lekopaszodó, vagy pedig molyhavető testvére van, vagy legalább valamely része kopasz, a mely másutt szőrös szokott lenni.

A havasi aranyeső (*Cytisus alpinus*) pl. mondhatni az ültetett aranyesőnek (*C. Laburnum*) lekopaszodott testvére, mint az *Ulmus glabra* Mill. (sima szilfa) a hegyi szilfáé (*U. montana* Sm.)

A *Qu. lanuginos*-ának és vannak hazánkban *Qu. glabrata* és *Qu. glabrescens* nevű tagjai.

A cserfa (*Qu. Cerris* et *Qu. Austriaca*) hajtásain a levelek ezüstszinűek, a kifejtett levelek lekopaszodnak.

A Tátrának csak egy havasrózsája, *Rhododendron*-a van a Gewonton Zakopana mellett, a *Rh. hirsutum* L., de ez az Alpések *Rh. hirsutum*-ához képest csaknem kopasz, azért Ascherson és Kuhn, berlini tanárok, var. *glabratum*-nak nevezték.⁷⁾

⁷⁾ „Oesterr. Botan. Zeitschr.“ 1864 p. 301. Eddig csak a galicziai határból ismeretes, a magyar földön még nem lelték.

Kerner a Biharhegységben az ükörke lonc-nak (*Lonicera Xylosteum*) kopaszlevelű testvérét találta s *L. leiophylla*-nak (kopasz levelű) nevezte.

A *Cytisus Austriacus* nevű bokor fehér molyhu, Temes, Krassó-Szörény megyében, valamint Erdélyben is zöld és sima levelű testvére van (*Cytisus Heuffelii* Wierzb.) A *Cytisus*-ok hüvelye rendszeren sűrűn szűrös, a *C. ciliatus* Wahlenb. hüvelye az élén pillás, a *C. leiocarpus* Kern. egész kopasz gyümölcse.

A szöszös gyümölcse *Genista ovata* W. Kit. hüvelye Nagy-Várad vidéken lekopaszodik (*G. Mayeri* Jka.)

Az *Acer Austriacum* Tratt. (osztrák juhar) az *A. campestre* mellett kopasz gyümölcse.

A *Spiraea Pikowiensis* Bess. a *Sp. media* Schmidt lekopaszodott testvére.

A fűnemű növények között is több jellemző növényünk van, melyet egész vagy részbeli kopaszság tüntet ki, pl. a tisztessfüvön (*Stachys recta*) kívül van kopaszabb *St. ramosissima*-nk Roch (*St. nitida* Jka), a *Linum hirsutum*-on (borzas len) kívül kopaszabb a *L. glabrescens*-ünk Roch. (*L. Pannonicum* Kern.) A *Lathyrus gramineus* (pázsitnemű bükkön) nem más, mint a *L. Nissolia* (kacstalan b.) kopasz gyümölcse testvére. A *Verbascum glabratum* Friv. (lekopaszodó ökörfarkkóró) levelei gyapjasak, később meglehetősen lekopaszodnak, a gyümölcse pedig egészen kopasz stb. stb.

Látni való ezekből, hogy a *Quercus malacophylla* csészikéjén kitüntetett kopaszság sok hazai növény sajátosságával megegyező jelenség, történetes tehát, úgy hiszem, nem lehet, hanem klimatologiai viszonyunkkal függ össze, ezért figyelmen kívül hagyni nem lehet. Nagy ur elegendő számu és több

helyről való példái bizonyítják, hogy itt jellemző és állandó bélyeggel van dolgunk.

Növényeinknek hol beszűrösödése, hol meg lekopaszodása mindenesetre figyelemre és tanulmányozásra méltó dolog. Arra nézve is érdemes lenne adatokat gyűjteni, hogy tulajdonképen a szőrösség-e, vagy pedig a kopaszság-e az őseredetibb. Ha szőrösség lenne az eredetibb, akkor azt mondhatnók, hogy a kopasz vagy kopaszodó részek szőrüket a szükséghez képest, életküzdelmökben elvesztették.

A Qu. malacophyllát meg a Qu. Roburt Nagy ur szerint a háromszékmegyei magyarok cserfá-nak, a Qu. sessiliflorá-t pedig csere fának⁸⁾ nevezik. Tudni kellene most pontosabban, van-e Erdélyben a Qu. malacophyllának külön magyar neve is, és hogy megtudják-e különböztetni a mocsár-tölgytől még másképen is. Említésre méltó itt a cserfa névcseréje, valamint az is, hogy Nagy ur küldeményében igazi cserfa (Qu. Cerris et Qu. Austriaca), valamint pelyhes levelű tölgy sem volt. Talán zord lenne ott nekik a vidék?

Homoród község „Eichwald“ nevű erdejében Nagy ur levele szerint van egy vén Qu. malacophylla is s a szász nép ezt a fát, valamint az e fajta tölgyet is „Trudel-Eiche“-nek nevezi. Trudel — Nagy ur szerint — állítólag ó-német szó s boszorkányt jelent⁹⁾, magyarul tehát boszorkány-tölgy lenne. Utánna kellene járni, nem fűződik-e hozzá valami néprege. „A fa sötét füstös színéről messze kitűnik a többi közül“. Ez a fa különben úgy hiszem, beteges állapotban van. „A levelek általában véve hátrafelé össze vannak zsugorodva, kupásak (zsacsakót képeznek) hátulról tekintve.“ A gyűrődött levelekről bajosabb határozott fogalmat

⁸⁾ V. ö. Csere galagonya (Crataegus Oxyacantha).

⁹⁾ Ballagi „Német szótára“-ban = zsbáru.

formálni, friss vagy szépen és természetesen szárítottat kel-
lene examinálni.

A *Qu. malacophylla* synonymja a *Qu. pedunculata*
var. *opaca et glaberrima* Schur „Oesterr. Botan.
Wochenbl.“ 1857 p. 420 és „Enumer.“ p. 610, a leírás
szerint valamint a termőhely szerint is, „foliis chartaceis, . . .
cupula . . . glabra“.

Végre megemlítém, hogy Simkovics¹⁰⁾ a *Qu. mala-*
cophyllát egyszerűen a *Qu. Robur-hoz* L., (*Qu. peduncu-*
lata Ehrh.) vonja. Willkomm¹¹⁾ a nagy levelekről, melyek-
nek a hosszúságát ő még 15"-nyire toldotta meg (!), részben
tőhajtásnak tartja. A nagyon nagy levelek, azt hiszem, normali-
soknak nem tekinthetők, a gyümölcsöző fán nehezen uralkodók.

A mondottak után a *Qu. malacophylla* több figyel-
met érdemel s bizonyára hazánk klimatologiai viszonyaival
összefüggő faj, alfaj, fajta, változat vagy alak, a mint valaki
felfogásához e sorozat valamelyik tagja jobban paszszol. E
fogalmakat az ember csinálta, s kiki saját felfogása szerint
szűkíti avagy tágítja.

Egyesületi közlemények.

(Az Országos Erdészeti Egyesület 1885. évi december hó 20-án
tartott rendes választmányi ülésének jegyzőkönyve.)

Jelenvoltak: Gróf Tisza Lajos elnök ő excja; Bedő
Albert első alelnök; Balás Vincze, Belházy Emil, Eleőd
Jósa, Ghyczy Emil, Havas József, Illés Nándor, Nemes-
kéri Kiss Pál, Luczenbacher Pál, Rónai Antal választ-
mányi tagok és Horváth Sándor titkár.

¹⁰⁾ „Erdészeti Lapok“ 1883. p. 771.

¹¹⁾ „Forstl. Flora“, p. 330.

Tomcsányi Gyula, Szécsi Zsigmond, Hoffmann Sándor, Kallina Károly és Szabó Adolf választmányi tagok távolmaradásukat a titkári hivatalhoz intézett levélben kimentették.

Elnök ő excja az ülést megnyitván jelenti a választmánynak, hogy a ministerelnök ő nagyméltósága mult hó 29. és 30-án ünnepelt 10 éves jubileuma alkalmával a mult választmányi ülés határozata folytán egyesületünk is nagyobb küldöttség által tisztelgett, melyben Elnök ő excja vezetése alatt, Bedő Albert első alelnök báró Bánffy Dezső második alelnök, Belházy Emil, Bikkal Nándor, Ghyczy Emil, Garlathy Kálmán, Havas József, Hoffmann Sándor, Illés Nándor, Luczenbacher Pál, Rónai Antal, Nemeskéri Kiss Pál, Scholcz Rezső, Sóltz Gyula, Tomcsányi Gyula és Vánke Sándor választmányi tagok, továbbá Almásy Andor, Chabada József, Girsik János, Róth Ignác, Kalmár Tivadar és Neuschloss Marczel gyeesületi tagok és Horváth Sándor titkár vettek részt.

E küldöttség nevében Bedő első alelnök izléses tölgyfa tokba helyezett üdvözlő feliratot nyújtott át a ministerelnök ő nagyméltóságának, szóval is kifejezést adva az egyesület őszinte szerencse kívánatainak.

A választmány örömmel veszi tudomásul az elnökség ezen jelentését s egyszersmind elhatározza, hogy az egyesület felirata továbbá Bedő Albert első alelnöknek üdvözlő beszéde és a ministerelnök ő nagyméltóságának erre adott nagy jelentőségű válasza, melyet az egyesület minden tagja örömmel és megelégedéssel kell, hogy fogadjon, egész terjedelmében felvételessék a jegyzőkönyvbe.

Az egyesület felirata következően hangzik :

Nagyméltóságú Ministerelnök Ur! Kegyelmes Urunk! Az az örvendetes esemény, hogy Nagyméltóságod immár tiz esztendeje vezet jó és válságos körülmények között Magyarország kormányzását, s e tiz év alatt az államférfiai bölcsesség és erős akarat összhangzó munkájával szilárd meggyőződéssé érlelte még az aggodókban is a magyar állam megerősödésébe és életerős fejlődésébe vetett hitet: lelkes örömmel tölti el az országot s a hálás elismerés törhetlen ragaszkodás és bizalom önként felfakadó érzelmeinek őszinte kifejezésére indítja Magyarország népeit. A közélet minden ágának képviselői jelennek ma meg Nagyméltóságod előtt, hogy tanuságot tegyenek a tiszteletről és szeretetről, melylyel a magyar nemzet Nagyméltóságodat körül övezi.

Ezek a tiszta érzelmek vezetnek minket is, midőn csatlakozva az ünneplőkhöz hazafiai tiszteletünknek és ragaszkodásunknak adunk kifejezést azok nevében, kik az ország erdőgazdasági érdekeinek ápolására egyesülve, közgazdaságunk ezen sokáig kevésre méltatott ágában is oly alkotásairól tehetnek tanuságot a letelt tiz éves korszaknak, melyek a késő nemzedékek előtt is maradandó bizonyágot szolgáltatnak Nagyméltóságod előre látó bölcsességéről és a távol jövő érdekeit is felismerő nagy szelleméről.

Ezért, ha mint a magyar nemzet hű fiai nem is tekintenénk büszkeséggel a haza nagy fiára, ki lángeszével s erős karjával biztosan vezet a boldogulás kikötője felé a magyar állam hajóját, az ügy érdekében, melynek szolgálatában állunk, akkor sem kívánhatnánk jobb és nagyobb szerencsét az országnak, mint, hogy azt a vezérletet, melyben hazánk a letelt tiz év alatt részesült, a gondviselés továbbra is a lehetőség véghatáráig tartsa meg számára.

Isten áldása kísérje Nagyméltóságodat áldásos működésében! Tegye gyümölcsözővé önfeláldozó fáradozásait s engedje majdan megérnie azt a legnagyobb örömet, melyet a mag elvetője érez, midőn viharral daczó erdővé látja felnőni veszélyek között megtelepített csemeteit: lássa egykor a magyar állam és a magyar nemzet

élet fentartó intézményeinek erős szervezetévé fejlődni minden alkotását.

Kelt Budapesten, 1885. évi november 29-én.

Az Országos Erdészeti Egyesület 1885. évi október 23-án tartott választmányi ülésének megbízásából.

Tisza Lajos, s. k.,
elnök.

Horváth Sándor, titkár.   *Bedő Albert* s. k., I. alelnök.   *Báró Bánffy Dezső* s. k., II. alelnök.

Bedő Albert első alelnök üdvözlő beszéde, melylyel a feliratot átnyújtotta :

Nagyméltóságú miniszterelnök Ur! Kegyelmes Urunk! Van szerencsénk a magyar állam és a magyar nemzet ezen ünnepnapján Nagyméltóságod színe előtt megjelenni s az Országos Erdészeti Egyesület úgy összegének, mint minden tagjának hazafiui mély tiszteletét, háláját s jó kívánatait tartalmazó feliratot azon ohajtásunk kíséretében átadni, hogy az Uristen Excellentiádat hazánk boldogítására sokáig éltesse.

Tisza Kálmán miniszterelnök válasza :

Nagyon köszönöm az Országos Erdészeti Egyesület megemlékezését. Kérem, tolmácsolják köszönetemet annak idejében küldőiknek és legyenek arról meggyőződve, hogy az erdészeti egyesület teendőinek fontosságáról teljesen meg vagyok győződve, mert talán Magyarország közgazdászati, éghajlati és némileg egészségi viszonyaira alig lehet valami fontosabb, mint hogy az annyi időn át elhanyagolt erdőkezelés jó állapotba helyeztessék és a történt pusztítások nyoma az évtizedek során elenyésztessek.

II. Az ülés áttérvén a tanácskozás rendes tárgysorozatára a titkár a pénztár állásáról a következő jelentést terjeszti elő :

Az egyesület összes bevétele folyó évi január elsejétől a mai napig összesen	38.687 frt 27 krt,
kiadása ugyan ezen idő alatt	34.633 „ 94 „
tesz, pénztári készlete tehát	4.053 frt 33 kr.

Az összes bevételből 197 frt 76 kr mult évi pénztári maradékot képez, 2.500 frt ujonnan tett készpénz alapítványi fejében, 13.511 frt 48 kr régi alapítványok törlesztésére, 759 frt 19 kr a Wagner Károly alapítványra, 615 frt a magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyalapjára, s végül 1.710 frt a házépítés alapjára folyt be.

A rendes bevételekre tehát ezen összegek levonása után 19.393 frt 84 kr marad.

Ellenben a 34.633 frt 94 krral kimutatott összes kiadásból 12.852 frt 48 kr a rendes alaptökéhez, 759 frt 19 kr Wagner Károly alapítványhoz, 605 frt a magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyalapjához és 1.710 frt az építési alaphoz csatoltatott. Ezekon kívül 11.637 frt 21 kr ideiglenes kölcsönképen szintén a háziépítési alapnak adatott át, ugy hogy a rendes kiadások a mai napig csak 7.070 frt 06 krt tesznek ki.

A kimutatott 4.053 frt 33 kr pénztári maradványon kívül a kézipénztár kincsfiókjában őriztetik továbbá a letéti számadás szerint egy 550 frtról, egy 1000 frtról, egy 1100 frtról és egy 1360 frtról szóló takarékpénztári könyvecske is, melyekkel a Deák Ferencz alapítvány 1882., 1883. és 1884-dik évi még ki nem adott pályadíjai és a műszótár költségeire félre tett összegek vannak gyümölcsözőleg elhelyezve.

Tudomásul vétetett.

III. Az egyesület ez évi segélyeinek kiosztására kerülvén a sor, a titkár részletes előterjesztést tesz a Wagner Károly alapítvány és a magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyalapjának ez évben felhasználható kamatairól és a segélyért folyamodók körülményeiről.

A Wagner Károly alapítványnál ez uttal 370 frt 95 kr állott rendelkezésre, mely összegből 30 frt 95 kr az 1884-dik

évi kamatokból maradt vissza, 340 frt pedig a folyó évre irányoztatott elő.

Az alapítvány segélyéért összesen 10 özvegy folyamodott, névszerint özv. Makonyi Sámuelné, Trattner Mihályné, Kolbenheyer Józsefné, Révész Károlyné, Matuskovits Béláné, Polák Hermilné, Rónai Antalné, Ernhoffer Ignáczné, Füzy Dénesné és Kapdebó Jánosné.

Ezeken kívül beérkezett egy 11-ik folyamodvány is, melyet Skultéty Nátán apatini m. kir. erdőmester és Sugár Károly ottani főerdész intéztek az igazgató választmányhoz, egy közelebbről elhunyt tagtársunk néhai Danielisz Ede özvegyét és árváit ajánlván melegen az egyesület jóindulatába. E kérelem azonban sajnos az alapszabályok értelmében nem volt teljesíthető, mivel néhai Danielisz Ede csak 1882. évi augusztus hóban lépven be az egyesület kötelékébe, az alapszabályok által megkövetelt 5 évig nem volt tagja az egyesületnek. Mindamellett az igazgató választmány tekintettel a Skultéty ur által előadott okokra segíteni óhajtván az özvegy nyomasztó helyzetén Elnök ő excja javaslatára gyűjtést eszközölt s a jelenlevők által felajánlt 40 frtnyi összeget azzal a kérelemmel rendelte elküldeni Scultéty urnak, hogy azt a tagtársak részvéte jeléül ajánlja fel az özvegynek.

Hasonlóképen nem volt teljesíthető az alapszabályok értelmében a fentebb utolsó sorban említett folyamodónő, Kapdebó Jánosné kérelme sem, mivel férje még 1860-ban elhalván, az országos erdészeti egyesületnek nem is lehetett tagja.

A többi folyamodók ellenben, kik már a megelőző években is mind részesültek segélyben valamennyien jogosultaknak és érdemeseknek találtattak az alapítvány támogatására s ennél fogva a titkári hivatal javaslata alapján anyagi körülményeikhez képest a következő összegek szavaztattak meg részükre:

Révész Károlynének és két kiskoru gyermekének 50 frt, Fűzy Dénesnének és leányának 50 frt mind kettőnek azon kikötéssel, hogy a megszavazott összegek fele része férjeik alapítványi tartozásának törlesztésére fordítandó; továbbá Rónai Antalnének és gyermekeinek 50 frt; Makonyi Sámuelnének és 2 kiskoru gyermekének 50 frt; Ernhoffer Ignácznének 40 frt; Kolbenhayer Józsefnének és 2 kiskoru gyermekének 40 frt; Polák Hermilnének és leányának 30 frt; Matuskovics Bélánének 30 frt és végül Trattner Mihálynének 30 frt. A rendelkezésre állott összegből fenmaradt 95 krt a választmány a jövő évi kamatokhoz rendelte csatolni.

A magyar erdőtiszték és erdészeti altiszték segélyalapjánál az 1885-dik évi kamatok 650 frttal irányoztattak elő, folyamodó pedig kettő jelentkezett, névszerint Skvór Ignác ny. m. kir. erdőszámvivő és Plecheisz János elaggott uradalmi főerdész. Miután mindkét folyamodó jogosultnak és érdemesnek találtatott a segélyezésre, részükre az alapszabályok értelmében adható legmagasabb összeg, egyenként 65 frt szavaztatott meg, a rendelkezésre állott összegből fenmaradó 520 frt pedig a tőkéhez rendeltetett csatoltatni, még pedig a folyó évi közgyűlés határozata értelmében oly megjegyzéssel, hogy ezen összeg a csatolás alkalmával az egyesület folyó évi bevételi feleslegéből 1000 frtra lesz kiegészítendő.

IV. Az építés ügyében a következők jelenletnek be a választmánynak :

Az épület befedése rövid idő alatt megtörténvén, ezzel a folyó évre tervezett munkálatok is befejezést nyernek, a mi pedig a költségeket illeti, az eddig teljesített munkálatokra kifizettetett a szerződésekben kikötött százalékok levonása után 74.302 frt 73 kr s ezen összeg fedezésére felhasználtatott az alapítványi pénztár készpénzkészletéből 19.787 frt 17 kr, a kézipénztártól kölcsön vett összegből 11.637 frt 21 kr,

6.500 frt névértékű szállódezsma váltásági kötvény eladásából s illetőleg kisorsolásából 6.350 frt 10 kr, 29.300 frt névértékű m. földhitelintézeti 5⁰/₀-os záloglevél eladásából s illetőleg kisorsolásából 29.534 frt 75 kr, 6.000 frt névértékű m. földhitelintézeti 5¹/₂⁰/₀-os záloglevél eladásából 6.157 frt 50 kr és végül a kézi pénztár újabb kölcsönéből 836 frt megjegyztetvén, hogy a már felhasznált összegeken kívül az egyesületnek még a következő értékei vannak a földhitel intézetnél elhelyezve :

4 ⁰ / ₀ os m. aranyjáradék kötvényekben .	16.000	frt
5 ⁰ / ₀ -os m. földhitelintézeti záloglevelekben	23.500	„
4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ -os m. „ „	32.500	„
szőlődezsma váltásági kötvényekben . . .	200	„
államsorsjegyekben	600	„
és készpénzben mintegy	209	„

összesen pénz- és papírértékekben . 73.009 frt

melyből azonban az év végén mintegy 5.000 frt a készpénztárnak a szükséges folyó kiadások fedezésére kiszolgáltatandó lesz, úgy hogy az építkezés költségeinek fedezésére kerek számában mintegy 68.000 frt lesz még felhasználható. Miután pedig az építkezésnek eddig még tényleg nem fedezett költségei az előirányzat szerint összesen 117.000 frtra tehetők, a rendelkezésre álló 68.000 frt felhasználása után még kezen 49.000 frt fedezéséről kell gondoskodni. Ezen összegnek azonban egyrésze tekintettel arra, hogy a szerződések értelmében visszatartott biztosítékok az illető vállalkozóknak csak a végleszámolás után egy—két és három év múlva lesznek kiszolgáltatandók, csak később válik esedékessé, úgy hogy a következő évben legfeljebb 40 — 45.000 frtról kell kölcsön utján gondoskodni.

A mi a kölcsönkötés ügyét illeti, az elnökség tudatja a választmányal, hogy mindjárt a közgyűlés után megkeresést

intézett a fővároshoz azon kérelemmel, hogy az általa átengedett telek tulajdonjogának telekkönyvi bekebelezését az egyesület javára a fentebb említett kölcsön megköthetése céljából még a szerződésben kikötött határidő t. i. az építés alatt álló egyesületi ház használatba vétele előtt megengedje; e kérelem azonban eddig csak a pénzügyi bizottság tárgyalásán ment keresztül s itt azon határozat hozatott felette, hogy a kért engedély megadása javasoltatni fog ugyan a közgyűlésnek, de azon feltétellel, hogy a fenálló szerződés azon pontja, mely szerint az egyesület a kérdéses telekre építendő házat főjelleében egyesületi célokra tartozik használni, a bekebelezés alkalmával tulajdonjogi korlátozásként feljegyeztessék.

A választmány ezen jelentést tudomásul véve felkéri az elnökséget, hogy a tulajdonjog bekebelezésének ügyét továbbra is szorgalmazza s ez uttal lehetőségig azt is kieszközölje, hogy a fővárosi pénzügyi bizottság utóbb említett kikötése, tekintettel arra, hogy az a tervezett kölcsön megkötését nehezíthetné, mellőztessék, annál is inkább mert a fenálló szerződésben arról, hogy a tulajdonjog átíratásánál az egyesület ily korlátozással terheltessék, nincs említés téve. Ugyanilyen irányban való közreműködésre felkéretik, mint a fővárosi képviselő testület tagja, Luczenbacher Pál választmányi tag ur is.

Az építési ügygyel kapcsolatban az elnökség részéről még a következők jelentetnek be a választmánynak:

1. A köműves munkák befejezése után fővárosi szokás-szerint megtartott koszoruünnepély alkalmával a művezetőség javaslata alapján összesen 506 frt 60 kr jutalom osztatott ki a munkavezetők és munkások között. A kiosztásnál Luczenbacher Pál építési bizottsági tag és a titkár voltak jelen.

Jóváhagyólag tudomásul vétetik.

2. A köműves és ács munkák befejezése folytán rövid időn a bádogos munkák is kezdetüket vevén, az elnökség te-

kintettel ezen utóbbiak tűzveszélyes voltára, a már elkészült alkatrészek eléghető részeinek tűzkár ellen való ideiglenes biztosítására felhatalmazást kér, mi a választmány részéről egyhangulag megadatik.

3. Tekintettel azon körülményre, hogy az alkotmány-utca ez időszereint nincs kikövezve, sőt a kétoldali járdák közül is csak az egyesületi ház átellenében haladó van kőburkolattal ellátva, kívánatosnak jelentetik ki, hogy ezen járdától az egyesületiház bejáratához az utcán át egy megfelelő szélességű kövezett átjáró készíttessék; minthogy azonban egyesek értesülése szerint az alkotmány-utca kikövezése a főváros által már a következő 1886-ik évre előirányoztatott s így nem lehetetlen, hogy ez még az egyesületi ház használatba vétele előtt megtörténik, a fenebb említett ideiglenes átjáró elkészítésére csak azon esetre adatik meg a felhatalmazás, ha az állandó kikövezés a főváros által jövő évi július haváig nem eszközöltetnék.

4. Kauser Gyula kömüves vállalkozónak azon kérelmét, hogy a keresetéből levont pénzbüntetés, melyet az építési bizottság azért rótt ki rá, mert az általa elvállalt munkálatokat a szerződésben kikötött határidőn túl egy hónappal később fejezte be, neki utólagosan kiszolgáltassék, — általánosságban tekintve méltányosnak találja a választmány, s ennél fogva tekintettel arra, hogy nevezett vállalkozó a kőfaragó munkák későn történt szállítása folytán bizonyos mértékig maga is akadályozva volt, s hogy a részéről elkövetett késedelmesség által az egyesület eddig semmiféle kárt sem szenvedett, kimondja, hogy a kérdéses pénzbüntetés kiszolgáltatására abban az esetben, ha Kauser saját kötelezettségeinek mások hátrálatása nélkül az épület átadására kitűzött határidőig minden tekintetben pontosan megfelel, hajlandó lesz, s a visszatartott összeg kifizetése iránt a végleszámolás idejében intézkedni fog.

Arra az esetre azonban, ha Kauser megfelelő alakban kellő biztosítékot nyújt az egyesületnek aziránt, hogy egy felől a szóban forgó pénzbüntetés elengedését s más felől a fedél-
széknek elkésve történt, de a kömüves munkákra hátráltató
befolyást nem gyakorolt elkészülését esetleg később bekövet-
kező újabb mulasztásainak mentségére felhasználni nem fogja,
s illetőleg szerződészerű kötelezettségeinek pontos teljesítésére
tekintet nélkül az eddig történetekre szigoruan kötelezi magát:
felhatalmaztatik az elnökség, hogy a visszatartott pénzbünté-
tést legjobb belátása szerint részben vagy egészben a végle-
számolás előtt is kiutalványozhassa.

5. Végül Thék Endre asztalos mester azon kérelmét,
hogy az általa eddig elkészített, de az egyesületi házhoz a
bekövetkezett téli idő folytán még át nem szállított tárgyak
után kijáró keresete folyóvá tétessék, teljesíthetőnek találja a
választmány, ha a kérdéses tárgyak, melyek a végleges el-
helyezés ideig vállalkozó gyárában maradnak, megelőzőleg át-
vétetnek, vagyis az, hogy azok az országos erdészeti egyesü-
let tulajdonát képezik közjegyző előtt hitelesített okirattal
igazoltatik, továbbá ha Thék ezen tárgyakat tűzkár ellen
ideiglenesen biztosíttatja s végül ha kötelező nyilatkozatot állít
ki az iránt, hogy azokat azon esetben ha tűzveszély vagy
más baleset folytán megsemmisülnének vagy használhatlanná
válnának, a szerződésben kikötött határidőig és feltételek alatt
újbol elkészíti.

V. A titkár bemutatja Fekete Lajos nyilatkozatát, mely-
ben az Erdészeti Lapokban megjelent felhívás folytán kijelenti,
hogy az Erdészeti növénytan pályázatára „Jobb későn mint
soha“ jelige alatt benyújtott munkát, melyet a jeligés levél-
ben megnevezett két munkatársa segélyével ő irt, a bíráló
bizottság jelentése értelmében hajlandó átdolgozni, ha részére
ezen czélból — tekintettel arra, hogy műve az első alkalom-

mal is főkép az idő rövidsége miatt nem készülhetett ugy el mint maga is óhajtotta, — 1888. évi márczius 31-éig terjedő határidő engedtetik.

A választmány ezen feltételt elfogadván, utasítja a titkári hivatalt, hogy a pályamunka kéziratát szerzőnek kiszolgáltatassa.

VI. Az országos kiállítás erdészeti csoportjából a tervezett erdészeti muzeum számára alkalmas tárgyak összegyűjtésével és elhelyezésével megbízott három tagu bizottság, melyben a mult választmányi ülés határozatából Ghyczy Emil és Illés Nándor választmányi tagok és a titkár vettek részt, feladatát teljesítvén, eljárásának eredményéről a következő jelentést terjeszti elő:

Tisztelt Igazgató választmány! Mult ülésünkben megbizni méltóztatott a tisztelt Igazgató választmány, hogy az országos kiállítás erdészeti csoportjában megszemlélve azon tárgyakat, melyeket az egyes kiállítók elnökségünk megkeresése folytán az országos erdészeti egyesület tervezett muzeuma számára átengedni hajlandók, kiválasztuk közülök azt a mi értékes és leendő gyűjteményeinkben helyet foglalhat s gondoskodjunk egyszersmind arról is, hogy e tárgyak átvétessenek, összegyűjtessenek, beszállitassanak s addig a mig egyesületünk háza elkészül és használatba vehető lesz, megfelelő helyiségben ideiglenesen elhelyeztessenek.

E feladatunkat minden irányban teljesítvén, eljárásunk eredményéről a következőket van szerencsénk jelenteni.

A tárgyak kiválasztásához a kiállítás bezárása után azonnal hozzáfogtunk s bár munkánkat e tekintetben némileg megnehezítette az a körülmény, hogy az elnökség által megkeresett kiállítók egy részétől még nem érkezett volt be a válasz, feladatunknak ezen részét néhány nap alatt teljesen befejeztük, oly módon, hogy tárgyról-tárgyra végig menve az erdészeti csoport kiállításán, összeirtuk mind azon tárgyakat, melyeket célunkra alkalmasaknak itéltünk. Ezen összeírás alkalmával azon kiállítóknál, kiknek válasza már kezünkben volt s kik részletesen megjelölték az átengedhető tárgyakat, természetesen csak ezen utóbbiakra szorítkozhattunk, a többieknél ellenben

minden használhatót összeirtunk, csak később a válasz megérkezése után törülvén jegyzékünkől azt, a mit nem nyerhettünk meg, s jegyzvén esetleg hozzá azt, a mit felajánlás folytán a már összeirtakon kívül is utólagosan értékesíthetőnek találtunk.

Midőn munkánk ezen részével az összes válaszok beérkezése után elkészültünk, áthordattuk ideiglenesen az összes átvett tárgyakat az erdészeti csarnok egy rendelkezésünkre bocsátott üres termébe s azután intézkedtünk, hogy az egész lehető gonddal beszállítsassék.

Ezt megelőzőleg természetesen gondoskodnunk kellett előbb, hogy megfelelő helyiségre tegyünk szert, hol az összegyűjtött tárgyak a jövő augusztusig épen megőrizhetők legyenek. Feladatunk ezen részét azonban felette megkönnyítette a kereskedelmi akadémia tisztelt Igazgatósága, mely egyesületünk megkeresésére a legszivesebb készséggel engedte át épülőfélben levő egyesületi házunk átellenében fekvő akadémiai épületének egy jövő őszig nem szükségelt tágas torna-helyiségét, mely czéljainkra sokkal alkalmasabb bármely más pénzen kibérelhető helyiségnél, nemcsak azért, mert száraz, tiszta és esetleges feltörés ellen biztosított, hanem azért is, mert közvetlen szomszédságunkban lévén, a tárgyak átszállítása annak idejében kevés fáradsággal és költséggel lesz eszközölhető s mindezekon felül költségünkbe sem kerül azon csekély összegon kívül, mely a téli hónapokon át a terem hetenként egy-kétszeri fűtésére és az intézeti felügyelő jutalmazására szükséges lesz.

Általában véve megelégedéssel jelenthetjük, hogy feladatunk teljesítése ugyszólva alig volt költséggel összekötve, a mennyiben a tárgyak összehordására, az erdészeti csarnokba, és beszállítására, az ideiglenes helyiségbe, a titkári hivatal mindössze 38 frt 52 krt adott ki, ezen kívül pedig a fentebb szükségesnek jelzett fűtési költségen és jutalomdijon kívül, melyek együtt véve legfeljebb 30—40 frtot fognak kitenni, más kiadások nem merültek fel.

A mi már most azon kérdést illeti, hogy mily tárgyak foglaltatnak gyűjtésünkben, erre nézve részletes felvilágosítást csak azon kimutatásaink nyújthatnak, melyeket még az összegyűjtésnél állítottunk össze, s melyeknek alapján, majd a végleges rendezésnél, a katalogus elkészítendő lesz.

Röviden azonban szükségesnek látjuk kiemelni azon főbb kiállí-

tókat, kik gyűjteményünkhöz jelentékenyen hozzá járultak adományaikkal.

Első sorban kell megemlítenünk az állami erdészetet, melynek kiállításából a selmeczi erdőakadémiának és az erdőőri szakiskoláknak fentartott mintákon s néhány előre meghatározott rendeltetéssel bírótárgyon, továbbá a szabadban elhelyezett nehéz tárgyakon kívül, ugyszólva mindenből átengedettett egy-két példány. Hogy mik foglaltatnak e gazdag adományban azt nehéz volna itt felsorolni, de megemlítjük még, hogy ezeken kívül kilátásba helyezettett az erdészeti csarnok üléstermében kiállított gyönyörű erdőrésztetek fényképeinek egy teljes gyűjteménye és magyar állam erdőségeinek átnézeti térképe is egy példányban, melyek szintén át fognak adatni egyesületünknek.

Értékes tárgyakat bocsátott rendelkezésünkre a nagyméltóságú vallás- és közoktatási ministerium is a közalapítványi uradalmak pavillonjából, nevezetesen a kártékony rovaroknak és ezek rágványainak egy értékes gyűjteményét, egy falemez-albumot, az erdei gyógynövények gyűjteményét, erdőmivelési és használati eszközöket és félgyártmányokat stb. Megjegyezzük azonban, hogy a falemez-albumot csak letétkép engedte át a minister ő nagyméltósága oly kikötéssel, hogy kiállítások alkalmával stb rövid használatra visszaadni köteles az egyesület.

Coburg herczeg ő fenségének igazgatósága, néhány tárgy fentartásával, melyet más czélokra szánt egész erdészeti, kiállításában szabad választást engedett, felajánlván végül nagy kiállítási szekrényét is azon kijelentéssel, hogy azt a készítő-vállalkozó az egyesület kívánatára be is szállíttatja.

Hasonlókép egészen rendelkezésünkre bocsátotta kiállítását a horvát pavillonban Ghyczy Fanni ő méltósága is, csupán egy göz gép-mintát tartván fenn, melyet egy horvátországi közintézetnek szánt és a csubari uradalomban kísérletkép meghonosított retorta szénítés terményeit, melyeket a selmeczi erdőakadémiának adatott át.

A rimamurány-salgótarjáni vasmű-részvénytársaság szintén mindenből juttatott a mi gazdag kiállításában előfordult s ezenkívül kilátásba helyezte, hogy az uradalmában használt erdőművelési eszközök gyűjteményét, melyet a technologiai iparmuzeumnak előre elajándékozott, s zszindely-gyűjteményét, melyet a

selmeczi akadémia foglalt le, utólagosan szintén elkészítetteti számunkra.

A felséges cs. kir. család ráczkevei uradalma egy csinos fagyüteményt ajándékozott, mely a csepelszigeti fanemeket és cserjéket foglalja magában, ezenkívül kerékagyakat szilfából, a feldolgozás különböző stádiumaiban, és egy nyárfa korongot.

Albrecht főherczeg ő fensége pavillonjából kitünő minőségű félgyártmányokat és házi ipartárgyakat, Nemeskéri Kiss Miklós véglesi uradalmának kiállításából pedig finom gyufa-szálkaanyagot szereztünk be.

Gróf Eszterházy Miklós tatai uradalma kiállítását mindenestül átadta, az osztrák-magyar államvasut-társaság pedig erdőmivelési és használati eszköz-gyüteményt s az uradalmában alkalmazott gazdasági és kezelési szabályok és utasítások gyüteményét engedte át, ez utóbbit könyvtárunknak.

Báró Popper Lipót meghatalmazottja minden tárgyból átengedte a kiválasztott példányokat, míg a Guttman S. H. és Engel Andolf és fiai czégek főleg parquett anyagokkal, burkoló lemezekkel és kiváló méretű és minőségű félgyártmányokkal gazdagították gyűjtésünket. A Baiersdorf és Biach czégtől gyufa-szálkát szereztünk, a pécsi püspöki uradalom, Kőrmöcz sz. kir. és főbányaváros, továbbá a primási uradalmak és Lőese sz. kir. város kiállításából pedig többféle hasznos tárgyat.

Végül ki kell emelnünk még több szaktársunkat is, kik szintén hozzájárultak gyűjtésünkhöz. Így Piso Cornél urat, ki egy mag-, egy rügy- és egy rovar-gyüteményt, Sztokosza Géza urat, ki az ungvári kerületben erdőgazdasági jelentőséggel bíró gombák által okozott betegségeket előtüntető törzsrészleteket és növényeket, továbbá erdészeti növényrendszertani rajzokat stb; Szőnyey István urat, ki egy szénygyüteményt és a szénítésre vonatkozó táblázatos kimutatásokat; Böhm József urat, ki lúczfenyőkérget és szenet; Dufek Elek urat, ki egy hernyópusztításra használt gyökérkefét és egy csemeteültető ásót ajándékozott stb. stb.

Ezen részletezést főleg azért kívántunk előterjeszteni, hogy a tisztelt igazgató választmánynak alkalmat szolgáltatassunk a felsoroltak adományainak megköszönésére; megjegyezzük azonban, hogy a névszerint említettekén kívül még más kiállítóktól is szereztünk be

közvetve egyes tárgyakat. A gyűjtést ugyanis a selmeczi akadémia és az erdőri szakiskolák megbízottjaival együtt eszközöltük s így az egyiknek vagy másiknak ajándékozott collectiókból a feles számú példányokat kölcsönösen átengedtük. Megemlítjük továbbá, hogy a faiparral foglalkozó ezégek közül egyesek mint például Neuschloss Marczel és Ödön, Neuschloss Károly és fiai, továbbá Vuk Mihály azon ígértett tették, hogy a gyáraikból kikerülő czikkekből annak idejében megfelelő formában egy-egy teljes collectiót készítenek gyűjteményeink számára.

Együtt tekintve az összehordott tárgyakat, kétségtelen, hogy gyűjtésünk eredménye magában véve még nem elégséges arra, hogy tervezett muzeumunk mindjárt kezdetben teljesen összeállítható s a nyilvános használatnak átadható legyen, de annyit már is ellehet mondani felőle, hogy a meglevő anyag alapját képezheti a további gyűjtésnek, mely nézetünk szerint aránylag véve nem sok kiadással fog járni.

Hogy e gyűjtés és kiegészítés mily terv szerint és minő módon lesz legcélszerűbben eszközölhető, azt nézetünk szerint csak akkor lehet megállapítani, ha az ezen célra szolgáló helyiségek készen lesznek s másfelől az is meghatározható lesz, hogy az egyesület mennyit és milyen idő alatt áldozhat ez új intézményre.

E tekintetben tehát most nem tarthatjuk feladatunkban állónak már most nyilatkozni.

Budapest, 1885. decemberhó.

Ghyczy Emil s. k.   *Illés Nándor* s. k.   *Hörváth Sándor* s. k.

A választmány a jelentésben foglaltakat örvendetes tudomásul véve az abban megnevezett kiállítóknak értékes adományaikért a kereskedelmi akadémia igazgatóságának pedig az elhelyezésre szolgáló terem átengedéséért köszönetet szavaz, s egyuttal engedélyezi a bizottság által javasolt csekély költségeket is a terem fűtésére és a tárgyakra felügyelő egyén jutalmazására.

VII. A titkár jelenti, hogy a folyó évi költségvetés egyes kiadási rovatainál előre nem látott körülmények folytán némi hiteltullépés fog mutatkozni az év végéig.

Igy az „Erdészeti Lapok“ és más közlemények nyomtatási költségeinél, mely rovat alatt összesen 4.500 frt irányoztatott elő, a szükséglet már is 6.076 frt 79 krt tesz ki, pedig ezen rovat alatt az „Erdészeti Lapok“ utolsó két füzetének és néhány kisebb nyomtatványnak költségeire még mintegy 840 frt fedezet szükséges, úgy hogy a túllépés a nyomtatványok költségeinél 2.416 frt 79 krra számítható.

Ez a jelentékeny túllépés azonban nagy részben csak látszólagos, a mennyiben a kimutatott költségekből 1.952 frt 28 kr az „Erdőhasználatlan“ című munka nyomdai költségeire 100 frt az ehhez készített fametszetekre és 248 frt 09 kr a Futóhomok megkötése stb. című munka nyomdai költségeire esik, melyek a választmány és közgyűlés által már engedélyeztettek, s melyek tulajdonképen nem is tartoznak a rendes nyomdai költségek közé, hanem a rendkívüli kiadások alatt számolandók el, annál is inkább, mert az említett művek eladásából egy csekély töredék kivételével már is befolyt megfelelő összegek szintén a rendkívüli bevételek között fordulnak elé. A valóságos szükséglet tehát ezen rovat alatt a 4.500 frt előirányzattal szemben 4.616 frt 42 krt tesz ki s így a túllépés, melynek fedezetéről gondoskodni kell, 116 frt 42 krra vagy kerekszámban 120 frtra vehető. Ennek is azonban legnagyobb része megtérül, a mennyiben az „Erdészeti Lapok“ban megjelent cikkek külön lenyomatásának elkészítésére fordított összegek az írói tiszteletdíjából levonatnak s mint rendkívüli bevételek számoltatnak el.

A rendes kiadások többi rovatainál részben megtakarítás lesz elérhető, a postakiadások lapexpeditio stb. című rovatnál azonban a 700 frt előirányzattal szemben már is 848 frtra rugnak a kiadások s e hó folyamán is kell még legalább 50 frt kiadást fedezni, úgy hogy itt a szükséges póthitel 190—200 frtra tehető. — E jelentékeny tulkiadás részint

abban leli magyarázatát, hogy a rendes kiadványok szétküldési költségein kívül az Erdőhasználatban füzeteinek és a Futóhomok megkötése című műnek a szétküldésére is jelentékeny összegek adattak ki, s ezeken kívül az építés és muzeum ügyében szétküldött ajánlott levelekre is sok ment fel. Legnagyobb részt tesznek ki azonban a tullelésben a postai megbízásokra kiadott összegek, a melyek azonban ép úgy mint az előbbiek is jó részben megtérülnek.

Végül fedezet szükséges a rendkívüli kiadások között azon összegekre, melyek a kiállítás alkalmából egy könyvszekrényre, a térdijakra és a muzeum számára gyűjtött tárgyak beszállítására adattak ki s melyek eddig összesen 232 frt 80 krra rugnak, a terem fűtésére és a felügyelő jutalmazására szükséges összeggel pedig körülbelől 270 frtra szaporodnak az év végével.

A választmány ezen előterjesztés alapján tekintettel arra, hogy a szükségelt összegek egy része tényleg megtérül, más része pedig részint a többi kiadási rovatok megtakarításaiban, részint a rendes bevételek többletében sokszoros fedezetet talál, az Erdészeti Lapok s más közlemények nyomtatási költségei című rovatnál 120 frt, a postaköltségek lapexpeditio stb. című rovatnál 200 frt és a rendkívüli kiadások rovatánál 270 frt póthitelt engedélyez.

VIII. A titkár bemutatja Bedő Albert országos főerdőmesternek a földmívelési ministerium által kiadott a magyar államerdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leírása című 3 kötetes nagy művét, melyet a nevezett ministerium a hozzátartozó térkép melléklettel együtt az egyesület rendelkezésére bocsátott. Köszönettel fogadtatik.

IX. A titkár jelenti, hogy a mult választmányi ülés óta a következő rendkívüli bevételek folytak be az egyesület pénztárába :

1. Uj alapítvány képen befizetett az osztrák magyar

államvaspálya társaság 300 frtot, Scholcz Rezső m. kir. erdőigazgató 150 frtot.

2. Kötelezvényben tett régi alapítványaik törlesztésére befizettek: Wagner Gyula 20 frtot, Roller Adolf 32 frt 50 krt, Almássy Andor 100 frtot, Imre Dénes 20 frtot, Agótha Alajos 30 frtot, V. szombathelyi káptalan 100 frtot, Pagura Antal 50 frtot, Parti Ewald 100 frtot, Milch Dávid 200 frtot, Milch Izrael 200 frtot, Vanke Sándor 60 frtot, Novák József 35 frtot, Steyrer József 60 frtot, Neuschloss Miksa 160 frtot, Kellner Gusztáv 160 frtot, Révi József 30 frtot.

X. A következő új tagok vétetnek fel:

a) alapítóknak: Ruttkay Géza, járási erdőtiszt, Kim Béla járási erdőtiszt, Missics Pál és Glós László m. kir. erdőgyakornokok egyenként 160 frt alapítvánnyal kötvényben, ajánlja őket Hollós László; Wagner Gyula főkápt. erdész segéd 160 frt alapítvánnyal kötvényben, ajánlja Lavótha Albert; Ferencz Gyula m. kir. erdőgyakornok és Páll Miklós m. kir. műszaki díjnok egyenként 160 frt alapítvánnyal kötelezvényben, ajánlja őket Girsik János;

b) rendes tagoknak: Herdina László, ajánlja Lavótha Albert; Schmidt Gáspár uradalmi erdőtítkárr, ajánlja Kunsch Mátyás; Schulcz János és Gründl Gyula m. kir. műszaki díjnokok, ajánlja Balás Pál; Gréger Géza m. kir. erdőgyakornok, ajánlja Körös László; Péczér Mihály erdész, Kleiszl Gyula és Boriszlavszky János erdészsegédek, ajánlja őket Burián János; Gróf Haller János földbirtokos, ajánlja Csik Imre; Donth Károly püsp. uradalmi erdőgyakornok, ajánlja Lonkay Antal; Szifft Gyula Coburg hercegi erdészsegéd, ajánlja a titkárr; Jurkovich János Coburg hercegi erdész, Farkas György Coburg hercegi erdészsegéd, és Liftner István Coburg hercegi fűrészgondnok, ajánlja

őket Zareczky Tivadar; Godina Lajos és Deák Géza m. kir. műszaki díjnokok, ajánlja Tomcsányi Gyula; Rosnyay János és Esztergár Bálint erdőakadémiai hallgatók, ajánlja őket Fekete Lajos; Cserei Gyula m. kir. műszaki díjnok, ajánlja Bereczky Gyula.

X. A jegyzőkönyv hitelesítésére Ghyczy Emil és Luczenbacher Pál választmányi tag urak kéretnek fel. — K. m. f.

Hitelesítésül :

Luczenbacher Pál,

választm. tag.

Ghyczy Emil,

választ. tag.

Tisza Lajos,

elnök.

Horváth Sándor,

titkár.

Lapszemle.

(H.) Kisebb méretű lucz-, jegenye- és erdei fenyőtörzsek alakszáma. E lapok mult évi utolsó füzetében értékes adatokat közöltünk volt Schuberg karlsruhei tanár után a kisebb méretű fenyőrudak köbözésére. Kiegészítésül érdemesnek találjuk most közölni Schuberg alakszám táblázatát is, melyet ugyanazon kísérleti anyagból állított össze, mint a megelőzőleg közölt köböző táblákat.

Összehasonlítva a három fanemre vonatkozó adatokat egymással, első tekintetre is látható, hogy a jegenyefenyő alakszámái, különösen a csekélyebb méretű választékoknál valamivel nagyobbak, mint a lúczfenyőé; ellenben az erdei fenyő alakszámái 5 cm alsó átmérőig ugy a lúcz- mint a jegenyefenyőéit is felülmulják, 5 cm vastagságon felül azonban lassanként visszamaradnak, úgy hogy a 14—15 cm vastagságnál már az arány az erdei fenyő és a más két fenyő alakszámái között az, a mi a 40 : 53 között.

Ha pedig ezen alakszámokat a megfelelő méretekkkel biró domboru és egyenes oldalú kupok alakszámaival hasonlítjuk össze, azt találjuk, hogy a domboru kúp alakszámait a jegenyefenyő alakszámái minden választéknál leginkább megközelítik, sőt amazoknál gyakran nagyobbak; ellenben a vékony lúczfenyő törzsek alakszámái valamivel kisebbek a domboru kúpéinál s csak a vastagabb választékoknál érik el és mulják néha felül amazokat; végül a legkisebb méretű erdei fenyők alakszámái jelentékenyen felülmulják a domboru kúpéit, a vastagabb és hosszabb választékoké azonban már az egyenes oldalú kúpéhoz állanak közelebb.

Magasság v. hosszúság m	Átmérő a vastagabb végtől 1 m távolságban mérve cm-ekben													
	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
	bábkaró, szőlőkaró, guzsvessző		koplókarónak stb. való rudfa							vastagabb rudfa				
III. E r d e i f e n y ő.														
3	755	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
4	707	656	611	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
5	680	589	561	565	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
6	660	557	527	524	520	517	.	.	.	.	.	.	.	.
7	677	574	517	505	497	491	494	.	.	.	.	.	.	.
8	726	596	536	504	487	480	474	.	.	.	.	.	.	.
9	.	637	550	503	482	470	461	453	.	.	.	.	.	.
10	.	.	566	509	481	457	453	442	.	.	.	.	.	.
11	.	.	580	514	484	467	450	434	421	.	.	.	.	.
12	.	.	.	.	489	467	447	431	416	.	.	.	.	.
13	.	.	.	.	.	.	450	430	414	403	402	.	.	.
14	.	.	.	.	.	.	.	431	414	402	398	.	.	.
15	.	.	.	.	.	.	.	.	415	401	396	392	.	.
16	.	.	.	.	.	.	.	.	417	403	396	390	.	.
17	.	.	.	.	.	.	.	.	.	406	396	390	.	.
18	.	.	.	.	.	.	.	.	.	409	397	391	.	.
19	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	395	.	.

(F. A.) A különböző fanemek jövedelmező-képességéről
Elssass-Lotharingia állami és osztatlan erdőségeit illetőleg becses, vagy legalább is érdekes adatokat találunk a „Centralblatt für das gesammte Forstwesen“ f. évi első füzetében.

A közlemény szerint az említett erdőkben 1883-ban összesen 120.000 m^3 tölgy, 405.000 m^3 másféle kemény lombfa, 68.000 m^3 különböző fajú lágylombfanem és 376.000 m^3 különféle tülevelűfa minden fajta választékai nyilvános árverésen egyre-másra a következő átlag árak mellett adattak el:

A tölgyfa m^3 -ként	13·29	márkáért,
a bükk és kemény lombfa m^3 -ként	8·32	”
a lágylombfa m^3 -ként	5·62	”
a különböző tülevelű fa m^3 -ként	10·35	”
az 1882. évben pedig a tölgy	13·65	”
a bükk stb.	6·95	”
a lágylombfa	5·00	”
a fenyőfa	9·84	márkáért kelt el.

E két év átlagát véve tehát számításba:

egy m^3 tölgy	13·47	márkáért,
” ” kemény fanemek	7·14	”

egy m^3 lágy fanemek	5·31	márkáért,
„ „ tülevelűek pedig	10·10	„

értékesítettett átlagban.

Ezen számadatokból ugyan még nem lehet egészen biztosan következtetni az egyes fanemek jövedelmező képességére, mert nem szabad feledni, hogy az Elsass-Lotharingiában a tölgyesek legnagyobb része a legkedvezőbb kelendőségi viszonyoknak örvendő helyeken (a Rajna völgyében és a Lotharingiai fensíkon) fekszenek, míg ellenben a bükk és jegenyefenyő erdők főleg a magasabb hegységeket foglalják el. Figyelembe veendő továbbá az is, hogy az eladás alá került lágyfa nemek legnagyobb részt a tisztító vágásokból termeltettek, s ezért kevésbé értékes választékokat adtak. Mindamellett bizonyos mértékig elfogadható támpontot nyújtanak ezen adatok így is.

Ha ugyanis a fentebbi eredményeket a Preszler-féle átlagos növekvési és termési táblák harmadik termőhelyi osztályával kombináljuk, akkor az egyes fanemek pénzbeli jövedelmezőségére nézve a következő sorozatot nyerjük :

1. jegenyefenyő $11·1 m^3$ ha-kénti átlagnövedék à $10·10 =$	$112·11$	márka ;
2. luczfenyő $10·2 m^3$ ha-kénti átlagnöv. à $10·10 =$	$103·20$	márka ;
3. vörösfenyő $8·5 m^3$ „ „ à $10·10 =$	$85·85$	„
4. erdei fenyő $8·2 m^3$ „ „ à $10·10 =$	$82·82$	„
5. tölgy $5·3 m^3$ „ „ à $13·47 =$	$71·39$	„
6. feketefenyő $6·1 m^3$ „ „ à $10·10 =$	$61·61$	„
7. bükk $6·6 m^3$ „ „ à $7·14 =$	$47·12$	„
8. éger $8·0 m^3$ „ „ à $5·31 =$	$42·48$	„
9. nyirfa $5·3 m^3$ „ „ à $5·31 =$	$28·14$	„

Miként e sorozatból kitűnik, a tölgy, mely fatömeg tekintetében az utolsóelőtti helyet foglalja el, pénzérték tekintetében éppen 50%-al mulja felül a bükköt, s ebben valószínűleg túlhaladja az erdei fenyőt is, mert ennek egység ára csak úgy volt 10·10 márkának vehető, hogy az összes tülevelűek együttesen számítottak. Tényleg azonban az erdei fenyő ára a német birodalomban általában jóval alatta áll a többi fenyvesekének. Így például : az 1883. és 1882. években termelt $20·403 m^3$ erdei fenyőfa, melynek $9·800 m^3$ -e műfa volt, átlagban csak 7·98 márkával kelt el m^3 -enként.

Ha tehát a jegenyefenyő átlagos termését, melynek több mint 80%-a műfára esik, az erdei fenyőhöz viszonyítjuk, akkor a jegenyefenyő átlagos ára legalább 10·50 márkára tehető, míg ellenben az erdei fenyőé kisebbre veendő.

Ha tehát ezeket a szempontokat figyelembe vesszük, a fentebbi sorozat lényegesen megváltozik. Czikkiró szerint azonban még azt sem szabad tekinteten kívül hagyni, hogy a lágy fanemek fatömege, mint már említettett, főleg a tisztító vágásokból került ki, s így

ezeknél a műfa alig 10⁰/₀-ot tett ki, míg ellenben az éger és nyír kellő vágatási kor mellett használtatván ki, közel 50⁰/₀ műfát szolgáltatnak, oly anyagot, mely az említett tartományokban átlagosan 10·3 márkával értékesítették szemben a tűzifával, mely 4·72 márkát ér.

Helyesen számítva tehát a jegenye-, lucz- és vörösfenyő 10·50 márkával, az erdei fenyő s ezzel egyenlően a feketefenyő 7·98 márkával, s végül az éger és nyír 7·37 márkával vehető számításba, s ekkor a fenebbi sorozat a következőre alakul át:

1. jegenyefenyő $11·1 m^3 \text{ à } 10·5 = 116·55$ márka *ha*-onként;
2. luczfenyő $10·2 m^3 \text{ à } 10·5 = 107·10$ márka *ha*-onként;
3. vörösfenyő $8·5 m^3 \text{ à } 10·5 = 89·25$ márka *ha*-onként;
4. tölgy $5·3 m^3 \text{ à } 13·47 = 71·39$ márka *ha*-onként;
5. erdei fenyő $\text{à } 7·98 = 65·44$ márka *ha*-onként s így folytatólag;
6. éger 58·96;
7. feketefenyő 48·68;
8. bükk 47·12 és 9. nyír 39·16 márkával *ha*-onként.

Ez a sorozat mutatná tehát Elsass-Lotharingiában a különböző fanemek pénzjövödelmezőségének egymásutánját. Könnyű azonban belátni, hogy nagy értéket az ilyen adatoknak nem lehet tulajdonítani, mert ha még maga a sorozat jó volna is, mindég kérdéses marad, megfelel-e az egyes fanemek egymásban való viszonyának az arány is, mely a szám adatok között fennáll?

Mindamellett el kell ismerni, hogy ilyen módon idővel igen hasznos adatokat lehetne gyűjteni, melyek egyes kérdések eldöntésénél, például, ha újra erdősitéseknél a fanemek megválasztása fog szóban forogni, lényegesen megkönnyíthetnék az erdőgazda feladatát.

(*To.*) **Eucalyptussal tett kísérletek Róma mellett.** E lapok 1883-ik évi folyamában (586. l.) már közöltünk volt egy ismertetést azon kitartó munkásságról, melylyel újabb időben az Eucalyptust Róma mellett meghonosítani igyekeznek. Akkor azonban inkább csak az erre fordított fáradság czélját és az addig elért eredményeket igyekeztünk feltüntetni, a nélkül, hogy adatok hiányában, magát a telepítésnél követett eljárást is bővebben ismertettük volna. Érdekesnek találjuk tehát most e közleményünket kiegészíteni azon adatokkal, melyeket Frankhauser tollából „Forstliche Reiseskizzen aus Italien“ czim alatt a „Schweizerische Zeitschrift“ mult évi IV. füzetében olvastunk.

Róma mellett az ugynevezett „Campagna“-ban egy sikság terület el Agro romano név alatt, mely évszázadok óta hirhedt hidegleléses járványairól. E sikságot változó mélységű, vulkanikus eredetű, elég termékeny agyagos talaj borítja, mely alatt Puzolán homok altalaj terület el. A felső talajt az altalajtól a legtöbb helyen vizet át nem bocsátó réteggő, a Cappellaccio nevű tuffa választja el, s e körülménynél fogva a különben is mélyen fekvő sikságot igen magasra felhágó talajviz járja.

E mélyen fekvő sikságon van a „Tre Fontana“ nevű zárda, a

mely az e vidéken pusztító járvány miatt hosszú időn át egészen lakatlan volt; hasonlóképen néptelen volt, legalább nyáron át, maga az egész környék is, a mennyiben az ottani majorságok lakói aratás után, június hóban a majorokat elhagyták s csak októberben tértek ismét vissza.

Az elhagyott zárdába 1868-ban francia trapista szerzetesek költöztek be, azzal a komolyan elvállalt feladattal, hogy a vidéket az Eucalyptus megtelepítése által a járványtól megtisztítják. E komoly eltökélésnek köszönhetik, hogy a kormány a zárdát mint „mező-és erdőgazdasági testület“-et, a szerzetes rendek megszüntetése után is fenntartotta, sőt többfelé kedvezményben is részesítette: 500 ha területet engedvén át e szerzeteseknek az „Agro romano“-n oly feltétel alatt, hogy annak felét legalább 125.000 db Eucalyptussal beültessék, másik felét pedig mezőgazdaságilag használhassák. A munkához a kormány a szerzeteseknek 200 gályarabot bocsátott rendelkezésre, kik kellő őrizet alatt a zárdá mellett létesített külön telepen vannak elhelyezve s naponként 1 frank bért kapnak, a mely fogsági idejük letelte után fizettetik ki nekik.

A telep az első időben a járványtól sokat szenvedet; maguk a szerzetesek közül tizenketten, az először letelepedettek valamennyien, a járvány áldozataivá lettek. Mindennek daczára a szerzet a magára vállalt munkától nem riadt vissza. Az Eucalyptus telepítést 1870-ben kezdték meg s mindenekelőtt a zárdá környékét és udvarát ültették be, azután a terméketlenebb részleteket.

A telepítéshez állítólag több mint 50 faj Eucalyptust használtak, azonban legtöbbet ültettek el az Eucalyptus globulus és Eucalyptus resinifera-ból. Ez utóbbi faj és az Eucalyptus melliodora kivált szárazabb helyekre való, míg vizenyős helyeken az Eucalyptus rostrata, teritricornis, viminalis és amygdalina megfelelőbbek. Ezek közül a két utóbbi leginkább ellent tud állani a dereknek. Valamennyi Eucalyptus faj különben, daczára annak, hogy melegövi növény, állítólag meglehetősen ellentáll a hidegnek, úgy hogy csakis a fiatal csemetéknek árt meg az 5 foknyi hideg. Az 1879—80. évi rendkívüli hideg tél ugyan sok kárt okozott a telepítvényben, de a négy évesnél idősebb ültetvények még a 9 foknyi hideget is jól kiállották.

A csemetenevelés és telepítés menete röviden a következőkben foglalható össze. Hogy az ültetés elég korán legyen eszközölhető, illetőleg, hogy a csemeték a következő télig elegendően megerősöd-hessenek, a magot már február elején elvetik, még pedig nem a szabadban, hanem üvegházban. És minthogy a csemeték csupasz gyökerekkel nehezen ültethetők el, s egyáltalában nagyon hamar megsínlik a gyökerek megszáradását, a csemetéket 70 cm hosszú, 40 cm széles és 20 cm mélységű könnyen kezelhető ládikókban vevelik, hogy mindjárt ezekben lehessen őket az ültetés helyszínére elszállítani. Az

elvetett mag néhány nap alatt kicsirázik, s a csemeték február közepéig már 3—4 *cm* magasságot érnek el, a mikor a ládába ültetettek át (iskoláztatnak) 4—6 *cm* távolságra egymástól. Áprilisban a csemeték 20 *cm* magasságuak és a kiültetésre teljesen alkalmasak, bár a kiültetéssel nem nagyon sietnek, mivel a netáni késői fagyok a kiültetett gyenge csemetéket könnyen tönkre tennék. Ezért inkább később, egész nyár derekáig, történik a kiültetés, még pedig gómostól.

A csemeték elültetése előtt a talaj jó mélyen műveltetik meg, 80—100 *cm*-nyire, s azonfelül a sekélyebb talajjal bíró helyeken a réteggő dinamittal áttöretik; az így megművelt talajba a csemeték szintén jó mélyen ültetnek el soros, vagy négyzet hálóban. Soros ültetésnél a sorok egymástóli távolsága 8 *m*-re vétetett a mezőgazdasági köztes használat kedvéért, újabb időben azonban 1.5—2 *m* négyzet hálóban történik az elültetés.

Eddig mintegy 90 *ha* lett betelepítve, megközelítőleg 100.000 darab csemetével.

Általánosan ismeretes, hogy az Eucalyptusok igen gyorsan nőnek, azonban itteni növekvésük mégis meglepő. A 4 éves (négy éves) fák mellmagasságban átlagban 9 *cm* vastagok és 8 *m* magasak, a legidősebbek, melyek a múlt év tavaszán 13 évesek voltak, mellmagasságban 40 *cm* vastagok és megfelelő magasságuak, tehát máris műfára alkalmasak.

Az Eucalyptusok fája a gyors növekvés mellett is elég kemény s mint műfa igen keresett. Évgyűrűi nehezen különböztethetők meg s az a sajátsága van, hogy nem gesztje, hanem szijacsa sötétebb színezetű. A mag igen apró, november hóban érik, de még igen drága. Olaszországban 1 *kg* Eucalyptus globulus mag, daczára annak, hogy ott már sok magtermő fa van, 120 frankkal fiztetik.

A szerzetesek által végzett munka a környék egészségi viszonyait már eddig is igen kedvezőre változtatta, mert a hideglelés megszűnt járványos lenni, s a szórványosan előforduló betegség lefolyása is sokkal szelídebb mint azelőtt volt; ezen örvendetes változást egyrészt az Eucalyptus ültetvények idézték elő, mivel e fanem növekvéséhez igen sok vizet szükségesel, a „mal'áriá-“t terjesztő vizenyős talaj kiszáritásához tehát szintén hozzájárult, ezenfelül azonban a talaj kiszáradását azon körülmény is fokozta, hogy az Eucalyptus telepítése közben, mint fennebb említve volt, sok helyt a vizet át nem bocsátó réteggő áttöretett, vízlevezető árkok vonattak és a terület nagy része mezőgazdasági művelés alá vétetett. A hideglelést terjesztő „Bacillus mal'arie“ gomba fejlődéséhez ugyanis, mint feltalálója, Thomasi tanár kimutatta, állandóan mérsékelt nedvesség, a levegő szabad hozzájárulása és 20 C fokú meleg szükséges; a talaj felső rétegének részbeni kiszáritása által tehát a fejlődés egy feltétele megszűnt,

mivel az alsó, még elég nedvességgel bíró talajrétegeket a nap heve már nem képes 20 C. fokra felmelegíteni.

A közöltekből kitűnik még az is, hogy az Eucalyptusok csakis Dél-Európa melegebb éghajlata alatt tenyészthetők, a hol ugyanis a téli hideg —9 foknál nem nagyobb, s ezek szerint nálunk a telepítéssel czélt érni, még az aránylag meleg déli vidékeken sem lehet reményünk.

(T.) A bükkfa felhasználása dongák és falemezek (Tavoletti) készítésére. Az erdei ipar ezen neme, melyet az „Oesterreichische Forstzeitung“ ily czímen megjelent egyik vezércikke után alább leirunk, ép úgy, mint a bükk vasuti talpfák termelése, azon beismerésnek köszöni létrejöttét s helyenkénti meghonosulását, hogy az eddig majdnem korlátlanul kihasznált, de megfelelő arányban fel nem újított tölgyállabokból a tölgyfafogyasztásnak, legalább a mennyiség szempontjából támasztott igényeit hova tovább nehezebb, sőt lehetetlen lesz kielégíteni, minélfogva ezen mindinkább érezhetővé váló hiányt okvetlenül pótolni kell. Minthogy az e czéla felhasználható fanem megválasztásánál nem csak a minőséget, hanem az illető fanemből előforduló mennyiséget is számba kellett venni, természetesen a tölgyfahiány ezen pótlásánál első helyen a bükk jött szóba, mely esetleges műtani alkalmazhatósága mellett a szükséges mennyiségben rendelkezésre is áll, mi többi lombos fanemeinkről, noha ezek némelyikének használhatósága a tölgyével fölríhet, nem mondható, mert ezek a tölgyet tömegre nézve, megközelítőleg sem helyettesíthetnék.

Igaz, hogy a bükköt műtani tulajdonságok tekintetében korántsem lehet a tölgygyel egyenlő értékűnek venni, a mi azonban használhatóságát illeti, még a kiválóbb szakkörökben is sok ellentétes nézet, sőt előítélet uralkodik még s bizonyos, hogy műtani tulajdonságaival még távolról sem vagyunk teljesen tisztában.

Eddig is többféle irányban használták föl a bükköt, így némely vidéken, például a volt határőrvidéken s Bosszniában, lakóházak s melléképületek készítésére kizárólag bükköt alkalmaztak; alkalmaztattott továbbá földmunkáknál, vízben, gép- és hajóépítésnél, nemkülönben asztalos, kocsigyártó és esztergályos iparosok által, hasított és faragott áruk készítésére stb. A fogyasztásnak ez a mérve azonban csak alárendelt s részint csak helyi érdekekkel bír; nagyobb fakészletek értékesítése s a bükkfaerdők jövedelmének fokozása egyedül vasuti talpak és hordódongák készítésétől várható. Az elsőt illetőleg legyen elég itt csak azon tudvalévő dologra utalni, hogy telített bükkfatalpakat most már több helyütt sikerrel gyártanak és alkalmaznak.

Korlátoltabb még ez időszert a bükkfának dongákká való feldolgozása. Az első kísérletek azon hiúsultak meg, hogy a kifaragott dongák merevek s törékenyek voltak. Mióta azonban a dongáknak szánt fadarabokat párolják s csak azután adják meg nekik a szük-

séges alakot, azóta a bodnár ipar a bükkfát dézsák, ürmértékek, kádák stb., sőt újabb időben különféle nagyságu bor- és sörhordók készítésére is nagyobb mértékben és sikeresen használja.

Helyi elterjedéséről az „Oest. Forstzeitung“ azt mondja, hogy ezen ipart Morvában a cseh-eisenbergi és a hg. Lichtenstein-féle lundenburgi uradalomban, továbbá Albrecht főherczeg tescheni uradalmában üzik. Bukovina erdőségeiben is meglehetősen mennyiségű bükkfát dolgoznak föl hordódongákká s illetve hordókká, melyek Moldvaországba és Bessarábiába küldetnek és az Északorosz-, Német- és Franciaországfelé irányuló kivitelre szánt aszalt szilva becsomagolására szolgálnak. Krainában szintén jelentékeny mennyiségű bükkhordódonga készül hasonló célra s Fiuméba és Triestbe szállítatik. Néhány év előtt a szóban lévő iparág a volt katonai végvidék terjedelmes és szép, de igen nehezen értékesíthető bükkfaerdeibe, ugyszintén Horvátországba, Sziszek tájékára is eljutott; Boszniában pedig, melynek városoktól távol fekvő erdeiben a bükkfa felhasználatlanul korhadt el, az értékesítésnek ez a módja szintén kezdetét vette s örömmel felkaroltatott.

A bükkfadongák készítése és az e célra szükséges törzsek kihasználása körül követett sajtószzerű eljárás a következő.

Mindenekelőtt megjegyzendő, hogy a bükkfadongák készítése a nedvkeringés beálltával kezdődik s annak megszűntével végződik, tehát csak nyáron át történik. Oka pedig ennek az, hogy nyáron a fa nedvdúsabb, tehát jóval könnyebben hasad mint őszszel és télen, azonkívül a dongák kifaragása is, mely vonókéssel történik, csak a nedvforgás idején eszközölhető, télnék idején szabadban egyébként is nehezen menne ezen munka; a kész dongát párolni kell, hogy hamar megszáradjon, ne vetemedjék, meg ne füljön s könnyebben szállítható legyen; a párolás mindezen előnyei pedig a téli változó időjárás mellett veszendőbe mennének; hátránya lenne végül a téli kihasználásnak még az is, hogy a leghasználhatóbb bükkfaanyag az utaktól félreeső helyeken található, honnan azt télen kiszállítani nem lehet.

A tulajdonképeni munkát a törzsek kiválasztása és megjelölése előzi meg, ez egyáltalán nem könnyű feladat, mert hiányzik minden megbízható ismertető jel, melynek alapján a fennforgó célra alkalmas törzset az erre nem használható törzstől biztosan megkülönböztetni lehetne. A törzsek kiválasztását egyébként két-három munkás teljesíti egymással egyetértőleg, mi annál inkább szükséges, mert oly munkás is, ki ezen foglalkozás közben nőtt fel, 100 törzs közül legalább 20 olyant fog kiválasztani, mely a kívánt célra nem felel. Gyakran a munkások még így sem tudnak valamely törzs használhatósága fölött megállapodni s ilyenkor — a tilalom ellenére is — a zsindeykészítőknél szokásos ugynevezett „megkóstolás“-hoz folyamodnak.

Midőn az alkalmas törzsek már ki vannak választva, azok az erdész, erdőőr, a munkavezető s egy munkás jelenlétében a törzsrészen s a tuskón megbélyegeztetnek, s a vágásterület a munkáscsapatok között akként osztatik föl, hogy azok a munkában egymást ne hátráltassák. Egy ily munkáscsapat rendszerint kilencz emberből áll, mely közül kettő a törzseket ledönti s feldarabolja, egy a tönköket felhasogatja, három — az ugynevezett „mesterek” — a dongát vonókéssel kifaragják, két fiatalabb munkás azzal van elfoglalva, hogy a hasítványokat a műhelyhez hordja s azokat a mesterek keze ügyébe helyezi, a kész dongát elviszi s a forgácsot rakásokra hordja, a kilencededik — rendszeren a legfiatalabb munkás végül a főzést és vízfordást végzi, a köszörűkövet forgatja stb.

Már a fák említett kijelölésének tartama alatt azonban hozzálátnak a munkáscsapatok a szükséges szárító szín, egyszersmind háló kunyhó, a műhelyek s a konyha, istálló építéséhez, melylyel e munkában való rendkívüli gyakorlottságuknál fogva mihamar el is készülnek. A szárító szín nem egyéb egy több oszlopon nyugvó 10—20 *m* hosszú s 4—6 *m* széles, elől 2 *m* magas, hátul a földet érintő kész dongákból készült félfödélnél, melynek nyitott homlok oldalán állványok vannak, ezek alatt senyved folyton a forgácsokból rakott tűz s eszközlí az állványokra több sorban felrakott dongák szárítását s párolását, mely mindössze 24 óráig tart; ezen idő elteltével a dongák kalodákba rakatnak s ujakkal cseréltetnek ki, egyuttal a munkavezető a napközben teljesített munkát is számba veszi. A műhely, milyen minden mester számára külön készül, egyszerű, négy álló rudra fektetett dongafedéllapot képez, mely alatt a szintén igen kezdetleges faragó állvány van elhelyezve, némi különbséggel hasonló ahhoz, melyet a zsendelyesek gyártmányuk hornyolása közben használnak, áll ugyanis egy vastagabb, a dongahasítvány egyik végének támaszul szolgáló mélyedéssel ellátott oszlopból s egy ettől mintegy 0·75 *m*-re földre ásott villában végződő vékonyabb rudból, melynek villásrészén keresztfa van megerősítve, s ez képezi a donga másik végének nyugvó pontját.

Szerszám a bükkfakészítésnél az ívfűrész, széles s jól kiéleltített fejsze, vas- és faékek s a faragókés szolgálnak, ez utóbbi a közönségesnél 3-szor szélesebb, igen vékony finom aczélból készült s nem egyenes, de a donga felületének megfelelően kissé homoruan hajlott.

Hogy a dongának való anyag meg ne repedezzen s könnyebben faragható legyen, mindig csak anyyi fát döntenek, fűrészelnék s hasogatnak föl, mint a mennyit a faragó mesterek feldolgozni képesek.

Eleintén a következő méretű dongák készültek :

1. 0·8 *m* hosszú, 13 *cm* széles és 2 *cm* vastag,
2. 0·92 „ „ 13 „ „ „ 2·5 „ „
3. 1·04 „ „ 13 „ „ „ 2·5 „ „

4. 1·3 *m* hosszú, 13 *cm* széles és 2·5 *cm* vastag,

5. 1·45 " " " 13 " " " 3 " "

Később azonban a 2—5. pont alatt jelölt dongák gyártásával felhagytak s csakis a 80 *cm* hosszú dongák készítésére szorítottak, mert — miként az alább közölt adatokból is látni — kitűnt, hogy hosszabb dongák készítése mellett a fát nem lehet oly előnyösen kiaknázni, mint rövidebbek gyártásánál; hosszabb tönkök ugyanis tekervényesen vagy egyáltalán nem hasadnak s azokat, hogy a fa mégis egészen kárba ne menjen, lemezekké (tavoletti és testoni) kell felvágni, ezeknek előállítására pedig távolról sem fizet úgy mint a dongáé.

A műfa használati százalékának kipuhatólása végett egy 600 darabból és 4000 tömörköbméter használati fatömegből álló készletből kiválasztott mintatörzseket dolgoztak föl különböző méretű dongákká, és a következő eredményeket találták:

Egy 8·99 m^3 -es törzsből 3031 drb 0·8 *m* h. = 4·22 m^3 donga és 635 drb = 4·22 m^3 lemez, összesen 7·29 m^3 kész gyártmány;

Egy 8·41 m^3 -es törzsből 650 drb 0·92 *m* h. = 2·19 m^3 donga és 682 drb = 3·79 m^3 lemez, összesen 5·98 m^3 kész gyártmány;

Egy 13·06 m^3 -es törzsből 473 drb 1·04 *m* h. = 2·00 m^3 donga és 349 drb = 8·04 m^3 lemez, összesen 10·04 m^3 kész gyártmány;

Egy 10·21 m^3 -es törzsből 304 drb 1·30 *m* h. = 1·72 m^3 donga és 220 drb = 4·60 m^3 lemez, összesen 6·32 m^3 kész gyártmány került ki. Megjegyzendő, hogy a dongakészítésre csak a mellmagasságban 50 *cm* s annál nagyobb átmérővel bíró törzsek használhatók; azok magassága 25 *cm* felső átmérőig méretett, hogy továbbá a tavoletti lemezek a dongákra nem alkalmas törzsrészekből, a testoni lemezek pedig az eleső darabokból készülnek.

A fennebb leírt eredményekből kitűnik, hogy az illető törzs összes fatömegéhez viszonyítva, a dongák köbtartalma az első törzsnél 47, a 2-iknél 26, a 3-iknél 15, a 4-iknél 16 százalékot, az összes műfagyártmány köbtartalma pedig az 1-ső törzsnél 81, a 2-iknél 71, a 3-iknél 76, a 4-iknél 62 százalékot tesz; hogy tehát — mint már fennebb is jelezve van — a használati százalék a dongák, mint az összes gyártmány tekintetében a 80 *cm* hosszú dongák készítésénél legkedvezőbb.

Tájékoztatásul megemlítetük még, hogy a 80 *cm* hosszú dongák ezrének készitési bére 6 frt 50 krt tesz, jól párolt s nagyon száraz donga 10.000 *kg*-ot nyom, s egy vasuti teherszállító kocsiba 12.000 darab fér, ezrét pedig Triestben állítólag 28—30 frttal fizetik.

A f a p i a c z r ó l.

B u d a p e s t, 1886. január 31-én.

(B.) A mult év kedvezőtlen viszonyai után némi kárpótlást nyujt erdőbirtokosainknak a tűzifa-fogyasztást elősegítő hideg időjárás, mely még továbbra is állandónak ígérkezik s melynek kifolyása, hogy a tűzifaárak némely helyen még 5—10⁰/₀ emelkedést is nyertek. Az épület- és műszerfa helyzete nem javult, s ez anyagokat illetőleg a külföldről sem tapasztalható kedvezőbb jelenség, mit eléggé igazol a Franciaországból jövő azon tudósítás is, hogy ott az állami és községi erdőkben eladásra kitűzött sok vágás nem talált vásárlóra s hogy ugy a kincstári mint a községi erdők jövedelme az általános rossz viszonyok miatt a mult évről 20⁰/₀-al maradt vissza.

A fenyőfaanyagokat illetőleg, a körülmények oda mutatnak, hogy azokkal ez évben főként a belföldi fogyasztásra leszünk utalva s arra, a mit a fumei kivitel mellett még a keleti tartományokba adhatunk el, mely utóbbira azonban csak akkor lehet biztatóbb kilátás, ha a vasuti szállítási díjak a nyilvánuló közszükségnek és az ezzel összefüggő közgazdasági érdeknek is megfelelően oly mérséklést nyernek, hogy a jelenlegi nyomottabb árak mellett is szállíthatók lesznek. Itthon némi kilátást nyujt ama körülmény, hogy ugy Budapesten, mint az ország több részében is ez évre, a pénzpiac olcsósága által is elősegítve, több jelentékeny új építkezésre lehet számítani s hogy az egyes központok piaci helyein a készletek nem olyanok, hogy újabb jelentékeny vásárlásokra ne lenne szükség.

A cserkéregre és gubacsra valamivel jobb a kilátás, mert ez anyagokra Németországban határozott szükséglet jelentkezik.

A tölgyfaanyagok ára szilárd s ezekre újabb áremelés mellett is nyilvánul a kereslet.

Különfélék.

A homoki szömörice (szömörce). Wierzbicki Péter, a negyvenes években Oraviczán bányaorvos, Heuffel János lugosi orvosnak „Enumeratio plantarum in Banatu Temesiensi sponte crescentium et frequentius cultarum“ című s Bécsben, az állat- és növénytani társulat kiadványaiban megjelent munkájában a 48 l. a festéknek és cserzőnek való *Rhus Cotinus* L. mellett egy var. *arenaria*-t, tehát homoki fajtát említ. A rendes sárga szömörcének¹⁾ hajtásai és levelei teljesen kopaszak. A var. *arenaria* hajtásai és levele szőrös, ebben rejlik az eltérés.

A *Rhus Cotinus* var. *arenaria*-t a temesmegyei homokpusztákon gyakran láttam. Sűrű bokor lévén s a tövétől fogva elágazván, a homokot nem engedi maga körül elhurczolni, hasznos napszámosa a homokkötésnek. Néhol a kopasz fajta is terem. A pelyhes fajta különben nem épen a magyar homok bennszülöttje, hanem a szárazabb és forróbb délkeleté, terem hazánkban az Al-Duna völgyében is (Szvinicza, Plavisevicza), a Balkánban is (Carlova). A var. *arenaria* kétségtelenül a klíma szülte eltérés, azért öltözött a pelyhes ruhába, hogy ez a forró nap tűző erejét mérsékelje s ezzel együtt a gyors kipárolgást is csökkentse.

Évi hajtásai barnapirosak, szürkéllőn pelyhesek, mintegy bársonyosak, a levél nyele még a levél visszája is szürkésen pelyhes. A levél felső színén az apró és ritkás szőr csak nagyítóval látható. Virágzatának alsóbb ágai átellenesek, ágacskái szintén apró pehelylyel ruházkodnak.

---

¹⁾ Diószegi és Fazekas fűvész könyvében Szkupia és iszkompia neveket is említi e növény leírása után. Flatt ur közleménye szerint a Jósikaféle orgonát az oláhok Scumpie-nek nevezik. A növénynevek használatában az ily eltérés nem ritkaság (Rakottya fűz vagy lányfűzfa = *Salix Caprea* és rekettye = *Genista*).

Engler Adolf, most egyetemi tanár Boroszlóban, az ő szerkesztésében lévő „Jahrbücher für system. Botanik“ 1880. évfolyamában a *Rhus* fajokat tárgyalván, a 401. a lapon a sárga szömöriczenek következő fajtáit említi.

α) *laevis* Wall. sub titulo speciei) levelei ovalisak vagy kerekdedek, kopaszak. Ez a közönséges és leggyakoribb alak.

β) *pubescens* (Engl.) levelei többnyire ovalisak, ritkábban kerekdedek, főleg a levélnyel és a levél visszáján az erek pelyhesek, virágzata kopasz vagy gyengén szőrös.

γ) *cinerea* (Engl.) levelei tojásdadok, rövidnyelűek, mind a két oldalon, főleg pedig a visszáján pelyhesek. Virágzata rövid és szétálló szőrű.

δ) *velutina* (Wall. sub titulo speciei) levelei tojásdadok, ritkán kerekdedek, mind a két lapján, valamint virágzata is sűrű és szürke szőrű.

Ennek az alaksorozatnak β), γ) és δ) fajtája csak relative, a pelyhesség kisebb és nagyobb fokára nézve tér el, akár össze is foglalhatók. Azonban kis figyelemmel is észreveszszük, hogy a γ) *cinerea* fajta alatt a mi var. *arenariá-nk* lappang, tehát hogy a Wierzbicki-től származó névnek az Engler-é ellenében elsőbbsége van.

A *Rh. Cotinus* var. *arenariá-nak* Wierzb. (var. *cinerea* Engl.) a homokpusztákon meg a forró klimában a pelyhes ruházaton kívül még más előnyének is kell lenni, mely neki az életküzdlemben győzedelmet biztosít.

A homokpuszták több növényének van egy közös saját-sága, hogy apró szemű gyümölcsének pelyhes forgója vagy lobogója van.

Az árvalányhajnak (*Stipa pennata* L.²) = St. Joan-

²) Az árvalányhaj név több pelyhes lobogós Stipá-ra (St. Grafiana, St. Tirsá Stev.) vonatkozik; legszorosabb értelemben arra, a mely Linné hazájában, Észak- és Közép-Európában, valamint nálunk is a leggyakoribb, melyet

nis Čelakovský) a szálkája, a mely a buza bajuszának megfelelő homolog képlet, kétsorosán szép fehér pelyhes; ilyen a nagy és réti kökörcsin (*Pulsatilla grandis* Wend. var. *australis* Heuff., *P. pratensis*), az iszalag (*Clematis Vitalba*) apró szemü gyümölcsének a pelyhes forgója (bibe-szára) is. A gémmorr (*Erodium*) gyümölcsének a csőre a belső oldalon szőrös.

De a *Rhus Cotinus*-nak is van ez a physiognomiai sajátága, ha egy kissé eltér is az előbbiektől. A sárga szömörice a „Perrückenbaum“ (paróka) nevet azért kapta, mert virágzatának meddő nyelei végre megnyulnak, pirosan pelyhesek, a termő virágzat, mint Neilreich mondja,³⁾ paróka alakú, helyesebben mondva pirosra festett árvalányhaj bokrétához hasonló.

Hogy ezeken az amugy is apró szemü gyümölcsökön, a széthurczoláson, meg a nehézség erejével (geotropismus) való daczoláson kívül minő specialis szerep jutott igazán a hosszú pelyhes lobogónak, pontos kísérletnek kell földeríteni, az orsóalaku gyümölcsnek a földbe furódásakor segítségére lehet. Egyelőre szükségesnek találtam itt alkalmilag rámutatni, hogy oly szervezettel, oly fegyverekkel, a minővel a szömörice a homokon létét biztosítja, itt még más növények is rendelkeznek.

A fűz- és nyárfa pelyhes magját, a fészkesek bóbitás gyümölcsét és nyeles bóbitáját stb. nem hozom a pelyhes lobogóval kapcsolatba, mert eltérőbb szerkezetűek.

Végre azon hiedelem ellen, mintha a sárga szömöricét a törökök honosították volna meg nálunk, felemlitem, hogy

---

nem régen Čelakovský St. Johannis-nak nevezett, mert a csehek Sz.-Iván szakállának (svatého Ivana vousy) híják.

³⁾ „Flora von Nieder-Oesterreich“ p. 855.

ennek az a nagy maszsa,⁴⁾ a mely hazánkban a *Rhus Cotinus*-ból nő, valamint a geogr. elterjedés is ellene mond. Lehet, hogy ide-oda a törökök csakugyan ültették, mert festéknek kellett nekik, de nem volt szükségök hazulról hozni, itt is bőven találhatták. A temesmegyei homokpusztákra bizonyosan nem ők vitték. Hazánkban való nagy elterjedése megfelel dél-európai elterjedésének, a Balkán és hazánk közt földrajzi elterjedése nincs megszakadva. A mely növénynek még jellemző alfaja is van az országban, azt itt idegennek tartanunk nem szabad.

Dr. Borbás Vincze.

(*L—n—k.*) **Szőlőkarók impregnálása.** Oly bortermő vidékeken, hol hasított fenyő, tölgy vagy szelid gesztenye karót jutányosan lehet beszerezni, az impregnálás előnyéről alig lehet szó: de ott hol az ilyen karók igen drágak, vagy épen nem is kaphatók s a bortermelők kénytelenek, a legfeljebb két évig eltartó mogyoró, fűz, nyár és éger karókkal megelégedni: az impregnálás ajánlható.

Az impregnálásnak Schmitz mérnök a következő módját tartja czélszerűnek.

Egy erős, vörösfenyőből készült hordó a felső részében alkalmazott nyíláson át 800—900 darab szőlőkaróval töltetik meg. Ezen hordóval egy állványon felette álló kád és egy oldalt elhelyezett gőzkazán, csappal ellátott csövekkel van összeköttetésben. A karókkal megtöltött hordóba a kazánból 1 atmoszfärai nyomásig fejlesztett gőz bocsáttatván, a karók a gőzben addig pároltatnak, a míg a hordó alján alkalmazott és a gőz valamint a folyadék kibocsátására szolgáló csapon át csak szintelen folyadék jő ki, ami rendszeren 10—12 óra mulva szokott bekövetkezni. A gőz erre az alsó csapon kieresztet-

⁴⁾ Nagy masszája van nálunk a többek közt az amerikai ákác-csipkefának is, de ezt mindenütt ültetik. A szömöriczével a magyar ember nem bajlódik, én ültetve még sehol se láttam.

vén egy másik csap megnyitása által a magasabban álló kád-ból 20/0-os rézgálicz-oldat bocsáttatik a hordóba s ebben a karók 20—24 óráig áztattatnak. Az antiseptikus folyadék végre további használatra az alsó csapon kieresztetik s ismét a kádba szivattyuztatik fel.

1000 karó ily módon való impregnálása 12—15 frtba kerül; természetesen feltéve azt, hogy gőzkazánnal rendelkezünk, mert különben a kimutatott költséghez a gőzkazán használati költségét is hozzá kell adnunk.

Az ilyképen impregnált fűz, nyír, éger és mogyoró karók, ha télen át a földben hagyatnak is, állítólag 8—12 esztendeig eltartanak.

(To.) **Uj biztosító készülék gőzkazán robbanások meggátolására.** A gőzkazánoknál az alkalmazott biztosító szelep, manometer és vízmérők daczára is elég gyakran hallunk robbanásokról. Oka ennek vagy a felsorolt készülékek hiányosságában, elromlásában, vagy pedig a fűtő és gépfelügyelő hanyagságában keresendő. A szokásos biztosító szelepek csak akkor felelnének meg nagyobb tökéletességgel feladatuknak, ha — nem mint a legtöbb esetben allig $\frac{1}{2}$ —2 mm-nyire, — hanem legalább a nyílás-átmérő egy negyedének megfelelő magasságra emelkednének a túl magas gőznyomás hatása alatt. A robbanás veszélye azonban még ez által sem lenne teljesen kizárva, sőt még akkor sem, ha, mint némelyek ajánlják a gőzkazánon — nem tekintve az ezzel járó hátrányokat — nagyobb és több biztosító szelepet alkalmaznánk, mert magasabb hőfoknál a túlbevitett vízből ép azon pillanatban fejlődik rohamosan uj gőz, mikor a régi gőz által reá gyakorolt nagy nyomástól a víz megszabadul, tehát a szelep kinyílásakor; ilyen esetben, vagy ha a kazánfal egy része izzó lesz, a közönséges szelepek nem nyujtanak teljes biztosítékot a robbanás ellen.

A közönséges szelep e hiányán segitendő, Barbe francia mérnök, egy oly biztosító készüléket szerkesztett, a melynek alkalmazása mellett a kazán robbanások állítólag teljesen ki vannak zárva. Barbe e készülékével Párisban szakemberek előtt több, teljesen sikerült kísérletet mutatott be. Barbe a készülék szerkesztésénél azon tényből indult ki, hogy a menyiben a robbanásokat előidéző gőzt a túlbevitett víz fejleszti, a veszély közeledtekor nemcsak a felesleges gőzt, hanem magát a vizet is el kell távolítani a kazánból, hogy több gőz ne fejlődhessék belőle; ez okból az általa szerkesztett biztosító szelepet nem a víz színe felett, hanem alatta alkalmazta, olyképen, hogy az bizonyos feszerő mellett ne csak ki nyiljék, hanem egyszersmind nyitva is maradjon, azon tehát a víz és vizgőz szabadon kiáramolhasson. A szelepet egy megfelelő hosszúságú emeltyüre helyezett súly tartja zárva, a súly és emeltyű azonban oly helyzettel bírnak, hogy a szelepeknek csak csekély mérvű kinyílása után is, a súly az emeltyűn lesiklik, s így a szelepre nyomást többé nem gyakorolván, ez utóbbit nyitva hagyja.

Előnye e készüléknek a „Civil Techniker“ folyóirat szerint még az is, hogy nagyobb költség nélkül a használatban lévő régi kazánokra is alkalmazható.

(P.) **A tengerszin felett való magasság** befolyásáról a növénytenyészet jelenségekre és a madarak vándorlására Angot A. egy egész sorozat megfigyelést tesz közzé az „Annales du Bureau Central“-ban, melyeket a központi meteorologiai intézet 1880—81-ik évi adatai alapján állított össze. Angot a Franciaország hasonló fekvésű és egyenlő magasságu helyein tett észleleteket csoportokba állította össze, és a magasságokból és észleletekből átlagokat állított össze. Ily módon a különböző magasságoknak megfelelőleg különböző átlagos levélfakadási, virágzási és magérési időpontokat mutat ki s az összes

megfigyelésekből valamennyi vidék (regio) jelenségei számára magassági tényezőt határoz meg. A szerző hét régiót használt és tizenkét jelenséget figyelt meg, kezdvén a hársfa levelének-kifakadásával, és végezvén az őszi buza érésével.

Átlagadatai, melyeket az egyes jelenségekre nézve felsorol, valamennyi régióban jelentéktelen eltérést mutatnak. A legcsekélyebb eltérést a hársfa virágzási idejénél találta, ez t. i. minden 100 m emelkedésnél 3 napi késést tesz ki, a legnagyobbat pedig a tölgylevél fakadásánál, mely 100 m magassági különbségnél 4·9 napi késést tesz ki.

Az összes tenyészeti jelenségekre vonatkozólag valamennyi vidék figyelembe vételével kimutatott általános átlag 100 m magassági különbségnél 4 napi eltérést tesz ki.

A fecskék megjövetelénél, ugyszintén a szalonkák tavaszi átvonulásánál Angot 100 m emelkedésre 2·1 napi eltérést talált. A fecskék elköltözésének ideje már kevésbé pontos, s a magassággal hol emelkedik, hol pedig alászáll; átlagban azonban a fecskék 100 m-rel magasabban fekvő helyről 0·7 nappal költözködnek el korábban, a szalonkák őszi elvonulása pedig 100 m emelkedésnél 1·2 nappal történik korábban.

(T.) Némely madár óvatossága a költés idején abban is nyilvánul, hogy a kiköltött tojások üres héjját, a fészkek helyétől, nehogy azt elárulja, messzebbre elviszi s ott elejti. Ezt a megfigyelést tette ujabban egy vadász a rigónál is, melynek fészkeben akkor, midőn a tojáshéj tova vitelének s elejtésének szemtanuja volt, a tojásból épen kibujt fiatal rigót és még ki nem költött tojásokat talált; következő nap a tojások a fészekből eltűntek s helyöket ugyanannyi fiatal rigómadár pótolta, a héjmaradványoknak pedig sem a fészekben sem a fészek alatt nyoma nem volt.

(To.) Melyik hónapokban leggyakoribb az erdőégés s mi idézi azt elő? A bajor országai állami erdőben 1877—1883-

ban összesen 509 erdőégés volt, s e tűz által összesen 464 ha erdő pusztult el. Az erdőégések közül januárban 4, februárban 4, márcziusban 118, áprilisben 116, májusban 140, júniusban 51, júliusban 43, augusztusban 20, szeptemberben 12, októberben 2, novemberben egy sem és deczemberben 1, eset fordult elő, tehát a legnagyobb rész a tavaszi hónapokra esik, midőn az erdő meg nincs kizöldülve.

Ezen erdőégések által okozott kárt összesen 36,568 márkára becsülik és így egy tüzesetnél átlagban 74 márkára.

Megállapítható volt, hogy e tüzesetek közül négyet a villám, 7-et a vasuti gőzmozdony szikrája, 47-et vigyázatlanság, és 9-et roszakaratu gyujtogatás idézett elő; továbbá valószínűnek tartják még, hogy azonfelől 4 esetben a villám, 324 esetben vigyázatlanság és 64 esetben gyujtogatás volt az erdőégés oka, 50 esetnél azonban az okot távolról sem sikerült kideríteni.

(T.) **A gébics (*Lanius collurio*)** a bogarakat, egereket stb. a „bécsi ornithologiai egyesület közleményei“ szerint azért szúrja tövisre, hogy azok csalétkül szolgáljanak a táplálékát képező rovaroknak, melyek a felszurt állatok rothadó szaga után indulva, nagy mennyiségben gyűlnek oda, hogy aztán őket a közelben lest gébics elkapdoshassa.

Az „Erdészeti Zsebnaptár“ 1886-ik évi folyama teljesen elfogyott.

Változások az erdészeti szolgálat körében. E czim alatt lapunk mult évi utolsó füzetében felkérés folytán azt említettük volt, hogy az egri érseki uradalomban Gesztes Lajos ur erdőmesterré, Imecs Béla ur pedig főerdészé neveztetett ki. Mint utólag Gesztes ur értesít, ő a megszüntetett felső tárkányi erdőmesteri állomásra ugyan, de nem erdőmesteri, hanem főerdészi minőségben neveztetett ki.

Erdészeti rendeletek tára.

Körrendelet valamennyi magyar kir. erdőhatósághoz.

(Az erdővásárlási alap javára eddigelé előirt összegek kimutatása tárgyában.)

69.840/85. sz. Az 1884. évi XXVI. t-cz. értelmében létesítendő erdővásárlási alapot illető és a tudomásvétel végett 1 ./. alatt ide csatolt „Utasítás“ értelmében kezelendő összegek végleges elszámolásának elrendelhetése czéljából utasítom a czimet, hogy az „Állam-erdők“ főkönyvében „Idegen pénzek“ czimén előirt és az alapot illető bevételeket ide mielőbb jelentse fel.

Egyuttal értesitem, hogy az említett „Utasítás“-t a czim erdő-pénztáraként működő adóhivatalnak mihez tartás végett szintén kiadtam. Budapest, 1886. januárhó 19-én.

Széchenyi.

Utasítás az urbéri rendezés következtében, avagy törvényhozási engedély alapján eladott állami erdők faállományáért befolyó pénz felhasználásáról szóló 1884 évi XXVI. törvényczikk végrehajtása iránt.

(A m. kir. pénzügyminister ural egyetértőleg kiadta a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minister 1885. évi 69.840. szám alatt.)

1. §. Az urbéri rendezés következtében avagy telepítési czélból törvényhozási engedély alapján eladott állami erdők faállományáért befolyó s az 1884. évi XXVI. törvényczikk első szakaszában körülirt czélokra fordítandó pénzeket a m. kir. központi állampénztár alapszerűen kezeli és a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium erdészeti szakszámvevősége könyveli s tartja nyilván.

2. §. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister által ezen alap javára bevételre, vagy annak terhére kiadásra utalványozott összegeket a központi állampénztár, illetőleg a külső állampénztárak és adóhivatalok külön naplóban számolják el, melynek czíme a következő: „Erdővásárlási alnapló“ s a külső pénztárak és adóhivatalok ezen naplók eredményét a hó végével a forgalmi napló kezelésébe vezetik át.

3. §. A naplók havonként a rendes szolgálati uton a pénzügyministeri központi számvevőséghez küldetnek be, mely azokat a szabályszerű átszámítási jegyzék kíséretében a központi állampénztárhoz teszi át alapszerű elszámolás végett. Ez utóbbi saját alnaplójának eredményét a forgalmi naplóban a tárcza kezelés zárlata után mutatja

ki s a naplót a pénzügyministeri központi számvevőség útján szabályszerű további eljárás végett a földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium erdészeti szakszámvevőségéhez küldi.

4. §. Nevezett szakszámvevőség a napló átvétele után 24 óra alatt jelentést tesz az alap készpénz álladékaról a földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi ministeriumnak, mely utóbbi ezen jelentés alapján s tekintettel a még netalán várható bevételekre és a teljesítendő kiadásokra, a rendelkezésre álló készpénz fölőslég gyümölcsöztetése iránt haladék nélkül intézkedik akként, hogy az előreláthatólag hosszabb időig nélkülözhető pénz 5⁰/₀-os magyar papíráradék-kötvényekben, a többi ellenben a központi állampénztár által magyar állami kamatozó pénztári jegyekben esetleg takarékpénztárilag helyeztessék el.

Az alap pénzeinek elhelyezése, valamint értékpapirjainak felhasználása iránt a földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi minister a pénzügyministerrel egyetértőleg intézkedik.

5. §. Az alap kezeléséről a földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium erdészeti szakszámvevősége félévenkénti kezelési kimutatást készít, melynek másolata a pénzügyministeriumhoz küldendő.

6. §. Az alap vagyonának a helyi érdekű vasutakra, valamint birtokvételekre való mikénti felhasználása iránt a törvény 3. §-ának megfelelően a földmivélés-, ipar- és kereskedelmi minister a pénzügyministerrel egyetértőleg intézkedik.

Budapest, 1886. januárhó 15-én.

Széchenyi.

Körrendelet valamennyi kincstári erdőhatóságnak az államerdészet kegyurasága alá tartozó népiskolák épületeinek helyreállítására és átalakításánál követendő eljárás tárgyában.

47.739. szám. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister ur megkeresése folytán utasítom a czimet, hogy az államerdészet kegyurasága alá tartozó s így ennek költségein fentartandó népiskolák épületeinek nagyobb helyreállításánál s különösen azoknak átalakításánál vagy újbóli építésénél — a törvényszerű tanügyi-, közegészségügyi és közbiztonsági követelmények kellő megtartásának szempontjából, a czim mindég az illető kir. tanfelügyelő meghallgatása mellett járjon el, — megjegyeztetvén, hogy netaláni nézeteltérések esetén ezen ministerium elhatározása kérendő ki.

Budapest, 1886. január 16-án.

A minister megbizásából :

Bedő.

Az „Országos Erdészeti Egyesület“ pénztáránál teljesített befizetések.

(1885. évi december hóban.)

Befizetés.	frt.		Befizetés.	frt.
Aradi gazdaság egyesület	8. ¹⁵		Bekényi Aladár, végz.	
Abrudbányai Béla, m.			akad. hallgató	8. ¹⁵
kir. erdőtanácsos	3. ¹⁴		Bereczkó Manó, főerdész	8. ¹⁴
Akantisz Rezső, m. k.			Battyel Mihály, urad.	
közal. erdőmester	3. ⁶⁵		erdész	4. ²⁰
Agotha Alajos, m. kir.			Binder Richárd, akad.	
minist. számtiszt	12. ⁵⁰		hallgató	1
Antal Vincze, m. kir.			Balogh Boldizsár	1. ⁵⁰
erdőőr	8. ¹⁴		Balbach János, m. kir.	
Apatini m. kir. erdő-			erdész	8. ¹³
gondnokság	6		Báró Bánffy Zoltán, föld-	
Ács Sándor	1. ⁵⁶		birtokos	8. ¹⁴
Gróf Andrássy Gyula,			Braila Illés, erdőgyakor-	
urad. erdőfelügyelősége	7. ⁷⁵		nok	8. ¹⁵
Barlay Sándor, m. kir.			Benigny Gyula, m. k.	
főerdész	8		erdészjelölt	15
Buchalla Samu, urad.			Borköles József, m. k.	
erdész	1		erdőgyakornok	4. ¹⁵
Bodor Jenő, magy. kir.			Boros Mór, járási főerdész	2
erdészjelölt	8. ¹⁵		Bistey Ede, urad. erdő-	
Bencsik Sándor, urad.			mester	8. ²⁵
erdőgyakornok	1. ⁴⁰		Boglutz Béla, uradalmi	
Bedross József, prim.			erdész	8. ¹⁴
főerdész	8. ¹⁵		Bariczai erdőhivatal	8. ¹⁴
Bydeskuthy Sándor,			Bélteky Antal, erdőőr	8
jóságigazgató	8. ¹⁵		Balogh Kálmán, m. kir.	
Baján Imre, urad. igazg.	8. ¹⁵		közal. erdész	8. ¹⁵
Batyka János, kir. erdő-			Benyusi postahivatal	8. ²⁵
felügyelő	4. ¹⁵		Brezovszky József, fő-	
Baumann Antal, m. k.			erdész	1. ⁰⁵
gépmester	3. ¹⁴		Belházy Emil, m. kir.	
Bielek Nándor, főerdőhiv.			főerdőtanácsos	1
segéd	8. ²⁵		Bechine Ferencz, urad.	
Bernárd József, m. kir.			erdész	4
erdész	8. ²⁵		Bereczky Sándor, urad.	
Bogdán Géza, m. kir.			főerdész	1. ⁰⁶
erdőgyakornok	8. ¹⁵		Bohn Gyula, földbirtokos	8. ¹⁴

Befizetés.	frt.	Befizetés.	frt.
Barois Sándor, m. kir. erdőmester	2. ¹⁵	Duchek János	8. ¹⁵
Borsos István, erdőmester	7. ⁵⁶	Divényi sen. urad. erdő- hivatal	4. ⁹⁵
Bükhely Antal, urad. főerdőmester	1. ⁰⁶	Drechsler Ignác, kör- erdész	6. ¹⁵
Bende Mihály, segédtsízt	2. ⁵⁶	Demián Elek	8
Balás Árpád, kir. taná- csos	8	Dezső Zsigmond, jár. fő- erdész	8. ¹⁴
Barcsai István	3. ⁰⁶	Dernyei Antal, k. erdő- felügyelő	1
Cti. Bonna Marius, m. kir. főerdész	8. ¹⁵	Dobl Miklós, magy. kir. erdőszámigazgató	1
Chászár Károly, erdész	9. ¹⁵	Dobránszky és Franke könyvkereskedők	6
Collinászy Flóris, m. kir. erdész	8. ¹⁵	Eckhard Rezső, erdő- gondnok	8. ¹⁴
Capesius Frigyes, erdész	8. ¹⁴	Egyetemi növénykert igazgatósága	8. ¹³
Czekus György, m. kir. erdész	8	Emericzy Győző, m. k. erdész	1
Ch. Nagy Antal, m. kir. erdészjelölt	1	Gróf Eszterházy urad. erdőhivatala, Devecser- ben	8
Csaszkóczy Mihály, m. kir. erdőmester	8. ¹⁵	Erdősi György, megyei kerül. erdőtiszt	1. ²⁵
Cseres Gyula, m. kir. erdészjelölt	8. ¹⁵	Gr. Eszterházy Miklós Móricz, földbirtokos	8
Csik Imre, kir. alerdőfel- felügyelő	2	Felsőmagyarországi bányapolgárság	8. ¹⁵
Csupor István, m. kir. közal. erdész	1	Fuss Ottó, főerdész	8. ¹⁵
Czimenszky Benő, m. kir. kat. erdőbecslő	1. ⁰⁵	Filipek Sándor, városi erdőmester	8. ¹⁴
Czellwicker József	1. ⁵⁶	Farkas Pál, erdőmester	1
Coburg hercz. erdőhivatal Káposztafalun	8	Förster Gyula, erdő- gyakornok	8. ¹⁵
Cseh Pál, jár. főerdész	1	Florschütz Ede, urad. erdész	8. ¹⁵
Deil Jenő, keresk. kama- rai titkár	8. ¹⁵	Fugérth Károly, főerdész	1. ⁰⁶
Daitz Pál, urad. főerdész	8. ¹⁵	Fischl József	3
Dipold Imre, m. kir. főerdész	8. ¹⁵	Földes János, m. kir. erdész	1
Dömök Ferencz	4. ¹⁵	Özv. Füzy Dénesné	25
Divald Adolf, hercz. erdő- tanácsos	1. ⁰⁶	Fodor István	8
Diószeghy Lajos, m. főerdész	2		

Befizetés.	frt.	Befizetés.	frt.
Farkas Sándor	12. ²⁵	Györy Géza, uradalmi erdőmester	7. ¹⁴
Frank Lajos, főhercegi erdész	1	Gödöllői m. kir. erdő- hivatal	13. ⁰⁶
Dr. Festl Károly, kanonok	8	Greiner Lajos, hercz. erdőrendező	2. ⁰⁶
Földmivelési minist. .	14. ⁰⁸	Grill Károly, könyv- kereskedő	11
Füzy Alajos, közs. erdész	9	Gerő Virgil, magy. kir. közal. erdész	2. ⁵⁰
Frommayer Ignác, urad. főerdőmester . .	6. ⁰⁶	Galló József, magy. kir. erdész	8. ²⁵
Br. Feilitzsch Arthur, kir. alerdőfelügyelő . .	1	Gruber Károly, urad. főerdész	1
Faller József, m. kir. erdész	8. ¹⁵	Gampe Alajos, m. kir. erdőőr	1
Gyenge Soma, m. kir. erdész	8. ¹⁴	Glosz Alajos, uradalmi erdész	1
Ganovszky Gusztáv, m. kir. főerdész	8. ¹⁵	Gr. Gyürky Ábrahámné, földbirtokos	25. ⁰⁵
Golmécz István, kat. erdőbecslő	8. ¹⁵	Hantos János, m. kir. erdőtanácsos	2
Grieszbach Ede, fűrész- gondnok	8	Ifj. Hoffmann Sándor, m. kir. közal. erdész . .	4. ¹⁴
Gotthilf Ede, fakeres- kedő	8. ¹⁵	Horváthy Ferencz, m. kir. erdőgyakornok . .	16. ¹⁴
Gölniczbánya város .	8. ¹⁵	Hell János, kir. erdész .	8. ²⁵
Gajári József, vár. erdő- tiszt	2. ¹¹	Hercz Miksa, fakeresk. .	8. ¹⁵
Gáldy Lajos	8. ¹⁴	Hönig Alajos, erdőfel- ügyelő	8. ¹⁴
Györke Károly, műszaki dijnok	8. ¹⁵	Haasz Adolf, fakeres- kedő	5. ⁰⁸
Gáts Károly, körerdesz .	8. ¹⁴	Hajdu-Böszörmény város	9. ⁷⁵
Guha Károly, magy. kir. faraktártiszt	8. ¹⁴	Hoensch Manó, m. kir. számvivő	8. ¹⁵
Guha Victor, hercz. erdő- mester	8	Hoffmann Antal, urad. erdőmester	10. ¹⁵
Girtl Mihály, erdész . .	4	Haske Emil, vár. erdő- mester	8. ¹⁵
Gromon Dezső, m. kir. államtitkár	10. ¹³	Havas Ágoston, urad. erdőmester	13. ⁷¹
Gáspár Béla, m. kir. főerdész	8. ¹⁵	Hering Samu, urad. erd.	5. ⁹⁴
Glück Ignác, fakeresk. .	8. ¹⁵		
Gombossy János	5. ⁰⁸		
Ifj. Gräber Miklós, örö- kösei	15. ¹⁵		
Gerold & Co. cég . . .	8. ¹⁵		

Befizetés.	frt.	Befizetés.	frt.
Harnisch & társa, butorgyárosok	7. ¹⁵	Krticska Vincze, főerdész	8. ¹⁵
Horváth Béla, m. kir. erdész	8. ¹⁵	Kovácsi Mihály, katas. erdőbecslő	8. ¹⁴
Hirspeck Ágoston, urad. erdész	8. ¹⁴	Kalocsai érs. uradalmi igazgatóság	7. ²⁵
Halász Géza, m. kir. erdőgyakornok	7. ²⁵	Kellner György, kat. erdőbecslő	9. ¹⁵
Halbauer István, m. k. erdőszámtiszt	8. ¹⁴	Körös László, m. kir. erdészjelölt	4. ¹⁵
Helm Gyula, erdőrendező	1. ⁰⁶	Kunsch Mátyás, erdőgyakornok	8. ¹⁴
Hont m. erdei hihágási bizottság	9. ⁰⁶	Kézmárky Sándor, püsp. erdész	8
Hunyad megye pénztára	10. ¹⁵	Keresdi járás szolgabírói hivatal	4. ⁶³
Hajdu János, erdőgyakornok	1	Korén György	8. ¹⁵
Hars István, jár. főerdész	1	Kittler Adolf, főerdész .	8. ¹⁴
Homann Bálint, tisztartó	8	Krivány János, megyei levéltárnok	8. ¹⁵
Helm Gyula, erdőrendező	7. ¹⁵	Kobera Károly, pagony erdész	8. ¹⁵
Herschl József	4. ⁵⁰	Körmöczbánya város	8. ⁹⁵
Jambrich János örökösei	7. ¹⁴	Kögl Árpád, akadémiai hallgató	9
Inkey István, földbirt. .	10. ¹⁵	Krivácsy Elek, kir. erdőfelügyelő	1
Ivánka Imre	5. ⁰⁸	Kieszler Nátán, vállalkozó	8. ¹⁵
Imre Dénes, magy. kir. főerdész	10	Kárász Imre	8. ¹⁵
Jarinay Vilmos, m. kir. főerdész	8. ¹⁵	Kostyál György, erdőmester	1
Jarinay Sándor	8. ¹⁵	Kiszely Gyula, erdőgyakornok	1. ¹⁰
Ismeretlenről	1. ⁵⁰	Kustár István, érseki alerdész	9
Illés Nándor, m. kir. főerdőtanácsos	1	Kasolczán Döme, urad. erdész	8. ¹⁴
Jenny Bertalan, urad. erdész	1. ⁰⁶	Kiss Ferencz m. k. erdész	1
Janák László, főerdőhivatali segéd	8. ¹⁴	Krausz Géza, vár. erdőmester	22. ⁷¹
Kalmár János	6. ⁰⁶	Kellner Gusztáv, kir. alerdőfelügyelő	160
Kondor Vilmos, m. kir. erdész	1		
Kovács Albert, iskola- széki elnök	8. ¹⁵		
Köttbaum Flóris, fő- erdész	8. ¹⁵		

	Befizetés. frt.		Befizetés. frt.
Kárász István, alerdőfelügyelő	7. ¹⁵	Listvány Antal, urad. főerdész	1
Kovács Gyula, vár. polgármester	24. ¹⁵	Lenhard Antal, urad. erdőgyakornok	8. ¹⁵
Karczag Béla, haszonbérlő	8	Lende Ede, magy. kir. főerdész	1
Kajaba Lajos, földbirtokos	8. ¹⁵	Lür Máté, főerdész	8. ¹⁵
Keleti Lajos, m. kir. erdőgyakornok	8. ¹⁵	Modor város	8. ²⁵
Kovács József, urad. erdész	1. ⁵⁶	Milch Dávid, fakereskedő	200
Kocsi János, magy. kir. főerdész	8. ¹⁵	Milch Izrael, fakereskedő	200
Közlekedési minist.	7. ³⁰	Mindszenti postahiv.	8. ¹⁵
Kecskemét város	1. ³⁵	Muics István, m. kir. főerdész	2
Ifj. Kormány Mihály, m. kir. erdőlegény	1	Martinovich Gyula, közal. számtartó	9. ¹⁴
Laukó Sándor, püsp. erdőmester	4. ²⁵	M.-szigeti postahivatal	7. ¹⁵
Lange Pál, kir. erdész	1	Miklós Lajos, uradalmi erdőgyakornok	8. ¹⁴
Lumnitzer Béla, m. k. erdőgyakornok	8. ¹⁵	Mölczer Gyula, urad. erdész	8. ¹⁵
Lux Vilmos, m. k. erdőszámvivő	8. ¹⁵	Markaczn Ferencz	8. ²⁵
Langhammer József, erdész	1	Mitták Vilmos, társ. erdész	4
Lócse város	5. ¹⁰	Mányay Imre, közal. erdész	8. ¹⁴
Lippai m. kir. főerdőhivatal	30. ⁹⁰	Matzon Ede, m. kir. közal. erdész	1. ⁰⁶
Langhammer Gyula, m. k. kat. erdőbecslő	8. ¹⁴	Marek Károly, járási erdész	8. ¹⁴
Legányi Géza, ny. m. kir. erdész	1. ²⁰	M.-Szigeti m. kir. erdőigazgatóság	179. ⁵⁰
Lokcsánszky Flóris, urad. erdész	8. ¹⁵	Mikó Péter, fakereskedő	10. ¹⁴
Losos Ferencz, urad. erdőtiszt	8	Báró Mednyánszky Dénes, földbirtokos	8
Lázár Jakab, magy. kir. jószágigazgató	50	Mikulasek György	3. ⁰⁶
Lampl Rób., könyvkeresk.	1. ³⁰	Báró Miske Kálmán, földbirtokos	10. ¹⁴
Lászlóffy Gábor, kir. alerdőfelügyelő	2	Magyar óvári és bélyei főhercegi uradalom	105
		Metián Traján, g. h. lelkész	8. ¹⁵
		Magyar óvári gazdasági akadémia	8

Befizetés.	frt	Befizetés.	frt.
Nagy Pál, fakereskedő	8. ¹⁴	Peltzmann Adolf, kör- erdész	8. ¹⁵
Nitnausz Gyula, közal. erdész	8. ¹⁵	Pilászy Endre, vár. er- dész	7. ¹⁵
Nagy László, erdőgond- nok	8. ¹⁵	Plech József, műszaki díjnok	4. ²⁰
Nádas Béla, m. kir. er- dészjelölt	8	Penszl Antal, m. kir. kat. erdőbecslő	8. ¹⁵
Gróf Normann Ferencz, földbirtokos	8. ¹⁵	Patzl Jenő, főerdész	8. ¹⁵
Nagy Gábor, ministeri titkár	8. ¹³	Parragh Béla, műszaki díjnok	8. ¹⁵
Neuschlosz és fia, fa- kereskedő czég	8. ¹³	Pfalz Károly, m. kir. er- dőmérnök	8. ¹⁵
Novák Sándor	12. ¹⁵	Pick Vilmos	8. ¹⁵
Novák József	35	Pellion Lajos	5. ¹⁰
Neuschlosz Miksa, fa- kereskedő	160	Polák Ferencz, erdész	8. ¹⁵
Nagy-Körös város	2. ³⁹	Plecheisz János, urad. főerdész	8. ¹⁴
Nick Ferencz	4	Primási főerdészi hiva- tal Börzsönyben	8. ¹⁴
Neuberger Ármin, fake- reskedő	10. ¹⁵	Palkovich Károly, fő- erdész	9. ³⁴
Nadassy József, urad. főerdész	8. ¹⁴	Panczér József, vár. er- dőmester	8
Oberrecht Béla, m. kir. erdőgyakornok	8. ¹⁵	Piso Cornél, m. kir. erd. Dr. Polgardi Lipót, m. kir. erdészeti orvos	1 8
Orlovsky Gyula, váro- si erdész	4. ¹⁵	Pattay Gusztáv	16. ¹⁴
Ocsárd Károly, m. kir. erdész	8. ¹⁵	Partos Vilmos, okl. erd. Prohászka Lajos, erd. Pintér Ferencz, főkapt. erdész	4. ²⁵ 1 1. ⁰⁶
Odor Ignác, főerdész	24. ¹⁵	Plech József, m. kir. erd. Pruschreiner Adolf	8 1. ⁵⁶
Orsovai m. kir. erdőhi- vatal személyzete	23. ⁰⁶	Perczel Mihály, m. kir. erdész	24. ¹⁵
Porubszky Károly, er- dőgyakornok	26. ¹⁴	Péch Dezső, m. kir. erd. Prohászka Alfred, erdőőr	2 8. ¹⁴
Pilz Otto, uradalmi főer- dész	1. ⁰⁵	Primási gazd. közp. hi- vatal Esztergomban	8
Pataky János, m. kir. er- dőőr	8. ¹⁵	Philippi Mihály, erdő- mester	8. ¹⁵
Popovits Parthenie, fa- kereskedő	8. ¹⁴		
Papp György, erdőőr	1		
Philipp Károly, urad. fő- erdész	8. ¹⁵		

Befizetés.	frt.	Befizetés.	frt.
Pirkner Ernő	5. ⁰⁹	Ruttkay Géza, járási er-	
Pizota Károly	1. ⁵⁰	dőtiszt	1. ⁰⁶
Petzrik Antal erdész . . .	1	Révi József m. kir. erdő-	
Báró Podmaniczky		számvivő	30
Géza, földbirtokos	20. ¹⁴	Báró Radvánszky Géza,	
Báró Perényi Zsigmond,		földbirtokos	10. ¹⁰
földbirtokos	10. ¹⁵	Rudda Imre, erdész . . .	9
Probsztner Arthur	1	Rakusán Károly, fő-	
Rosenthal H. egyenru-		erdész	6. ³⁵
hakészítő	24	Özv. Révész Károlyné . .	25
Rochlitz Gyula, akad.		Scholcz Rezső, m. kir.	
tanársegéd	8. ¹⁴	erdőigazgató	150
Rozinszky Béla, kir. er-		Szakolcza város	5. ⁷⁵
dőfelügyelő	1. ³⁰	Szányi urad. erdőhivatal	8. ¹⁵
Retter Frigyes, városi		Szeidner Bernát, fake-	
edész	8. ¹⁵	reskedő	8. ¹⁴
Rakóczy Samu, m. kir.		Szepesy Gusztáv, m. kir.	
bányamérnök segéd . . .	4. ¹⁵	erdőmester	8. ¹⁵
Richter Mór, társ. főerd.	4. ¹⁵	Szentiványi Gyula, itélő	
Rutska Tivadar, kir. fő-		táblai tanácselnök	8. ¹⁵
erdőfelügyelő	9	Szent-György város . . .	8. ¹⁴
Remann József, erdöm.	14. ⁶⁴	Selmeczbánya város . . .	8. ¹⁵
Rónai Árpád, urad. erdész	8. ¹⁵	Schmidt Jenő, erdőőr . . .	8. ²⁵
Rudnyanszky Pál, m.		Szabó Lajos, erdész	8. ¹⁵
kir. kat. erdőbecslő	8. ¹⁵	Schaumburg-Lippe	
Raczvekerdy Gyula,		hercz. urad. erdőfelügye-	
járásí erdőtitzt	4	lőség	8. ¹⁵
Rejtő Adolf, m. kir. akad.		Szakolcza város	8. ¹⁵
tanársegéd	1	Székely Adolf, m. kir.	
Rozinszki János, mű-		főerdész	9. ¹⁴
szaki díjnok	8. ¹⁴	Szimon Károly, főerdész	8
Báró Radák Ádám, föld-		Schudich Nándor, er-	
birtokos	10. ¹⁵	dészsegéd	1. ⁰⁶
Rusz Miksa, m. kir. er-		Steindorfer József, m.	
dőőr	8	kir. erdész	8. ¹⁵
Réti Alajos, m. kir. fő-		Schmutzer József, m.	
erdész	16. ¹⁴	kir. erdész	8. ¹⁵
Rochlitz Pál, m. kir. er-		Sághy Kálmán, kir. al-	
dész	8. ¹⁵	erdőfelügyelő	8. ¹⁵
Riffer Nándor, urad. fő-		Schreiber Károly, kir.	
erdész	8. ¹⁵	főerdész	8. ¹⁴
Révai testvérek könyv-		Szemök Pál, földbir-	
kereskedők	1. ⁵⁰	tokos	8. ¹⁴

Befizetés. frt.	Befizetés. frt.
Szilárd Károly, m. kir. erdész	Szombathelyi székes káptalan . . . . .
3. ¹⁵	3
Schmidt Arthur, erdész	Simontornyai erdőfelügyelőség . . . . .
4. ²⁰	8
Szepesi akad. társulat	Sumichraszt Gyula, m. kir. erdőgyakornok . . . . .
8. ¹⁵	8
Scholtz Otto, erdőmest.	Szaltzer Lajos . . . . .
8. ¹⁴	1. ⁵⁰
Szentpály Kázmér, erd.	Szitányi Bernát, földbirt. . . . .
8. ¹⁴	10. ¹³
Szokán István, kir. alerdőfelügyelő	Sopron város . . . . .
10. ¹⁵	3
Strompf Pál, erdőgyakornok	Tiller Mór, egyenruha készítő . . . . .
8. ¹⁵	24
Segesvár város	Torday Sándor, városi erdőtiszt . . . . .
4. ¹⁵	8. ¹⁵
Szantner János, erdőgyakornok	Tschuppik Róbert, urad. erdőmester . . . . .
9	8. ¹⁵
Steyrer József, m. kir. erdőmester	Tyerchovai postahivatal . . . . .
105	8. ¹⁴
Szeniczey Ödön, földb.	Tanádi Emil, társ. erdész . . . . .
10. ¹³	4
Schustek Mór, végz. akad. hallgató	Toszt Gyula, m. kir. osztálytanácsos . . . . .
4	8. ¹⁵
Sztavats Norbert, ker. főerdész	Thyr János, erdész . . . . .
8	8. ¹⁵
Scherffel Robert, erdőmester	Taferner István, m. kir. erdész . . . . .
4	9. ³⁴
Schreter Károly, urad. erdőfelügyelő	Török Gábor, tanársegéd . . . . .
1	8. ¹⁵
Sztokosza Gyula, m. kir. erdész	Traub István, urad. erd. . . . .
8. ²⁵	8. ¹⁵
Segesvári szolgabírói hivatal	Tersánszky Mihály, m. kir. erdőőr . . . . .
3. ⁵¹	3. ¹⁵
Szalóki Hugo, m. kir. erdészjelölt	Trattner Károly, m. kir. faraktártiszt . . . . .
1	8. ¹⁴
Sipéki Ágost, közbirtok.	Teuchert Károly, erdőm. . . . .
8	8. ¹⁵
Selmeczi akad. ifjusági kör	Thalhammer János, erd. . . . .
14. ⁰⁶	8
Schurina József, erdész	Tausch Rezső . . . . .
1	4
Szlovenszky János	Tomin János, uradalmi erdész . . . . .
1. ⁵⁰	1. ⁰⁵
Stern A., fakereskedő	Tóth Gyula, járási főerd. . . . .
8. ¹⁴	1
Selmeczi Casino	Tuchmayer Józs., urad. főerdész . . . . .
4	1. ⁵⁶
Szóllósy János, megyei főerdész	Tauber Manó, fakereskedő . . . . .
1. ³⁰	8. ¹⁵
Scultéty Nátán, m. kir. erdőmester	Gróf Teleky Samu, földbirtokos . . . . .
2	8. ¹⁵
Simenszky Kálmán, kir. erdőfelügyelő	Törpény község . . . . .
2	4. ⁰⁷
	Ujsághy Zsigmond, m. kir. főerdész . . . . .
	4

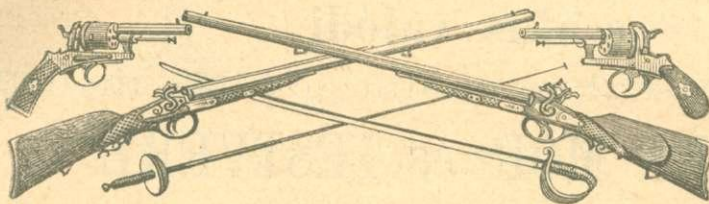
Befizetés.	frt.	Befizetés.	frt.
Vuck M. és fiai, fakeres- kedő	8. ¹³	Wagner Vilmos, m. kir. bányatanácsos	7. ¹⁴
Vendler Nándor, urad. főerdész	9. ²⁵	Werner Emil, erdőmes- tersegéd	13. ¹⁹
Vassányi Aurel, m. kir. erdész	8. ¹⁵	Wenk Gyula, m. kir. er- dőszámtiszt	8. ¹⁵
Vanke Sándor, prim. er- dőmester	68	Weisz Dániel, m. kir. er- dőőr	8
Veszprém város	8. ¹⁵	Zach János, főerdész	3
Velics János, magy. kir. közal. erdészjelölt	8. ¹³	Zareczy Tivadar, urad. erdőmester	5
Várjon Géza, m. kir. fő- dőmester	1	Zachar József, urad. er- dőgyakornok	1. ⁶⁴
Volkány község	2. ³⁹	Zachar Jakab, m. kir. erdész	8. ¹⁵
Vessey László	4. ²⁰	Zilah város	10. ¹⁵
Vadászffy Jenő, m. kir. közal. faraktárgondnok	9	Zareczky Pál, m. kir. erdészjelölt	12. ¹⁵
Vas megye alispánja	19. ¹⁰	Zünke Cornél, földbir- tokos	10. ²⁰
Vadas Jenő, m. kir. er- dész	1. ⁰⁶	Ziegelhoffer Mihály, kir. erdész	7. ⁵⁹
ifj. Várossy Károly	7. ⁶⁴	Zsarnoczzai m. kir. er- dőhivatal	114. ⁷¹
Vidovszky László	8. ²⁵	Zsuffa Antal, m. kir. er- dészjelölt	1
Varga József, urad. erd. Waland Sándor, m. kir. számtanácsos	9 8. ¹⁵	Zusky Károly, közjegyző	10. ¹⁵
Weldin Vilmos, mérnök	8. ¹⁵		
Wiener Adolf, fakeresk.	8. ¹⁴		

Hirdető-melléklet az „Erdészeti Lapok“ 1886. évi I. füzetéhez.

Az „Erdészeti Lapok“ mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Az első negyven (40) sorért soronként negyven (40) krajczár, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig, soronként harmincz (30) krajczár, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyenként husz (20) krajczár számittatik.

Táblázatok nyomdai szabály szerint kétszeres árral számittatnak.

Fontos utazóknak, vadászoknak tiszteknek és másoknak.

Revolverek, fegyverek, vadászati eszközök,

különféle egyenruhák, valamint a fegyverszakba vágó mindennemű cikkek

Bécs, Ottakring
Festgasse 11/13.

GASSER LIPÓT

Raktár Bécs,
I. Kohlmarkt 8.

fegyvergyára által, jótállás mellett legjobb minőségben és legolcsóbb áron szállittatnak.

Ilustrált árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek.

P á l y á z a t.

A munkácsi hitbizományi uradalom igazgatósága részéről egy, esetleg két erdősegédi állomás betöltésére pályázat hirdettetik.

Az állomással jár 450—550 frt évi fizetés, szabad lakás és tűzifailleték, külső munkáknál teljes ellátás, vagy annak rendszeresített felszámítása.

Pályázni óhajtok felkéretnek, hogy a selmeczi erdészeti akadémiai tanfolyam sikeres bevégzését igazolják, a magyar- és német nyelvet teljesen ismerjék és rajzbani jártasságukat mintával kimutassák. — Munkács, 1885. deczember 15.

(2—2)

Az uradalmi igazgatóság.

Kincstári és urodalmi
erdőtisztek és erdőőrök
 részére akár
teljes egyenruhákat
 akár pedig
egyes darabokat
 valamint az
 egyenruhához tartozó egyes részeket
csakis valódi

tartós minőségben szállít jótállás mellett

TILLER MÓR és TESTVÉRE

osztrák cs. kir. és szerb királyi udvari szállítók, ugy szinte a m. kir.
 hadsereg szállítói

Budapesten, Károly-laktanya.

Kimerítő árjegyzéket kívánatra küldünk.

~~~~~  
**Hirdetmény.**  
 ~~~~~

Mindennemű

erdőtiszti és katonai egyenruha, vadász- és civilruha

legjutányosabb árak mellett megrendelhető

ROSENTHAL H.-nál

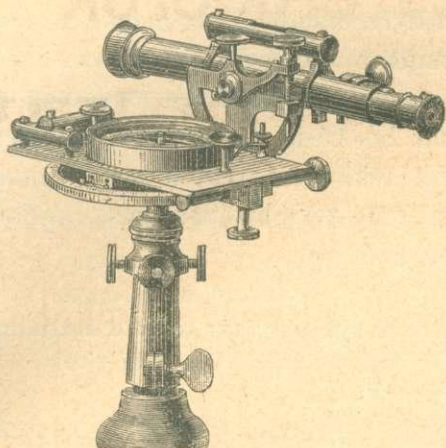
az „arany sisak“-hoz.

A m. kir. vallás- és közoktatási nagyméltóságú miniszterium, köz-
 alapítványi erdőtisztek és erdőőrök egyenruha szállítója.

Budapest,

Haas-féle palota, Gizella-tér 1. szám.

Ő Felsége által 1876-ban nagy arany éremmel kitüntetve.

Erdei boussolákat,
tájéoló eszközöket, theodolitokat,
szintező eszközöket,
mérő asztalokat, távcsöves vonal-
zókát,
térmérőket (planiméter), mérőszala-
gokat, mérőléczeket,
f a - á t l a l ó k a t,
 s általában mindenféle
felmérési eszközöket,
 a legpontosabb szerkezetben szállít

N e u h ö f e r és **f i a**

cs. kir. udvari optikus és mechanikus,

Bécs, Kohlmarkt, 8. szám.

(Műhely: V. Schlossgasse, 1.)

Árjegyzék bérmentve ingyen küldetik, a szokásos eszközök készletben tartatnak.

Javítások elfogadtatnak és pontosan teljesíttetnek.

P á l y á z a t o k.

174. sz. Aradmegye közigazgatási erdészeti bizottsága részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a megye területén fekvő községi erdők szakszerű kezelése és a gazdasági üzemtervek elkészítése céljából két járási főerdészi állomás Buttyin és Nagyhalmagy székhelyekkel 1886. évi ápril 1-ső napján hivatalból betöltetni fog.

Ezen életfogytiglani alkalmazással kapcsolatos állomások mindenikével: 800 frtnyi évi fizetés 200 frt lakpénz 400 frt lótartási és 200 frt úti átalány van egybekötve, megjegyeztetvén, hogy az üzemtervi munkálatokért ezenfelül a körülményekhez képest és min-

denkor a közigazgatási erdészeti albizottság által megszabandó megfelelő és mérsékelt munkadíj fog megállapíttatni.

A járási főerdész kötelezettségei egy felsőbb helyről megerősített és az alispáni hivatalnál olvasható szabályrendeletben van meghatározva.

A pályázati kérvények, valamint a pályázó szakképzettségére vonatkozó okiratok Aradmegye közigazgatási erdészeti bizottsághoz czimezve legkésőbb 1886. évi február hó 15-ig beterjeszteni dők mert a későbbben beérkező folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

Kelt Aradmegye közigazgatási erdészeti bizottságának Aradon 1885. évi november hó 23-án tartott üléséből.

(2—2).

Ormós Péter,

Aradmegye alispánja, mint a közigazgatási erdészeti albizottság elnöke.

105. sz. A magyarországi kegyes tanítórend mernyei uradalmában egy erdőőri állomás pályázat útján betöltendő, pályázhatnak csak oly magyarhoní polgárok, kik a magyar nyelvet szóval és írásban tökéletesen birják, s ezt, valamint az erdőőri szolgálathoz megkívántató erős és egészséges testalkatuk, nemkülönbén szelid jó magaviseletüket elfogadható hiteles okmányokkal, azt pedig, hogy az erdőőri szakvizsgát jó sikerrel letették, eredeti vizsgálati bizonyítvánnyal igazolni képesek.

Javadalom : Vádé pusztán szabad lakás, 100 frt o. é. készpénz, 4 mm buza, 9 mm rozs, 1 drb tehén és egyévesig 1 drb üsző, 2 drb anya és egyévesig 4 drb sertéstartás nyári legeltetésre, 8 ürköbméter hasáb tűzifa, 23 kg konyhasó, 2000 □ öl tavaszi föld, 100 □ öl kerti föld, 100 □ öl kenderföld, 400 □ öl rét, 3 mm etetni való tavaszi szalma, s részesül az esetleges % illetőséggel.

Pályázni szándékozók felhivatnak, hogy sajátkezüleg irt okmányokkal felszerelt folyamodványukat 1886. évi márcziushó 1-jéig főtisztelendő Domanek Alajos uradalmi kormányzó urhoz (Mernyére, Somogy megye) czimezve küldjék be. A kinevezést nyert egyén állomását 1886. évi ápril 24-én tartozik elfoglalni, s csak egy próbaév letelte után fog állandósíttatni.

Kelt Homokon, 1885. évi december 5-én.

Odor Ignác,
uradalmi főerdész.

3915. sz. Brassómegeye felvidéki járásában rendszeresített rozsnói és feketehalmi erdőgondnokság részére egy-egy erdőgondnok alkalmazandó lévén, ezen választás útján betöltendő erdőtiszti állomásokra ezennel pályázat nyittatik.

Az irt erdőgondnokságokhoz a járás területén fekvő következő erdőterületek tartoznak, és pedig:

I. A rozsnói erdőgondnoksághoz:

1. Rozsnó község tulajdonát képező	. 13449 kat. hold és 1216	□ öl,
2. A rozsnói ág. ev. egyház megye tulajdonát képező	. . . . . 256 kat. hold és 1384	□ öl,
3. Keresztényfalva község tulajdonát képező	. . . . . 1756 kat. hold és 256	□ öl,
4. A keresztényfalvi ág. ev. egyház megye tulajdonát képező	. . . . . 11 kat. hold és 160	□ öl,
	összesen 15473 kat. hold és 1416	□ öl.

II. A feketehalmi erdőgondnoksághoz:

1. Feketehalom község tulajdonát képező	12716 kat. hold és 850	□ öl,
2. Ujfalu község tulajdonát képező	. . . . . 781 kat. hold	
3. Volkány község tulajdonát képező	. . . . . 3268 kat. hold és 800	□ öl,
4. A volkányi ág. ev. egyház megye tulajdonát képező	. . . . . 350 kat. hold	
	összesen 17110 kat. hold és 50	□ öl.

Az alkalmazandó erdőgondnokok élethossziglan képviselik állásukat és külön-külön következő illetményekkel élveznek, u. m.:

700 frt évi fizetéssel,
 150 „ „ lakpénzzel és
 350 „ „ uti átalánnyal.

Pályázni óhajtok felhivatnak, miszerint szabályszerűen felszerelt folyamodványukat, melyben az államvizsga letétele és a tényleges szolgálatban szerzett szakismeret okmányilag igazolandó, nemkülönb is a folyamodónak nyelvismerete felemlítendő, jövő 1886-ik évi február hó 28-áig alólirt szolgabíróhoz nyujtsák be.

Feketehalom, 1885. évi december hó 28-án.

Eitel Henrik,
 felvidéki járási szolgabíró.

1. szám. A Pest-, Pilis-, Solt-, Kis-Kunmegyében rendszeresített járási főerdészi állomások közül, az alsójárási főerdészi állomás, lemondás folytán megüresedvén, ezen megürült járási főerdészi állomás betöltésére ezennel pályázat hirdettetik.

Az alsó erdőtishti járás, Félegyháza ideiglenes székhelyvel, magában foglalja a Kis-Kun felső, Kis-Kun alsó, solti felső, solti közép és solti alsó szolgabirói járásokat, Halas és Félegyháza rend. tanácsu városokat 37 külséggel és 22.200 hold erdőterülettel.

A járási főerdész javadalmazása következő :

Évi fizetés	800	frt.
utazási átalány	400	„
lakbér	150	„
irodai átalány	50	„
összesen .	1400	frt.

Pályázóktól megkivántatik, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 36. §-ában előirt kellékekkel és az erdőrendezésben való gyakorlati jártassággal birjanak.

A kellőleg felszerelt folyamodványok legkésőbb f. évi februárhó végéig Pest-, Pilis-, Solt-, Kis-Kunmegye közigazgatási erdészeti bizottságának elnökségéhez nyújtandók be.

Budapesten, 1886. januárhó 21-én.

Földvály,

alispán, az erdészeti bizottság elnöke.

280. sz. Ezen erdőigazgatóság kerületében megüresedett IV-ik osztályu erdőőri állomásra 200 frtnyi évi bér és egyéb állományszerű illetményekkel pályázat nyittatik.

Folyamodók felhivatnak, miszerint ép, erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- s hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos, vagy honvéd törzsorvos által killított bizonyítvány-nyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket folyó évi márczius 13-ig az alulirt erdőigazgatóságnál nyujtsák be.

Beszterczebányán, 1886. évi január 15-én.

M. kir. erdőigazgatóság.

289. sz. Az alulirt m. kir. erdőigazgatóság kerületében egy I-ső, előléptetés esetében egy II-od osztályu erdészi állomásra 700 frt, illetőleg 600 frt évi fizetés s egyéb állományszerű illetményekkel, valamint a fizetés kétharmadával felérő tiszti biztosíték letételének kötelezettsége mellett ezennel pályázat nyittatik.

Pályázók felhivatnak, miszerint az 1883. évi I. t.-cz. 12. §-a által követelt szakképzettségöket, az államerdészet szolgálatába ujonnan belépni kívánók pedig ezenkívül erős- és ép testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket folyó évi februárhó végeig ide nyujtsák be.

Beszterczebányán, 1886. évi január 19-én.

M. kir. erdőigazgatóság.

(Utánnymot nem díjaztatik.)

380. sz. Az alulirt m. kir. erdőhivatal kerületében egy II-od oszt. erdészi állomásra, mely 600 frt évi fizetéssel, 90 frt lakpénzzel és a többi szabályszerű illetményekkel, nemkülönben 400 frt biztosíték letételének kötelezettségével van összekötve, pályázat nyittatik.

Pályázók felhivatnak, hogy az 1883. évi I. törvényczikk 12. §-ában megállapított szakképzettségüket, az államerdészeti szolgálatba ujonnan belépni kívánók pedig ezenkívül erős- és ép testalkatukat, különösen látó-, beszélő- és hallóképességüket, kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket folyó évi márcziushó 15-ik napjáig az alulirt m. kir. erdőhivatalhoz nyujtsák be.

Zsarnócán, 1886. évi januárhó 26-án.

M. kir. erdőhivatal.

Az alulírt kir. főerdőhivatal kerületében két I-ső oszt. és két II-od osztályu erdőgyakornoki állomásra 480 frt, illetőleg 360 frtnyi évi fizetéssel pályázat nyittatik.

Pályázók felhivatnak, miszerint az előírt szakképzettségüket, az állami erdészeti szolgálatba ujonnan belépni kívánók pedig ezen kívül erős ép testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és halló képességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos, vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a magyar nyelven kívül a német- és tót nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket 1886. év februárhó végéig az alulírt főerdőhivatalnál nyujtsák be.

Vinkovczen 1886. januárhó 26-án.

Kir. főerdőhivatal.

109. szám. Alulírt kir. erdőhivatal kerületében egy I., illetve egy II. osztályu erdőgyakornoki állomásra pályázat nyittatik.

Pályázók felhivatnak, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 1-ső §-ában megállapított szakképzettségüket, az államerdészeti szolgálatba ujonnan belépni kívánók pedig ezenkívül erős- és ép testalkatukat, különösen látó-, beszélő és hallóképességüket, kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos, vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket folyó évi februárhó hó végéig az alulírt m. kir. erdőhivatalhoz nyujtsák be.

Gödöllőn, 1886. januárhó 14-én.

M. kir. erdőhivatal.

A pannonhalmi főapátság erdőmesteri hivatal részéről közhírré tétetik, miszerint fenti hivatalnál egy végzett erdésztnövendék, mint gyakornok alkalmazást nyerhet. Évi fizetés 380 frt készpénz, 16 m cserhasáb, egy öltözet téli ruha vagy 29 frt készpénz, szabad lakás, az erdőmesteri hivatal által kötött haszonbéri szerződések után 5 frt írásdíj. Szolgálatban egy 1 lovas uradalmi fogat áll használatára.